

Evaluatie van het burgerwetenschapscommunicatieprogramma “amai!”

Eindrapport – 11 juli 2025

In opdracht van Vlaamse overheid – Departement WEWIS

Deze studie wordt uitgevoerd door

Kristof Mertens

Kris Boschmans

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1

1000 Brussel

T +32 (0)2 282 17 10

www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	5
1.1 Het amai!-programma	5
1.2 Opzet van de evaluatie van het amai!-programma	6
1.3 Conclusies van de evaluatie	8
1.4 SWOT	11
1.5 Aanbevelingen	14
1.5.1 Gezamenlijke aanbeveling (zowel voor het amai!-programma als de Vlaamse overheid)	14
1.5.2 Aanbevelingen voor het amai!-programma	14
1.5.3 Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid	16
2. Situering van de opdracht	18
2.1 Context en doel van deze opdracht	18
2.2 Doel en beoogde resultaten van de evaluatie	19
2.3 Mix van methoden	22
2.4 Leeswijzer	22
3. Beleidscontext en - evolutie	24
Het Vlaams beleidskader	24
3.1.1 Algemeen W&I-beleidskader	24
3.1.2 Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie	24
3.1.3 Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030	26
3.2 Het Europese en internationale beleidskader	27
4. Doelstellingen, doelgroepen en activiteiten van het amai!-programma	28
4.1 Doelstellingen	28
4.2 Doelgroepen	30
4.3 Activiteiten	31
4.3.1 WP1 – Informeren	31
4.3.2 WP2 – Stimuleren van innovatie	34
4.3.3 WP3 – Projectondersteuning	35
4.3.4 WP4 – Internationaal netwerken	36
4.3.5 WP5 – Communicatie en community building	36
4.3.6 WP6 – Governance	36
4.3.7 De projectoproepen: evoluties doorheen de tijd	36

4.4 Conclusie	38
5. Governance	39
5.1 Interne governance	39
5.1.1 Samenwerkingspartners binnen het amai!-programma	39
5.1.2 Stuurgroep	39
5.1.3 Klankbordgroep (tot en met editie 2 (2022))	40
5.2 Samenwerking met het Departement WEWIS en het kabinet	41
5.3 Conclusie	41
6. Budget en personeelsinzet	42
6.1 Toegekende middelen	42
6.2 Bestedingen	46
6.3 Personeelsinzet	49
6.4 Conclusie	53
7. Analyse van prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma	54
7.1 KPI's	54
7.2 Projectoproepen	55
7.3 Burgeroutreach en sensibilisering	60
7.4 Conclusies over de prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma	62
8. Toekomstplan 2026-2030 voor het amai!-programma	64
8.1 Toekomstvisie voor het amai!-programma vanuit het Departement WEWIS	64
8.2 Toekomstscenario's van het amai!-programma	65
8.3 Conclusie Toekomstplan 2026-2030 van het amai!-programma	67
9. SWOT	68
9.1 Sterke punten	68
9.2 Zwakke punten	69
9.3 Opportuniteiten	70
9.4 Bedreigingen	71
10. Aanbevelingen	72
10.1 Gezamenlijke aanbeveling (zowel voor het amai!-programma als de Vlaamse overheid)	72
10.2 Aanbevelingen voor het amai!-programma	72
10.3 Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid	74

Bijlage I. Lijst van geïnterviewde personen	76
Bijlage II. Lijst van gefinancierde projecten	77
Bijlage III. Evaluatievragen	79

1. Managementsamenvatting

1.1 Het amai!-programma

Artificiële Intelligentie (AI) is niet meer weg te denken uit de huidige maatschappij. Ook de Vlaamse overheid erkent het belang van AI en moedigt de wijdverspreide toepassing ervan aan in het bedrijfsleven en in de hele samenleving. Na overleg met economische en maatschappelijke actoren lanceerde de Vlaamse Regering in 2019 het **Vlaams Beleidsplan AI 2019-2023**¹. Dit beleidsplan focust op drie luiken:

- 1) strategisch basisonderzoek naar AI;
- 2) de implementatie van AI-toepassingen in bedrijven;
- 3) flankerende maatregelen voor bewustmaking, opleiding en ethische begeleiding met een focus op het betrekken van burgers en bedrijven.

Binnen dit flankerend luik van het beleidsplan, gericht op outreach, zijn verschillende initiatieven ontstaan. Een van deze initiatieven was de lancering van het **burgerwetenschapscommunicatie-programma amai!** (in wat volgt kortweg amai!-programma). Dit amai!-programma wordt begeleid door (de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB² onder de noemer van) het Kenniscentrum Data & Maatschappij (hierna KDM) en Scivil, het Vlaamse kenniscentrum voor burgerwetenschap (dat onderdeel uitmaakt van RVO-Society)³.

Het amai!-programma heeft als doel om burgers via outreach wegwijs te maken in de basisbeginselen van AI, alsook om hen te betrekken bij het opstellen van en onderzoek naar onderzoeksvragen rond AI door AI-experten, domeinorganisaties en burgers samen te brengen rond vier thema's (werk, klimaat & milieu, mobiliteit en gezondheid). Via een competitieve oproep worden voor deze thema's slimme AI-oplossingen ontwikkeld op basis van een maatschappelijk relevante vraag. Het amai!-programma wil vooral inspireren, adviseren en activeren rond AI in het dagelijkse leven en zo bijdragen aan de maatschappelijke bewustwording en innovatie inzake AI.

Hoewel voor het amai!-programma initieel een looptijd van 14 maanden was voorzien, keurde de Vlaamse Regering op 10 december 2021 een vervolgtraject goed. Concreet werd een subsidie van € 500.000 voorzien voor de begeleiding van het amai!-programma, aangevuld met subsidies per ministerieel besluit voor (de uitvoering van) de geselecteerde projecten en de werkingskosten. In 2022, 2023 en 2024 besliste de Vlaamse Regering eveneens om het amai!-programma verder te financieren. De eerste editie van het amai!-programma vond aldus plaats in 2021, en is in 2025 aan zijn vijfde editie toe.

¹ Vlaams Beleidsplan AI van 22 maart 2019. Zie <https://www.flandersai.be/nl/beleidsplan-artificiele-intelligentie> en https://www.flandersai.be/sites/default/files/2024-06/quaternota_aan_de_vlaamse_regering_-_vlaams_beleidsplan_artificiele_intelligentie.pdf.

² <https://smit.research.vub.be/>.

³ Scivil is het Vlaamse kenniscentrum voor burgerwetenschap (citizen science) dat onderzoekers, organisaties en burgers ondersteunt bij het opzetten en uitvoeren van participatief wetenschappelijk onderzoek. Het maakt deel uit van RVO-Society, een vzw die inzet op de maatschappelijke valorisatie van onderzoek via wetenschapscommunicatie en educatie. Tot deze koepel behoren ook Brightlab, het expertisecentrum voor STEM-onderwijs in Vlaanderen, dat educatief materiaal ontwikkelt en leerkrachten ondersteunt, onder meer rond digitale en technologische thema's zoals AI. Zie ook <https://www.scivil.be/>.

1.2 Opzet van de evaluatie van het amai!-programma

In de jaarlijkse subsidiebesluiten van het amai!-programma is geen evaluatie van het programma voorzien. Naar aanleiding van de in de eerste helft van 2025 geplande evaluatie van KDM⁴ werd beslist om ook een evaluatie van het amai!-programma uit te voeren.

Het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) van de Vlaamse overheid heeft via een aanbestedingsprocedure aan IDEA Consult de opdracht gegeven om de evaluatie van het amai!-programma uit te voeren. Deze evaluatie werd begeleid door een stuurgroep, samengesteld en voorgezeten door het Departement WEWIS. De rol van de stuurgroep was zowel het bewaken van de kwaliteit en de voortgang van de evaluatie, evenals erop toe te zien dat de uitvoering van de opdracht resulteert in concrete aanbevelingen die toepasbaar zijn voor de Vlaamse overheid en voor het amai!-programma. Gedurende de evaluatie heeft IDEA Consult verschillende keren de aanpak en de voortgang besproken met de stuurgroep en heeft de stuurgroep zowel commentaar geleverd op de ontwerprapportage als deze tussentijds gevalideerd. Conform de evaluatiepraktijk die het Departement WEWIS hanteert, hebben vertegenwoordigers van het amai!-programma ook de mogelijkheid gekregen om het ontwerp van het eindrapport na te kijken met het oog op de verbetering van materiële fouten. In dit rapport zijn de vastgestelde materiële fouten gecorrigeerd.

De uitvoering van deze opdracht heeft geleid tot een eindrapport met een reeks aanbevelingen om zowel de samenwerking tussen de Vlaamse overheid en het amai!-programma te optimaliseren, als met betrekking tot de rol en positie van het amai!-programma in de opeenvolgende beleidskaders (systeemdimensie). Daarnaast is de evaluatie ook ingegaan op mogelijke verbeterpunten in de interne werking en organisatie van het amai!-programma zelf. De evaluatie van het amai!-programma heeft plaatsgevonden in de periode januari-juni 2025.

De evaluatie van het amai!-programma bestaat uit een ex-postluik (2020-2025) en een ex-anteluik (2026-2030). Hoewel beide delen belangrijk zijn, ligt de nadruk op het ex-anteluik, aangezien het doel is om lessen te trekken voor de toekomst. Het ex-postluik werd uitgevoerd op een hoog aggregatieniveau. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste onderwerpen in de evaluatie van het amai!-programma, uitgesplitst volgens het ex-post- en ex-anteluik.

⁴ Artikel 63/13/7 van het W&I-decreet stelt dat “de Vlaamse Regering erover moet waken dat de activiteiten van KDM worden geëvalueerd voor het verstrijken van het (lopende) convenant, aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen die vastgelegd zijn in het convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van deze evaluatie (van KDM).”

Het amai!-programma

Systeemblik als horizontale dimensie doorheen de evaluatie

Inpassing in en bijdrage tot de doelstellingenkaders op de verschillende beleidsniveaus, waaronder: Vlaamse W&I-systeem en bijbehorend beleid en regelgeving (waaronder het (vorige en het huidige) Vlaams Beleidsplan AI, het Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030), het Vlaamse beleid (met name het huidige beleid, Visie 2050, Vizier 2030 en de STEM-agenda 2030) en EU-beleids(initiatieven) inzake digitale strategieën zoals het Coordinated Plan on AI en de AI Act, in het bredere kader van “Europe Fit for the Digital Age,” het Digital Decade Policy Programme en de “Pact for the Future” van de Verenigde Naties.

Ex-postdimensie (2020-2025)	Beleidsplanning en -realisatie
	Analyse en beoordeling van de wijze waarop het amai!-programma haar doelstellingen⁵ heeft vervuld (of nog zal vervullen) en dit in functie van het Vlaams en ruimer beleidskader.
	Rol, positie en meerwaarde
	- Analyse en beoordeling van de rol, positie en meerwaarde van het amai!-programma in het ruime beleidskader en ten aanzien van andere actoren en/of beleidsinstrumenten en in het bijzonder de inschakeling in het Vlaams (burger)wetenschapscommunicatiebeleid, en als onderdeel van het (flankerend beleid(sluik) van) het Vlaams Beleidsplan AI. - Met betrekking tot zowel de projectwerking (waarbij de merites van individuele projecten buiten de evaluatie vallen), als de andere activiteiten van het programma.
	Werking, aansturing en governance
	- Analyse en beoordeling van het gevoerde beleid, governance en samenwerking tussen de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB (onder de noemer van KDM) en Scivil. - Analyse en beoordeling van de samenwerking met andere partijen en in het bijzonder met de beoogde doelgroepen van het amai!-programma. - Analyse van de projectwerking. Financiële analyse en beoordeling op een geaggregeerd niveau betreffende de aanwending van de subsidie en de mate waarin (externe) financiering werd aangetrokken.
	Resultaten, prestaties en impact
	Analyse en beoordeling van de prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma en dit op verschillende vlakken (vooral maatschappelijk en beleidsmatig), zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Hiertoe behoort de analyse van de realisatie van de KPI's.

⁵ O.a. informeren, inspireren, adviseren, activeren, (laagdrempelige) communiceren, begeleiden.

Het amai!-programma	
Ex-antedimensie (2026-2030)	Beoordeling toekomstvisie - Analyse en beoordeling van het ontwerp van toekomstplan 2026-2030 in termen van: - Strategie, doelstellingen, ambities, prestaties, en activiteiten. - Toekomstige werking, aansturing en opvolging. - Financiële implicaties. - Maatschappelijke, economische, beleidsmatige en internationale ambities en vooropgestelde paden naar impact. - Toekomstplannen voor het amai!-programma versus Vlaamse beleidsambities voor de toekomst. - Toekomstige rol, positie en meerwaarde van het amai!-programma in het ruime beleidskader t.a.v. andere sectoren en/of beleidsinstrumenten en in het bijzonder de inschakeling in het Vlaamse (burger)wetenschapscommunicatiebeleid en als onderdeel van het (flankerend beleid(sluik) van het) Vlaams beleidsplan AI.
	Conclusies SWOT-analyse. - Conclusies en aanbevelingen voor KDM en Scivil betreffende een verbeterde werking van (de begeleiding van) het amai!-programma. - Conclusie en aanbevelingen voor de Vlaamse overheid.

Om een onderbouwd antwoord te kunnen geven op de geïdentificeerde evaluatievragen, maakten we gebruik van een mix van methoden ('triangulatie'). Deze betroffen een documentenanalyse en een serie van diepte-interviews.

1.3 Conclusies van de evaluatie

A. Doelstellingen, doelgroepen en activiteiten van het amai!-programma

Het amai!-programma is een Vlaams initiatief op het kruispunt van artificiële intelligentie (AI), burgerparticipatie en maatschappelijke innovatie. Het richt zich op de brede burger als doelgroep, met bijzondere aandacht voor wie zich onzeker of kritisch opstelt tegenover AI-technologie.

Het programma vertrekt vanuit vier doelstellingen: Allemaal Intelligent (burgers informeren), Allemaal Inspirerend (inspraak organiseren), Allemaal Innovatief (maatschappelijke AI-innovatie stimuleren) en Allemaal Internationaal (Vlaanderen positioneren als voorbeeldregio). Deze doelstellingen zijn ontwikkeld via een Theory-of-Change-benadering en worden uitgevoerd via zes werkpakketten.

De interne samenhang tussen de doelstellingen en werkpakketten is sterk. De projectwerking vertrekt van burgerideeën, die via cocreatiesessies leiden tot concrete AI-toepassingen. Sinds 2023 is dit model hervormd naar een flexibelere aanpak met meer ruimte voor feedback, matchmaking en burgerinbreng via een burgerjury.

Ook de communicatie- en internationaliseringsactiviteiten dragen bij tot de programma-doelstellingen, met brede publieksactiviteiten en internationale kennisdeling.

B. Governance van het amai!-programma

Het amai!-programma wordt uitgevoerd door twee partners: Scivil en imec-SMIT, VUB (die respectievelijk deel uitmaken van RVO-Society enerzijds en het Kenniscentrum Data & Maatschappij (KDM) anderzijds). De operationele werking wordt gedragen door twee projectcoördinatoren – een vanuit Scivil en een vanuit imec-SMIT, VUB, die instaan voor de dagelijkse afstemming, planning en inhoudelijke aansturing.

De strategische sturing verloopt via een compacte stuurgroep met vertegenwoordigers van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS), het kabinet van de bevoegde minister, RVO-Society en de projectcoördinatoren. De rolverdeling tussen de amai!-stuurgroep en het amai!-team is helder: de stuurgroep bepaalt de strategische krijtlijnen, terwijl de uitvoering bij het amai!-team ligt.

Hoewel de formele klankbordgroep werd stopgezet na editie 2 (2022), wordt nog steeds informele en thematische afstemming gezocht met externe experts. De samenwerking met de Vlaamse beleidsactoren verloopt constructief.

C. Budget en personeelsinzet van het amai!-programma

Het amai!-programma wordt jaarlijks gefinancierd met twee subsidies: een subsidie van ongeveer € 500.000 toegekend via het Vlaams Beleidsplan AI voor de algemene werking van het programma, aangevuld met bijkomende middelen voor projectoproepen, inclusief materiaalkosten. De jaarlijkse toekenning van bijkomende financiering voor de projectoproep werkt onzekerheid over de continuïteit van deze projectoproepen in de hand. Zo wordt er in 2025 – in tegenstelling tot voorgaande edities – geen projectoproep gelanceerd. De deels onzekere financiering maakt het voor het amai!-team ook moeilijk om langetermijnpartnerschappen aan te gaan.

Voor edities 1 (2021) en 2 (2022) blijkt dat de toegekende middelen via het Vlaams Beleidsplan AI niet volledig gespendeerd werden, met een overschot van respectievelijk 5,9% in 2021 en 8,8% in 2022 ten opzichte van het toegekende bedrag. Ook stellen we vast dat imec-SMIT, VUB, de toegekende bedragen voor personeels- en werkingskosten in deze jaren niet volledig benut heeft, terwijl Scivil meer middelen heeft besteed dan er werden toegekend. In editie 3 (2023) waren de totale feitelijke personeelskosten groter dan wat werd toegekend. Bij de aanvullende middelen voor de projectoproepen lagen de bestedingen in edities 1 (2021) en 2 (2022) dichter bij het toegekende budget, met een beperkte onderbenutting van respectievelijk 3,0% in 2021 en 0,2% in 2022.

Uit de financiële rapportering van het amai!-programma blijken er enkele kleinere verschillen te zitten in de rapportering wat betreft het aantal persoonsmaanden en het personeelsbudget dat ertegenover staat. De analyse van de verdeling van de persoonsmaanden tussen beide partners binnen de verschillende werkpakketten leert ons dat er in elk werkpakket een substantiële betrokkenheid is van elk van de partners, hetgeen we als een sterkte beschouwen. Tegelijkertijd is het de verwachting dat door stijgende loonkosten, het aantal personeelsmaanden en dus de reële inzetbaarheid van het amai!-team, verder gradueel zal afnemen indien de toegekende middelen niet geïndexeerd worden.

We merken op dat er doorheen de edities verschillende berekeningswijzen gebruikt worden om de overheadpercentages te berekenen en dat het gehanteerde percentages tussen 17% en 20% lagen. Een uniforme berekeningswijze van de overhead is wenselijk naar de toekomst. Ook de transparantie over wat verstaan wordt als materiaalkosten, kan verbeterd worden.

D. Prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma

De KPI's van het amai!-programma zijn gebaseerd op een Theory-of-Change-benadering en praktijkervaring. De meeste doelstellingen worden behaald voor zo ver dit gemeten kan worden: het aantal publieksactiviteiten overschreed doorgaans het streefdoel, de publieksstemming kende een grote deelname, en het aantal projectvoorstellen piekte recent. Sinds de start zijn 17 projecten gefinancierd in de domeinen gezondheid, werk, mobiliteit en klimaat & milieu, met sterke betrokkenheid van hogescholen, universiteiten, kmo's en middenveldorganisaties.

De projectwerking werd geoptimaliseerd via een flexibeler procedure, hergebruik van ideeën, parallelle selectie, en een burgerjury als aanvulling op de expertenjury. Het cocreatieproces blijft een sterk punt, ook al komt niet elk geselecteerd project rechtstreeks voort uit burgerideeën, toch vormen deze ideeën steeds het vertrekpunt voor de projectvoorstellen voor maatschappelijke impact. In geval van schaalvergroting of budgettaire druk kan overwogen worden om bepaalde processtappen selectiever in te zetten.

De publiekswerking omvatte diverse activiteiten – van online ideeënplatforms tot straattheater. Mediakanalen zoals VRT en Mediahuis zorgen voor breder bereik. Eigen communicatiekanalen alleen

bereiken niet de volledige doelgroep, waardoor samenwerking met mediapartners essentieel blijft. Kleinschalige publieksactiviteiten zonder mediapartner worden minder positief geëvalueerd vanwege hun beperkte impact in verhouding tot de inzet. Om de capaciteit te versterken en moeilijker te bereiken doelgroepen beter aan te spreken, onderzoekt het amai!-team de oprichting van een netwerk van amai!-ambassadeurs.

E. Toekomstplan 2026-2030 voor het amai!-programma

In de toekomstvisie van de Vlaamse overheid wordt het amai!-programma erkend als een waardevolle hefboom om de AI-kloof in de samenleving te verkleinen. Het programma wordt gezien als uniek binnen het Vlaamse AI-landschap dankzij de sterke focus op burgerbetrokkenheid. Tegelijk wordt gepleit voor een vereenvoudiging van de financieringsstructuur en het invoeren van meerjarenfinanciering om de administratieve lasten te beperken en stabiliteit te bieden aan het amai!-team.

Als onderdeel van een zelfevaluatie stelde het amai!-team vier scenario's voor, afhankelijk van het beschikbare budget. De evaluatie wijst het uitdoof- en beperkte scenario af wegens het risico op verlies van opgebouwde expertise en beperkte maatschappelijke impact. Het status-quo- en vooral het uitgebreide scenario worden als wenselijker beschouwd, mits scherpe prioritering en focus.

Tegelijk mist de huidige scenarioanalyse een strategische visie op inhoudelijke focus, langetermijninbedding en cofinanciering. De evaluatie pleit daarom voor verbreding van deze analyse, met oog voor integratie van het programma in bredere Vlaamse en Europese structuren rond AI, innovatie en burgerwetenschap.

1.4 SWOT

Sterktes • Vlotte samenwerking tussen partnerorganisaties en actiegerichte interne organisatie • Voortdurende optimalisatie van de werking • Professionele organisatie van de project(oproep)en • Sterk netwerk en kennis ter zake • Het amai!-programma is een uniek en vernieuwend initiatief	Zwaktes • Beperkte middelen en klein team voor het uitgebreide takenpakket • Tijdelijk karakter van de projectmiddelen beperkt structurele uitbouw van het amai!-programma • Beperkt bereik van sommige laagdrempelige activiteiten • Het aantal ingediende projecten overstijgt zeer sterk het aantal geselecteerde projecten • Onvoldoende samenhang tussen verzamelde burgerideeën en ingediende projecten • Hoge organisatiekosten voor de projectoproep
Opportunities • Inzet van amai!-ambassadeurs • AI blijft hot en blijft vragen oproepen • Grondige reflectie omtrent het takenpakket en KPI's • Ruimere inzet van ontwikkelde kennis en tools • Mogelijkheden om burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering te versterken • Betere afstemming met andere Vlaamse subsidiemechanismen en instrumenten	Bedreigingen • Nood aan een duidelijke toekomstvisie van de Vlaamse overheid • Niet-indexatie van middelen

Source: IDEA Consult.

Sterke punten

- **Vlotte samenwerking tussen partnerorganisaties en actiegerichte interne organisatie.** De samenwerking tussen Scivil en de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB, onder de noemer van KDM verloopt heel goed, zo blijkt uit interviews, waarbij de taakverdeling tussen beide organisaties steevast als evenwichtig en complementair wordt omschreven en waarbij de dagdagelijkse samenwerking collegiaal en vlot verloopt. Beide organisaties dragen ook evenwichtig bij aan de activiteiten van het programma. De interne organisatie, en met name de amai!-stuurgroep, wordt ook steevast omschreven als actiegericht en passend voor een dergelijk initiatief.
- **Voortdurende optimalisatie van de werking.** De werking en manier waarop de projectoproepen georganiseerd worden, worden bij elke oproep onder de loep genomen, waarbij telkens een reflectie- en evaluatiemoment wordt voorzien. Uit de interviews blijkt eveneens dat er een duidelijke reflex bestaat om de manier van werken continu te verbeteren. Deze reflectie- en evaluatiemomenten resulteren ook in wezenlijke aanpassingen, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het aangepaste project(oproep)proces vanaf editie 3 (2023).
- **Professionele organisatie van de project(oproep)en.** Het amai!-programma doorloopt een gestructureerd traject om van burgerideeën tot concrete projectoproepen te komen. Hierbij wordt een zekere mate van sturing als essentieel gezien, waarbij ideeën worden geclusterd, en cocreatiesessies met verschillende belanghebbenden worden georganiseerd om deze ideeën

verder uit te werken en projectklaar te maken. Er worden consortia (in de brede zin van het woord) samengesteld, bestaande uit partijen met verschillende achtergronden en expertises, die zonder het amai!-programma allicht niet zouden samenwerken.

- **Sterk netwerk en kennis ter zake.** Het initiatief wordt geprezen om zijn inhoudelijke sterkte en brede netwerk. Hiermee verband houdend wordt ook opgemerkt dat de organisatie ongebonden is en onpartijdig informatie verstrekt en doorverwijst naar experts met een diverse achtergrond en affiliatie.
- **Het amai!-programma is een uniek en vernieuwend initiatief.** Hierdoor heeft het amai!-programma de kans om een voortrekkersrol te spelen binnen de burgerwetenschappen. De aanpak die doorheen de jaren is ontwikkeld, wordt als goed voorbeeld in het buitenland opgepikt, en het amai!-programma voorziet hiervoor ook expliciet tijd en budget.

Zwakke punten

- **Beperkte middelen en klein team voor het uitgebreide takenpakket.** Het amai!-programma wordt gedragen door een klein team met beperkte financiële middelen. Dit maakt het programma wendbaar, maar maakt het ook moeilijk om schaafeffecten te bekomen. Het amai!-team geeft aan dat er sterke synergieën bestaan tussen de verschillende activiteiten, maar dat het moeilijk is om alle activiteiten naar behoren uit te voeren met de beschikbare middelen. Organisaties waarmee samengewerkt wordt, geven aan dat zij soms de indruk hebben dat het amai!-team op zijn capaciteitsgrenzen botst, met meetings die bijvoorbeeld eerder geïmproviseerd verlopen, of communicatie-activiteiten waarvan de timing sterk afhangt van de beschikbaarheid van de verantwoordelijke. De niet-indexatie van de toegekende middelen vormt hierbij een bijkomende uitdaging. In een dergelijke context kan de tijdelijke of structurele uitval van één personeelslid al snel een directe impact hebben op de voortgang van meerdere werkpakketten en brengt dit de continuïteit in gevaar.
- **Tijdelijk karakter van de projectmiddelen beperkt structurele uitbouw van het amai!-programma.** Het amai!-programma beschikt over structurele middelen voor de algemene werking via het Vlaams Beleidsplan AI, maar de financiering voor de projectoproepen wordt jaarlijks toegekend als een gunst. Dit bemoeilijkt de uitbouw van een stabiele organisatie met langlopende partnerschappen, langetermijnprojecten en toekomstperspectief voor het amai!-team.
- **Beperkt bereik van sommige laagdrempelige activiteiten.** Er worden activiteiten – zoals bv. marktbezoeken – ontwikkeld die een beperkt bereik hebben en bij uitstek laagdrempelig zijn. Hoewel deze activiteiten geschikt zijn om een publiek met de grootste afstand tot de digitale wereld te bereiken dat anders niet of weinig geïnformeerd wordt over AI, is het aantal mensen dat op deze manier bereikt wordt over het algemeen eerder klein. Wellicht kan het amai!-team beter meer inzetten op activiteiten via (media)partnerorganisaties om zo een groter publiek te bereiken. Hiervoor kunnen middelen verschoven worden van informatieverstrekking naar het opzetten van partnerschappen, bijvoorbeeld met mediaorganisaties.
- **Het aantal ingediende projecten overstijgt zeer sterk het aantal geselecteerde projecten.** In 2024, het meest recente jaar waarin een projectoproep werd gelanceerd, werd 9% van de ingediende projecten goedgekeurd en gefinancierd. Dit kan projectindieningen en consortiumpartners ontmoedigen. Dit betekent eveneens dat vele waardevolle projectaanvragen niet gefinancierd worden en geen opvolging krijgen. Het groot aantal projectindieningen geeft wel aan dat er grote interesse is in de projectoproepen.
- **Onvoldoende samenhang tussen verzamelde burgerideeën en ingediende projecten.** Het amai!-programma hanteert een trechtermodel waarbij ideeën van burgers in opeenvolgende fasen worden geclusterd, verfijnd via cocreatiesessies, en uiteindelijk kunnen resulteren in een gefinancierd project. In de praktijk blijken echter niet alle gefinancierde projecten effectief deze fasen te hebben doorlopen. Sommige projecten sluiten aan bij bestaand onderzoek of lopende commerciële initiatieven en zijn slechts in beperkte mate verbonden aan het cocreatieproces. Dit roept vragen op over de samenhang van het proces en wijst op een mogelijke constructiefout in het ontwerp van het oproeptraject.

Opportunities

- **De inzet van amai!-ambassadeurs.** De organisatie overweegt het aantrekken van amai!-ambassadeurs. Het amai!-team ontvangt een grote vraag vanuit het middenveld voor informatie en deelname aan allerhande evenementen. Tegelijkertijd zijn de middelen beperkt, waardoor er een overbevraging ontstaat. Mogelijk zou, via een aantal train-the-trainer-activiteiten, een groep mensen kunnen optreden als amai!-ambassadeurs om op die manier op meer verzoeken te kunnen ingaan. Deze manier van werken brengt een opstartkost met zich mee, maar kan in de toekomst mogelijk meer impact genereren met een gelijk budget.
- **AI blijft hot en blijft vragen oproepen.** AI komt steeds meer in het nieuws, waarbij met name ‘large language models’ bekendheid hebben verworven bij het brede publiek. De imec.digimeter (2024) geeft aan dat de bekendheid van AI is toegenomen onder de brede bevolking. Tegelijk bestaat er een scepsis over AI bij brede lagen van de bevolking en gaapt er een grote kloof wat betreft kennis en acceptatie. Zo geeft de imec.digimeter (2024) aan dat 73% van de bevroegde Vlamingen zich zorgen maakt over de negatieve impact die AI kan hebben. De perceptie leeft daarom bij interviewpartners dat, indien het amai!-programma niet zou bestaan, er een gelijkaardig initiatief nodig zou zijn.
- **Een herziening van het KPI-kader dringt zich op.** De Vlaamse overheid reflecteert momenteel – samen met de betrokken belanghebbenden – over algemene KPI's op het niveau van het Vlaams Beleidsplan AI. Hierbij wordt ook nagedacht over welke indicatoren en streefwaarden het best aansluiten bij het takenpakket van en de ambities voor het amai!-programma. Vandaag wordt bijvoorbeeld het aantal projectindieningen gehanteerd als impliciete succesindicator van het amai!-programma. Gezien het beperkte aantal projecten dat effectief gefinancierd kan worden, dringt de vraag zich op of dit wel een geschikte maatstaf is voor impact. Ook als men deze indicator zou behouden, kan de vraag worden gesteld of ‘meer’ in dit geval ook noodzakelijk ‘beter’ betekent. Meer in het algemeen dient nagedacht te worden of kwalitatieve indicatoren, bijvoorbeeld de tevredenheid van deelnemers aan cocreatiesessies of van deelnemers aan de projectoproep, niet kunnen geïncorporeerd worden om de meer kwantitatieve indicatoren aan te vullen.
- **Verkenning van mogelijkheden om burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering te versterken.** Hoewel de participatie van burgers via de publieksstemming en burgerjury in de voorbije edities is toegenomen, lijkt er binnen de uitvoeringsfase van de projecten nog ruimte om de rol van burgers verder te verdiepen. Via beoordelingscriteria, richtlijnen of KPI's, kan dit verder aangemoedigd worden. Daarnaast zouden experimenten met rollen zoals burgercoördinatoren, open reflectiemomenten met gebruikers en/ of meerjarige projecten met intensieve burgerparticipatie kunnen bijdragen aan het versterken van het participatieve karakter van het de gefinancierde projecten.
- **Betere afstemming met andere Vlaamse subsidiemechanismen en instrumenten.** Hoewel het amai!-programma inzet op unieke maatschappelijke en participatieve projecten, zijn er kansen om de aansluiting met andere bestaande subsidiekanalen te versterken. Dit zal de impact van het amai!-programma binnen het bredere Vlaamse innovatie-ecosysteem verhogen.

Bedreigingen

- **Nood aan een duidelijke toekomstvisie van de Vlaamse overheid.** De financiering werd altijd laat in het kalenderjaar verlengd voor het volgende jaar, wat onzekerheid creëert omtrent het voortbestaan van het amai!-programma. Dit zorgde telkens voor een onderbreking in de brede sensibiliserende werking op het einde van het jaar, aangezien het amai!-team dan focuste op de opmaak van het voorstel voor het volgende jaar en het faciliteren van de projectoproep. Dit creëert op zijn beurt moeilijkheden op volgende vlakken:
 - Het behouden en aantrekken van juiste profielen;
 - Het uitvoeren van een langetermijnplanning;

- Het uitbouwen van een robuust netwerk.

Meer fundamenteel is er nood aan een toekomstvisie vanuit de Vlaamse overheid over de positie en toegevoegde waarde van het amai!-programma binnen het bredere Vlaamse AI-beleid en het Vlaams Beleidsplan AI in het bijzonder. Dit vergt niet alleen keuzes over het al dan niet voortzetten van het programma, maar ook over de inhoudelijke richting en dit in onderling overleg met de vertegenwoordigers van het amai!-programma.

- **Niet-indexatie van middelen.** De financiering van het amai!-programma werd in de voorbije edities niet geïndexeerd, waardoor de werkmiddelen gedaald zijn in reële termen. Uit interviews blijkt dat het bijgevolg in toenemende mate moeilijk wordt om de activiteiten op peil te houden.

1.5 Aanbevelingen

1.5.1 Gezamenlijke aanbeveling (zowel voor het amai!-programma als de Vlaamse overheid)

Formuleer een gedeelde strategische toekomstvisie en werk deze uit in doelstellingen afgestemd op het Vlaamse AI-beleid en impactgerichte KPI's

Hoewel het amai!-programma doelstellingen en KPI's hanteert die werden ontwikkeld door de uitvoerende partners en die nadien werden afgetoetst met de amai!-stuurgroep waarin ook vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid zetelen, zijn deze niet tot stand gekomen in directe samenwerking tussen het amai!-team en het beleid en zijn deze evenmin expliciet opgenomen in beleidsdocumenten.

Daarnaast ontbreekt ook een formeel kader waarbinnen de langetermijnimpact van het amai!-programma systematisch kan worden opgevolgd. De denkoefening die momenteel plaatsvindt op het niveau van het Vlaams Beleidsplan AI en dit in samenspraak met de betrokken belanghebbenden, biedt in dit verband een opportuniteit om de doelstellingen en KPI's van het amai!-programma sterker te aligneren met de bredere beleidsprioriteiten inzake AI. Het amai!-programma en de Vlaamse overheid kunnen deze gelegenheid aangrijpen om gezamenlijk te bepalen welke rol het programma in de toekomst moet spelen, welke maatschappelijke noden het prioritair wil adresseren, en welke werkvormen, partnerschappen en projecten daarbij aansluiten. Een betere ondersteuning door de Vlaamse overheid (en VLAIO in het bijzonder) en het amai!-team van de ondersteunde projecten op het vlak van valorisatie, opschaling en vervolgfinanciering worden hierbij ook best meegenomen, zodat veelbelovende projecten na afloop verdergezet kunnen worden.

Daarbij kan nagedacht worden over indicatoren die niet enkel kwantitatieve prestaties meten zoals bereik of aantal projecten, maar ook kwalitatieve dimensies van participatie, maatschappelijke relevantie en valorisatiepotentieel. De betrokkenheid van externe stakeholders bij dit proces, bijvoorbeeld via een jaarlijkse reflectie- of feedbackronde, zou de transparantie en beleidsrelevantie van het programma kunnen verhogen.

1.5.2 Aanbevelingen voor het amai!-programma

Herbekijk de aanpak van projectopvolging en -begeleiding

Projecten die gefinancierd worden binnen het amai!-programma worden momenteel opgevolgd en begeleid door het amai!-team. Toch blijkt uit de evaluatie dat de toegevoegde waarde van deze begeleiding niet altijd duidelijk is voor de betrokken consortiumpartners. Hoewel hiervoor middelen voorzien zijn, ontbreekt het aan een gestructureerde en voldoende diepgaande aanpak die effectief inspeelt op de noden van de projectuitvoerders. Daarbij kan de centrale vraag zijn: welke rol wil het amai!-programma precies opnemen in de realisatie en verankering van maatschappelijke AI-toepassingen? Mogelijke opties zijn om de begeleiding te versterken en professionaliseren zijn:

- Het explicieter integreren van ondersteuning bij valorisatie en vervolfinanciering en dit in samenwerking met of in uitvoering door VLAIO;
- Het formaliseren en thematisch structureren van interviews, kennisdeling en capaciteitsopbouw;
- Het vastleggen van duidelijke verwachtingen en KPI's rond projectbegeleiding, afgestemd op het gewenste ambitieniveau.

Evalueer kritisch de balans tussen kleinschalige outreach en brede publieksimpact en zet in op de bredere inzet van de ontwikkelde tools en formats

De vele kleinschalige publieksactiviteiten laten het amai!-programma toe om op een laagdrempelige manier betrokkenheid en zichtbaarheid te creëren bij burgers. Tegelijk leeft de bezorgdheid dat deze activiteiten niet altijd proportioneel zijn in relatie tot de ingezette middelen en capaciteit, en de impact ervan moeilijk gemeten kan worden. Bovendien leggen deze activiteiten een zware druk op het kleine amai!-team. Daarom bevelen we aan om de huidige aanpak en het aanbod van outreachactiviteiten kritisch te bestuderen. Dit kan onder meer door het bereik en de impact van verschillende types van activiteiten systematisch in kaart te brengen, en op basis daarvan prioriteiten te stellen. Een meer gerichte strategie zou kunnen bestaan uit het versterken van samenwerkingen met mediapartners (zoals VRT of Mediahuis) om op deze manier een breed publiek te kunnen bereiken. Het afstappen van een kleinschalige aanpak richting de meest digitaal kwetsbaren, kan er wel toe leiden dat de doelgroepen van het amai!-programma moeten geherdefinieerd worden.

Tegelijk heeft het amai!-programma doorheen de voorbije edities waardevol materiaal ontwikkeld, zoals educatieve toolkits voor lesgevers, formats voor AI-Datawalks en methodieken voor cocreatiesessies. Deze tools worden momenteel nog te beperkt ingezet of opgeschaald. Het amai!-team zou actiever kunnen inzetten op het ontsluiten en hergebruiken van deze materialen, door ze breed beschikbaar te maken en gerichte ondersteuning te bieden aan organisaties die hiermee aan de slag willen gaan. Dit vereist ook een vorm van partnerschap of netwerkvorming — bijvoorbeeld via een community van amai!-ambassadeurs, educatieve netwerken of lokale besturen — die deze formats structureel helpen verspreiden en toepassen.

Met een dergelijke aanpak zou het amai!-team zich kunnen heroriënteren op een meer strategische en faciliterende rol: het stimuleren van partnerschappen, het ondersteunen van externe actoren via kant-en-klare instrumenten en begeleiding op maat, en het opvolgen van impact en kennisdeling. Lokale partners, amai!-ambassadeurs en een bredere community van praktijkactoren kunnen daarbij ingeschakeld worden om materialen te verspreiden en (laagdrempelige) publieksactiviteiten op te zetten, met beperkte tussenkomst van het kernteam.

Versterk de burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering

Hoewel burgerparticipatie een rode draad vormt doorheen het amai!-programma, blijft de betrokkenheid van burgers tijdens de uitvoering van de gefinancierde projecten eerder beperkt. De meeste participatie gebeurt in de fases van ideeënverzameling, cocreatie en selectie, terwijl de uitvoeringsfase van projecten meestal wordt gedragen door professionele consortia met weinig structurele input van burgers. Om deze kloof te dichten, stellen we voor om burgerbetrokkenheid explicieter te verankeren in de uitvoeringsfase van projecten. Dit kan bijvoorbeeld door:

- Concrete verwachtingen over vormen van burgerparticipatie op te nemen als beoordelingscriterium bij de selectie van projecten;
- Consortia aan te moedigen of te verplichten om een burgercoördinator op te nemen in hun team die instaat voor de dialoog en participatie met burgers;
- Tools en formats ontwikkelen voor en ter beschikking stellen van projectuitvoerders, gericht op het versterken van burgerbetrokkenheid tijdens de uitvoering van de projecten, bijvoorbeeld voor het opzetten van codesign, gestructureerde feedbackmomenten of participatieve monitoring;

- Verplichte publieke reflectiemomenten te voorzien door de projectuitvoerders, in samenwerking met het amai!-team, aan het einde van elk project, waarin teruggekoppeld wordt aan de betrokken burgers of gemeenschappen;
- KPI's te ontwikkelen die de kwaliteit van burgerparticipatie tijdens de uitvoering meten (bv. aantal en aard van contactmomenten, representativiteit van deelnemers, betrokkenheid doorheen de uitvoering van het project).

1.5.3 Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid

Zet het amai!-programma voort met de huidige partners

Gegeven de unieke positionering van het amai!-programma op het kruispunt van AI, burgerparticipatie en maatschappelijke innovatie, bevelen we aan om het amai!-programma in de komende jaren voort te zetten binnen de klijntijnen van het Vlaams Beleidsplan AI 2024–2028, samen met de huidige partners. De samenwerking tussen de betrokken organisaties verloopt vlot en complementair, en de partners hebben de voorbije periode een gedeelde visie, werkwijze en methodologie ontwikkeld. De huidige partners beschikken bovendien over inhoudelijke expertise die de verschillende thematische aspecten van het programma goed afdekt.

Uit de evaluatie van KDM blijkt dat de twee andere onderzoeksgroepen die deel uitmaken van KDM - CiTiP (KU Leuven) en imec-MICT (Universiteit Gent) – geen bezwaar hebben tegen het gebruik van KDM als merknaam binnen het amai!-programma. Ook wordt aangestipt dat beide organisaties eventueel kunnen toetreden tot het amai!-programma als hier gepaste financiering tegenover staat, maar hier niet noodzakelijk vragende partijen voor zijn.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is wel dat de Vlaamse overheid tijdige, transparante en overzichtelijke financiële rapportering eist van de partners van het amai!-programma.

Voorzie een geïntegreerde en meerjarige financiering voor het amai!-programma die zowel de algemene werking als de projectfinanciering omvat

Tot op heden worden de verschillende onderdelen van het amai!-programma afzonderlijk gefinancierd. De algemene werking van het programma, omschreven in de werkpakketten, wordt structureel gefinancierd via het (vorige en huidige) Vlaams Beleidsplan AI voor een bedrag van bijna € 500.000. De projectoproepen worden afzonderlijk gefinancierd via aparte subsidiebesluiten zonder garanties of engagementen voor toekomstige financiering. Dit leidt tot onzekerheid over de continuïteit van de projectoproepen en creëert een aanzienlijke administratieve belasting voor de Vlaamse overheid.

Een geïntegreerde meerjarenfinanciering die zowel de algemene werking als de projectfinanciering omvat, zou dit knelpunt kunnen aanpakken en ook financiële zekerheid bieden voor het amai!-team. Deze aanpak sluit aan bij verzuchtingen die zowel in het amai!-team als binnen de administratie zelf leven.

Verhoog de transparantie betreffende de materiaalkosten van de projectoproepen en bewaak de kostenefficiëntie ervan

De huidige opzet van het amai!-programma voorziet in een afzonderlijke projectoproep per editie, elk met een eigen oproeptraject, selectieprocedure en begeleidingscyclus. Dit model brengt aanzienlijke directe en indirecte organisatiekosten met zich mee voor het amai!-team, terwijl het aantal effectief gefinancierde projecten per oproep relatief beperkt blijft. In editie 2 (2022) werd voor € 375.000 aan projectmiddelen toegekend via de projectoproep. De materiaalkosten voor deze oproep bedroegen € 125.000, al geeft dit bedrag een enigszins vertekend beeld. Deze middelen werden immers ook gebruikt voor de bredere ondersteuning van de projectoproepen (zoals mediasamenwerkingen, beursstanden, video's over de projecten als communicatiemateriaal), die eerder indirect bijdragen tot het succes ervan. Het strekt tot aanbeveling om de rapportering over de materiaalkosten voor de projectoproepen transparanter te maken en duidelijke richtlijnen op te stellen omtrent de besteding ervan voor de directe begeleiding van de projectoproep. Hierdoor zal ook de behoefte aan

werkingskosten binnen de structurele subsidie duidelijker worden, waardoor wordt vermeden dat in jaren zonder projectoproep bespaard moet worden op personeelsinzet. Meer algemeen moet de kostenefficiëntie van de procesbegeleiding van de projectoproepen worden bewaakt.

Daarbovenop wordt op het volledige personeels- en werkingsbudget een overhead van 17 tot 20% aangerekend, die rechtstreeks naar de moederinstellingen (VUB en RVO-Society) vloeit en niet beschikbaar is voor de uitvoering van het amai!-programma. Een uniforme berekeningswijze van de overhead en duidelijke afspraken over het percentage, waarbij wordt gestreefd naar een redelijke en evenwichtige vergoeding van de centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten, is wenselijk.

We stellen voor dat de Vlaamse overheid – in samenspraak met het amai!-team – de kostenefficiëntie van de projectoproepen verbetert. Er zijn verschillende pistes denkbaar om dit evenwicht te verbeteren. Een eerste mogelijkheid is om het aantal oproepen te reduceren en te kiezen voor minder frequente, maar in omvang grotere oproepen. Dit zou toelaten om meer tijd en middelen vrij te maken voor kwalitatieve begeleiding, opvolging en valorisatie. Een alternatieve piste is het werken met een modulair oproepmodel, waarbij sommige onderdelen van het cocreatie- en selectieproces worden gedeeld tussen edities of over meerdere jaren gespreid. Tot slot zou overwogen kunnen worden om de projectwerking te koppelen aan bestaande Vlaamse subsidiekanalen, waarbij het amai!-team zich zou toespitsen op begeleiding en participatiebegeleiding in plaats van op de volledige selectie- en beheerstructuur.

2. Situering van de opdracht

2.1 Context en doel van deze opdracht

Artificiële Intelligentie (AI) is niet meer weg te denken uit de huidige maatschappij. Ook de Vlaamse overheid erkent het belang van AI en moedigt de wijdverspreide toepassing ervan aan in het bedrijfsleven en in de hele samenleving. Na overleg met economische en maatschappelijke actoren lanceerde de Vlaamse Regering in 2019 het **Vlaams Beleidsplan AI 2019-2023**⁶ (zie sectie 3.1.2). Dit beleidsplan focust op drie luiken:

- 1) strategisch basisonderzoek naar AI;
- 2) de implementatie van AI-toepassingen in bedrijven;
- 3) flankerende maatregelen voor bewustmaking, opleiding en ethische begeleiding met een focus op het betrekken van burgers en bedrijven.

Binnen dit flankerend luik van het beleidsplan, gericht op outreach, zijn verschillende initiatieven ontstaan. Een van deze initiatieven was de lancering van het **burgerwetenschapscommunicatieprogramma amai!** (in wat volgt kortweg amai!-programma). Het amai!-programma wordt begeleid door (de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB⁷ onder de noemer van) het Kenniscentrum Data & Maatschappij (hierna KDM) en Scivil, het Vlaamse kenniscentrum voor burgerwetenschap (dat onderdeel uitmaakt van RVO-Society).⁸

Het amai!-programma heeft als doel om burgers via outreach wegwijs te maken in de basisbeginselen van AI, alsook om hen te betrekken bij het opstellen van en onderzoek naar onderzoeksvragen rond AI door AI-experten, domeinorganisaties en burgers samen te brengen rond volgende vier thema's:

- werk;
- klimaat & milieu;
- mobiliteit;
- gezondheid.

Via een competitieve oproep worden voor deze thema's slimme AI-oplossingen ontwikkeld op basis van een maatschappelijk relevante vraag. Het amai!-programma wil vooral inspireren, adviseren en activeren rond AI in het dagelijkse leven en zo bijdragen aan de maatschappelijke bewustwording en innovatie inzake AI.

⁶ Vlaams Beleidsplan AI van 22 maart 2019. Zie <https://www.flandersai.be/nl/beleidsplan-artificiele-intelligentie> en https://www.flandersai.be/sites/default/files/2024-06/quaternota_aan_de_vlaamse_regering_-_vlaams_beleidsplan_artificiele_intelligentie.pdf.

⁷ imec-SMIT, VUB, is een onderzoeksgroep verbonden aan zowel de Vrije Universiteit Brussel (VUB) als het Interuniversitair Micro-elektronica Centrum (imec). Imec is een internationaal gerenommeerd onderzoekscentrum gespecialiseerd in nanotechnologie, digitale innovatie en ICT. SMIT (Studies in Media, Innovation and Technology) is een onderzoekscentrum binnen VUB dat zich richt op digitale transformatie, media-innovatie en beleidsanalyse, vaak in samenwerking met imec. Zie <https://smit.research.vub.be/>.

⁸ Scivil is het Vlaamse kenniscentrum voor burgerwetenschap (citizen science), dat onderzoekers, organisaties en burgers ondersteunt bij het opzetten en uitvoeren van participatief wetenschappelijk onderzoek. Het maakt deel uit van RVO-Society, een vzw die inzet op de maatschappelijke valorisatie van onderzoek via wetenschapscommunicatie en educatie. Tot deze koepel behoren ook Brightlab, het expertisecentrum voor STEM-onderwijs in Vlaanderen, dat educatief materiaal ontwikkelt en leerkrachten ondersteunt, onder meer rond digitale en technologische thema's zoals AI. Zie ook <https://www.scivil.be/>.

Hoewel voor het amai!-programma initieel een looptijd van 14 maanden was voorzien, keurde de Vlaamse Regering op 10 december 2021 een vervolgtraject goed. Concreet werd een subsidie van € 500.000 voorzien voor de begeleiding van het amai!-programma, aangevuld met subsidies per ministerieel besluit voor (de uitvoering van) de geselecteerde projecten en de werkingskosten. In 2022, 2023 en 2024 besliste de Vlaamse Regering eveneens om het amai!-programma verder te financieren. De eerste editie van het amai!-programma vond aldus plaats in 2021, en is in 2025 aan zijn vijfde editie toe.

De evaluatie van het amai!-programma werd gelijktijdig uitgevoerd met de evaluatie van het Kenniscentrum Data & Maatschappij (KDM), aangezien beide initiatieven inhoudelijk en organisatorisch met elkaar verbonden zijn via de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB. KDM is net als het amai!-programma een initiatief binnen het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI. In Box 1 worden de strategische doelstellingen van KDM verder toegelicht en worden de gelijkenissen en verschillen qua focus en doelgroep met het amai!-programma geduid. De evaluatie van het amai!-programma bekijkt zowel de werking tot nu toe (ex post – 2020-2025) als het toekomstplan 2026–2030 (ex ante), met bijzondere aandacht voor maatschappelijke impact en de beleidsmatige verankering binnen het Vlaams AI-beleid en flankerend maatschappelijk beleid.

Box 1. Het Kenniscentrum Data & Maatschappij (KDM) en de samenhang en verschillen met het amai!-programma

KDM is opgericht in 2019 als een consortium van drie universitaire onderzoeksgroepen: imec-SMIT, VUB, imec-MICT, UGent en CiTiP, KU Leuven, en fungeert als centrale hub voor juridische, ethische en maatschappelijke aspecten van AI- en datagedreven toepassingen. Hierbij moet KDM inspelen op het disruptieve karakter van AI door de volgende vijf strategische doelstellingen na te streven (zoals omschreven in artikel 63/13/2 van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009 (hierna W&I-decreet)):

- een breed gedragen co-design approach voor het uittekenen van AI-beleid;
- stimuleren van maatschappelijk debat rond acceptatie van de technologie;
- het aanleveren van *thought leadership* over zowel maatschappelijk als economisch aanvaardbare ontwikkelingstrajecten voor AI;
- de identificatie en validatie van belangrijke menselijke factoren in de ontwikkeling van AI;
- de ontwikkeling van juridische kaders en richtsnoeren voor beleidsmakers en bedrijven.

Hoewel zowel het amai!-programma als KDM deel uitmaken van het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI, zijn beide initiatieven verschillend qua **focus** en **doelgroep**:

- KDM richt zich op het vertalen van AI-kennis naar beleidsmakers, bedrijven, kennisinstellingen en het brede publiek door middel van strategische monitoring, tools en netwerkvorming.
- Het amai!-programma focust op het activeren van burgers door hen te betrekken bij de ontwikkeling van AI-toepassingen via burgerwetenschapsprojecten. De doelgroep van amai! is dus een subset van de doelgroep van KDM.

2.2 Doel en beoogde resultaten van de evaluatie

In de jaarlijkse subsidiebesluiten van het amai!-programma is geen evaluatie van het programma voorzien. Naar aanleiding van de in de eerste helft van 2025 geplande evaluatie van KDM werd beslist om een evaluatie van het amai!-programma uit te voeren. Artikel 63/13/7 van het W&I-decreet stelt immers dat “de Vlaamse Regering erover moet waken dat de activiteiten van KDM worden geëvalueerd voor het verstrijken van het (lopende) convenant, aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen die vastgelegd zijn in het convenant. De voorwaarden voor een nieuw convenant worden onder meer bepaald door de resultaten van deze evaluatie (van KDM).”

Het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale economie (WEWIS) van de Vlaamse overheid heeft via een aanbestedingsprocedure IDEA Consult de opdracht gegeven om de evaluatie van het amai!-programma uit te voeren. Deze evaluatie werd begeleid door een stuurgroep, samengesteld en voorgezeten door het Departement WEWIS. De rol van de stuurgroep is zowel het bewaken van de kwaliteit en de voortgang van de evaluatie, evenals erop toe te zien dat de uitvoering van de opdracht resulteert in concrete aanbevelingen die toepasbaar zijn voor de Vlaamse overheid en voor het amai!-programma. Gedurende de evaluatie heeft IDEA Consult verschillende keren de aanpak en de voortgang besproken met de stuurgroep en heeft de stuurgroep zowel commentaar geleverd op de ontwerprapportage als deze tussentijds gevalideerd. Conform de evaluatiepraktijk die het Departement WEWIS hanteert, hebben vertegenwoordigers van het amai!-programma ook de mogelijkheid gekregen om het ontwerp van het eindrapport na te kijken met het oog op de verbetering van materiële fouten. In dit rapport zijn de vastgestelde materiële fouten gecorrigeerd.

De uitvoering van deze opdracht heeft geleid tot een eindrapport met een reeks aanbevelingen om zowel de samenwerking tussen de Vlaamse overheid en het amai!-programma te optimaliseren, als met betrekking tot de rol en positie van het amai!-programma in de opeenvolgende beleidskaders (systeemdimensie). Daarnaast is de evaluatie ook ingegaan op mogelijke verbeterpunten in de interne werking en organisatie van het amai!-programma zelf. De evaluatie van het amai!-programma heeft plaatsgevonden in de periode januari-juni 2025.

De evaluatie van het amai!-programma bestaat uit een ex-postluik en een ex-anteluik. Hoewel beide delen belangrijk zijn, ligt de nadruk op het ex-anteluik, aangezien het doel van deze evaluatie is om lessen te trekken voor de toekomst. Het ex-postluik werd uitgevoerd op een hoog aggregatieniveau.

Tabel 1 geeft een overzicht van de belangrijkste onderwerpen in de evaluatie van het amai!-programma, uitgesplitst volgens het ex-post- en ex-anteluik.

Tabel 1: Focus van de opdracht

Het amai!-programma	
Systeemblik als horizontale dimensie doorheen de evaluatie Inpassing in en bijdrage tot de doelstellingenkaders op de verschillende beleidsniveaus, waaronder: Vlaamse W&I-systeem en bijbehorend beleid en regelgeving (waaronder het (vorige en het huidige) Vlaams Beleidsplan AI, het Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030), het Vlaamse beleid (met name het huidige beleid, Visie 2050, Vizier 2030 en de STEM-agenda 2030) en EU-beleids(initiatieven) inzake digitale strategieën zoals het Coordinated Plan on AI en de AI Act, in het bredere kader van “Europe Fit for the Digital Age,” het Digital Decade Policy Programme en de “Pact for the Future” van de Verenigde Naties.	
Ex-postdimensie (2020-2025)	Beleidsplanning en -realisatie Analyse en beoordeling van de wijze waarop het amai!-programma haar doelstellingen⁹ heeft vervuld (of nog zal vervullen) en dit in functie van het Vlaams en ruimer beleidskader.
	Rol, positie en meerwaarde - Analyse en beoordeling van de rol, positie en meerwaarde van het amai!-programma in het ruime beleidskader en ten aanzien van andere actoren en/of beleidsinstrumenten en in het bijzonder de inschakeling in het Vlaamse (burger)wetenschapscommunicatiebeleid, en als onderdeel van het (flankerend beleid(sluik) van) het Vlaams Beleidsplan AI. - Met betrekking tot zowel de projectwerking (waarbij de merites van individuele projecten buiten de evaluatie vallen), als de andere activiteiten van het programma.
	Werking, aansturing en governance - Analyse en beoordeling van het gevoerde beleid, governance en samenwerking tussen de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB (onder de noemer van KDM) en Scivil. - Analyse en beoordeling van de samenwerking met andere partijen en in het bijzonder met de beoogde doelgroepen van het amai!-programma. - Analyse van de projectwerking. Financiële analyse en beoordeling op een geaggregeerd niveau betreffende de aanwending van de subsidie en de mate waarin (externe) financiering werd aangetrokken.
	Resultaten, prestaties en impact Analyse en beoordeling van de prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma en dit op verschillende vlakken (vooral maatschappelijk en beleidsmatig), zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Hiertoe behoort de analyse van de realisatie van de KPI's.

⁹ O.a. informeren, inspireren, adviseren, activeren, (laagdrempelige) communiceren, begeleiden.

Het amai!-programma	
Ex-anteditensie (2026-2030)	Beoordeling toekomstvisie - Analyse en beoordeling van het ontwerp van toekomstplan 2026-2030 in termen van: - Strategie, doelstellingen, ambities, prestaties, en activiteiten. - Toekomstige werking, aansturing en opvolging. - Financiële implicaties. - Maatschappelijke, economische, beleidsmatige en internationale ambities en vooropgestelde paden naar impact. - Toekomstplannen voor het amai!-programma versus Vlaamse beleidsambities/kennisbehoeften voor de toekomst. - Toekomstige rol, positie en meerwaarde van het amai!-programma in het ruime beleidskader t.a.v. andere sectoren en/of beleidsinstrumenten en in het bijzonder de inschakeling in het Vlaamse (burger)wetenschapscommunicatiebeleid en als onderdeel van het (flankerend beleid(sluik) van het) Vlaams Beleidsplan AI.
Conclusies	Aanbevelingen en conclusies SWOT-analyse. - Conclusies en aanbevelingen voor KDM en Scivil betreffende een verbeterde werking van (de begeleiding van) het amai!-programma. - Conclusie en aanbevelingen voor de Vlaamse overheid.

2.3 Mix van methoden

Om op de meest gepaste wijze een onderbouwd antwoord te kunnen geven op de evaluatievragen, maakten we gebruik van een mix van methoden ('triangulatie').

• Documentenanalyse

Er werd een analyse van de beschikbare documenten en gegevens uitgevoerd. Het gaat daarbij vooreerst om documentatie die beschikbaar is gesteld door de Vlaamse overheid (het Departement WEWIS). Belangrijke documenten hierbij zijn de ex-post- en ex-antezelfevaluatie die de uitvoerende partners van het amai!-programma hebben opgesteld en de toekomstvisie op het amai!-programma opgesteld door het Departement WEWIS. We hebben deze ook aangevuld met eigen inzichten, die we bijvoorbeeld uit de evaluatie van KDM en recente Europese opdrachten hebben opgedaan.

• Diepte-interviews

De inzichten afgeleid uit de analyse van de beschikbare documenten en gegevens werden aangevuld en verrijkt op basis van een serie van diepte-interviews. Ten eerste hebben we interviews gehouden met de coördinatoren en medewerkers van het amai!-programma. Ten tweede interviewden we beleidsmedewerkers binnen het Departement WEWIS. Daarnaast spraken we ook enkele aanvragers binnen de laatste projectoproep (van 2024), alsook leden van de experten- en burgerjury. Ten slotte spraken we ook met een ruim aantal samenwerkingspartners, met name actoren wetenschapscommunicatie.

2.4 Leeswijzer

Dit rapport is ingedeeld volgens de verschillende onderdelen zoals gedefinieerd in het bestek dat door het Departement WEWIS is opgesteld als leidraad voor deze evaluatie.

Met name de volgende elementen waren voorzien:

- Een beknopte beschrijving van het Vlaams en Europees beleidskader waarbinnen het amai!-programma opereert en waartoe het ook verwacht wordt bij te dragen (hoofdstuk 3);

- Analyse en beoordeling van de doelstellingen, doelgroepen en activiteiten van het amai!-programma (hoofdstuk 4);
- Analyse en beoordeling van de governancestructuur van het programma, zowel intern als extern (hoofdstuk 5);
- Analyse en beoordeling van het budget en de personeelsinzet van het amai!-programma (hoofdstuk 6);
- Analyse en beoordeling van de prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma (hoofdstuk 7);
- Analyse en beoordeling van de toekomstvisie van het Departement WEWIS ten aanzien van het amai!-programma aan bod, evenals de toekomstscenario's die door het amai!-team werden uitgewerkt als onderdeel van de ex-antezelfevaluatie (hoofdstuk 8);
- Een SWOT-analyse waarin alle voorgaande hoofdstukken beknopt worden samengevat (hoofdstuk 9);
- Een reeks van aanbevelingen, zowel ten aanzien van het amai!-programma als ten aanzien van de Vlaamse overheid (hoofdstuk 10).

Bijlage I geeft een lijst van geïnterviewde personen weer, Bijlage II de lijst van gefinancierde projecten en Bijlage III de evaluatievragen.

3. Beleidscontext en - evolutie

Het beleidskader dat relevant is voor het amai!-programma situeert zich vooral op Vlaams niveau en in mindere mate op Europees en internationaal niveau en wordt hieronder beknopt toegelicht. In de context van deze evaluatie definiëren we AI conform het Vlaams Beleidsplan AI en de Europese Commissie:

“Systemen die intelligent gedrag vertonen door hun omgeving te analyseren en – in zekere mate zelfstandig – actie te ondernemen om specifieke doelstellingen te verwezenlijken”.

3.1 Het Vlaams beleidskader

3.1.1 Algemeen W&I-beleidskader

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 en de bijbehorende beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie benadrukken AI als een strategische prioriteit voor de periode 2019-2024, met nadruk op internationale positionering en brede maatschappelijke acceptatie. Deze visie wordt in het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 verder versterkt, met aandacht voor digitale geletterdheid en de weerbaarheid van burgers in een door AI gedreven maatschappij – doelen die sterk aansluiten bij de missie van het amai!-programma.

3.1.2 Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie

Het amai!-programma situeert zich binnen het bredere kader van het (eerste) **Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie (AI)**, dat op 22 maart 2019 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering ter ondersteuning van de ambities van Vlaanderen om een leidende rol op te nemen in de ontwikkeling en implementatie van AI om zo economische en maatschappelijke voordelen te behalen.

Het Vlaams Beleidsplan AI was (en is) opgebouwd uit drie luiken die elkaar aanvullen en versterken, waarvoor een jaarlijkse investering van € 32 miljoen was voorzien.

- **Luik 1: Onderzoek - Versterken van strategisch basisonderzoek op het gebied van AI**

Deze pijler richt zich op het ondersteunen en versterken van strategisch basisonderzoek in AI, met als doel nieuwe kennis en AI-methodologieën te ontwikkelen. Er wordt synergie gezocht met de vraaggedreven implementatiebehoeften van de Vlaamse industrie en de vertaling van deze kennis naar toepassingen in gezondheidszorg, industrie en overheid. Voor dit luik is een jaarlijkse investering van € 12 miljoen voorzien.

- **Luik 2: Implementatie - Bedrijven aanmoedigen om AI te gebruiken**

Terwijl luik 1 draait rond kennisopbouw, focust luik 2 op de exploitatie en toepassing van AI in verschillende sectoren. Dit luik ondersteunt Vlaamse bedrijven bij de integratie van AI door hen te adviseren over AI-kansen en hen te begeleiden bij implementatieprojecten. Het biedt ook ondersteuning aan bedrijven die zich richten op de ontwikkeling van AI-technologie. Voor dit luik is een jaarlijkse investering van € 15 miljoen voorzien.

- **Luik 3: Flankerende maatregelen - Bewustmaking, opleiding en ethisch kader**

Luik 3 richt zich op AI-opleidingen en -initiatieven die het brede publiek basiskennis over AI bijbrengen. Het beleidsplan voorziet jaarlijks € 5 miljoen voor bewustmaking, opleiding en het formuleren van wettelijke en ethische kaders voor AI. Binnen dit luik worden twee concrete initiatieven expliciet genoemd. Ten eerste werd beslist om de *Vlaamse AI-academie (VAIA¹⁰)* op te richten, die AI-opleidingen aanbiedt. Daarnaast werd besloten om een "Kenniscentrum Ethiek" op te richten (later omgedoopt tot *Kenniscentrum Data & Maatschappij, KDM*), met als doel beleidsmakers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderzoekers en burgers te ondersteunen door internationale ethische trends in AI te monitoren en onderbouwd advies te geven over Vlaamse beleidsvragen en uitdagingen inzake AI in diverse sectoren.

Het amai!-programma maakt sinds 2020 deel uit van het flankerend beleid(sluik) van het Vlaams Beleidsplan AI. In dit beleidsplan wordt het amai!-programma niet expliciet bij naam genoemd, maar de algemene ambitie om een breed publiek te bereiken met toegankelijke AI-kennis is wél aanwezig, onder meer via de doelstelling om 100.000 Vlamingen een basisopleiding rond AI aan te bieden (hetgeen relevant is voor VAIA).

De bijbehorende begrotingsrubrieken onder het beheer van het (voormalige) Departement Economie, Wetenschap en Innovatie¹¹ (afgekort EWI) waren:

- Kennisinstelling Ethiek: € 750.000 voor de oprichting van een kenniscentrum dat ethische kwesties rond AI onderzoekt en onderbouwd advies levert. Dit leidde uiteindelijk tot de oprichting van KDM.
- Digitale competentieopbouw: € 150.000 voor de ontwikkeling van een Massive Open Online Course (MOOC) om een breder publiek basiskennis over AI bij te brengen. Dit initiatief werd later opgedoekt en de voorziene middelen werden herverdeeld voor de aanwerving van een 'nationaal contactpunt' voor het Digital Europe Programme.
- Middelen om stimulansen te geven tot sterkere digitale competentieopbouw: € 1 miljoen.
- Wetenschapscommunicatie: € 500.000 voor opdrachten van bestaande actoren om AI toegankelijk te maken voor een breed publiek. Deze middelen ondersteunen dus het amai!-programma, dat zich richt op burgerwetenschapscommunicatie.

In lijn met het Vlaams Beleidsplan AI 2019-2023 besliste het (voormalige) Departement EWI om jaarlijks een **AI Barometer**¹² uit te brengen, die de adoptie, het gebruik en de expertise van AI binnen Vlaamse bedrijven in kaart brengt. Uit de (laatste) editie van de barometer van 2023 blijkt dat de populariteit van taalmodellen zoals ChatGPT heeft geleid tot een sterke toename van AI-adoptie: ongeveer een derde van de bedrijven gebruikt nu doelbewust minstens één AI-technologie. Er blijft echter een ruime marge voor groei voor veel (vaak kleinere) bedrijven die nog aan het onderzoeken zijn hoe ze AI kunnen inzetten binnen hun bedrijfsprocessen.

Na een positieve externe evaluatie van het (eerste) Vlaams Beleidsplan AI in 2023, die de waardevolle impact van het Vlaams Beleidsplan AI 2019-2023 benadrukte, besliste de Vlaamse Regering om het beleidsplan verder te zetten voor een nieuwe cyclus van vijf jaar (**Vlaams Beleidsplan AI 2024-2028**).

¹⁰ Zie <https://www.vaia.be/>.

¹¹ Op 1 januari 2025 fuseerden het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) tot het nieuwe Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS).

¹² Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/ai-barometer-adoptie-en-gebruik-van-artificiele-intelligentie-bij-vlaamse-bedrijven-0>. Sinds 2023 wordt de AI Barometer tweejaarlijks gepubliceerd.

3.1.3 Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030

Naast de focus op AI speelt ook wetenschapscommunicatie een belangrijke rol in deze evaluatie.

Wetenschapscommunicatie wil op een (inter)actieve manier over wetenschap informeren en in dialoog treden met alle betrokkenen via het quadruple-helixmodel, waarbij kennisinstellingen, overheid, ondernemingen en burgers met elkaar in dialoog treden. Op een eigentijdse en toegankelijke manier wil wetenschapscommunicatie iedereen bereiken: van laagdrempelige informatie voor mensen zonder of met een (heel) beperkte wetenschappelijke voorkennis tot gespecialiseerde informatie. Het onderwerp van de communicatie is logischerwijze wetenschap, waarbij technologie gezien kan worden als (het resultaat van) toegepaste wetenschap. Alle wetenschappelijke domeinen (alfa, bèta, gamma) en alle soorten onderzoek (fundamenteel onderzoek, strategisch basisonderzoek, toegepast onderzoek) komen aan bod.

Bron: Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030

Het **Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030** geeft aan dat wetenschapscommunicatie als doel heeft het maatschappelijke debat over wetenschap en wetenschappelijke evoluties te faciliteren en stimuleren, en een antwoord te bieden op bezorgdheden van burgers, zoals bijvoorbeeld over AI, en ethische aspecten van wetenschapsbeoefening.

De door het Departement WEWIS gesteunde kennisinstellingen en wetenschapscommunicatiepartners dienen bij te dragen aan het bereiken van de doelstellingen gesteld binnen dit beleidsplan. Dit houdt in dat de initiatieven, waaronder ook KDM en het amai!-programma bijdragen aan:

- Het stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en -beroepen in complementariteit met de STEM-agenda 2030;
- Het versterken van kennis van wetenschap en innovatie om zo extra maatschappelijk draagvlak te creëren;
- Het versterken van de uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen;
- Burgers actief laten participeren aan wetenschappelijk onderzoek;
- Intensievere afstemming tussen WEWIS – VLAIO¹³ – FWO¹⁴ op vlak van wetenschapscommunicatie, en tussen het Departement Onderwijs en Vorming op vlak van STEM-initiatieven.

Het amai!-programma wordt in het Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030 expliciet genoemd als voorbeeld van een burgerwetenschapsproject.

In het (vorige en huidige) Vlaams Beleidsplan AI wordt benadrukt dat burgers actief moeten worden betrokken bij wetenschap via initiatieven zoals burgerwetenschapsprojecten, publieke evenementen en mediacampagnes. Scivil, het Vlaams kenniscentrum voor burgerwetenschap, speelt hierin een belangrijke rol en werkt nauw samen met het Kenniscentrum Data & Maatschappij (KDM) om het

¹³ Het Vlaamse Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) is het aanspreekpunt van de Vlaamse overheid voor alle ondernemers in Vlaanderen. VLAIO stimuleert en ondersteunt innovatie en ondernemerschap, en draagt bij tot een positief bedrijfsklimaat dat duurzame economische groei en jobcreatie versterkt. VLAIO doet dit in samenwerking met vele partners in zijn netwerk. Zie <https://www.vlaio.be/>.

¹⁴ Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) financiert beurzen en onderzoeksprojecten, infrastructuur, reisbeurzen en internationale wetenschappelijke samenwerking. Zie <https://www.fwo.be/>.

amai!-programma te ondersteunen. **Scivil**¹⁵, het Vlaams kenniscentrum voor burgerwetenschap, richt zich op vier hoofddoelen:

- het promoten van burgerwetenschap;
- het verbinden van initiatiefnemers en partners;
- het ondersteunen van diverse en impactvolle projecten;
- het voortdurend innoveren van burgerwetenschap, zodat deze methode actueel blijft en inspeelt op de nieuwste wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

3.2 Het Europese en internationale beleidskader

Het amai!-programma draagt bij aan de bredere Europese doelstelling om AI toegankelijk te maken voor burgers en om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken door middel van technologische innovatie. In de visie van de Europese Commissie staat een mensgerichte aanpak centraal, hetgeen aansluit bij de betrachting van het amai!-programma om burgers actief te betrekken bij AI-toepassingen.

Burgerparticipatie vormt een belangrijk element in het Europese missie-georiënteerd innovatiebeleid (Mission-Oriented Research & Innovation Policy). Dit beleid richt zich op het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen door ambitieuze, meetbare doelen te stellen met betrekking tot de aanpak van deze uitdagingen en burgers actief te betrekken in innovatieprocessen. Het amai!-programma wordt hierin als een goede praktijk beschouwd. Meer bepaald wordt het amai!-programma in de *Mutual Learning Exercise on EU Missions Implementation* aangehaald als een *mission-oriented mini-programme*, met als doel het democratiseren van AI-onderzoek en -innovatie. Het programma draagt bij aan de Europese visie door burgers centraal te zetten in innovatie en maatschappelijke transformaties.¹⁶

Op Europees niveau sluit het amai!-programma aan bij initiatieven zoals:

- **De Europese AI Act**
- **Digital Decade 2030**
- **Coordinated Plan on AI**

Voor meer detail over deze Europese beleidskader verwijzen we graag naar het evaluatierapport van het Kenniscentrum Data & Maatschappij (KDM).

Het **UN Pact for the Future**¹⁷, dat in september 2024 werd voorgesteld als onderdeel van een bredere hervormingsagenda van de Verenigde Naties, legt een sterke nadruk op het bevorderen van mensenrechten, digitale samenwerking en ethisch technologisch bestuur. In het bijzonder bevat het pact expliciete aandacht voor de manier waarop AI en datagebruik de fundamentele rechten, democratische processen en maatschappelijke structuren beïnvloeden. Deze internationale beleidsambities sluiten nauw aan bij de doelstellingen van het amai!-programma, dat via haar outreachactiviteiten het vertrouwen en kennis over AI wil vergroten, zodat burgers kritisch kunnen nadenken over AI en actief kunnen deelnemen aan discussies over AI-toepassingen.

¹⁵ Scivil werd opgericht als kenniscentrum voor burgerwetenschappen onder de koepel van RVO-Society, een onafhankelijke vzw die inzet op maatschappelijke valorisatie van wetenschap en technologie, onder meer via wetenschapscommunicatie, educatie en participatie. Naast de Scivil-pijler bestaat RVO-Society ook uit de pijler Brightlab, dat opgezet is het STEM-onderwijslabo van RVO-Society. Meer info over Scivil is te vinden op <https://www.scivil.be/over-scivil>, meer informatie over RVO-Society is te vinden op <https://rvo-society.be/over-rvo-society> en meer informatie over Brightlab is te vinden op <https://www.brightlab.be/over-brightlab>.

¹⁶ European Commission: Directorate-General for Research and Innovation and Wise, E., Moving forward on the implementation of national missions – Mutual learning exercise on EU missions implementation at national level – Final report, Wise, E.(editor), Publications Office of the European Union, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/92126>

¹⁷ Zie <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future>.

4. Doelstellingen, doelgroepen en activiteiten van het amai!-programma

4.1 Doelstellingen

Tabel 2 vat de vier doelstellingen van het amai!-programma samen, alsook de context, beoogde impact, de acties en de werkpakketten via dewelke deze worden geoperationaliseerd en die samengevat kunnen worden als volgt:

- WP1 – Informeren – richt zich op het informeren van het brede publiek via activiteiten en evenementen¹⁸, evenals het creëren van DIY-tools (Do It Yourself) voor allerhande partnerorganisaties en hun doelpubliek.
- WP2 – Stimuleren van innovatie – betreft grotendeels het voorbereiden van de projectoproepen, inclusief het organiseren van matchmakingsessies, informatieverstrekking en cocreatiesessies die tot doel hebben om ideeën te laten vertalen naar subsidieerbare projecten, evenals het selectieproces van de projecten.
- WP3 – Projectondersteuning – omhelst de projectondersteuning van de voorgaande twee edities van het programma en het formuleren van verbetermogelijkheden voor de huidige projectoproep.
- WP4 – Internationale netwerken – betreft een beperkt werkpakket omtrent het internationaal netwerken en uitdragen van Vlaanderen als voortrekker voor AI-innovatie door burgerparticipatie zoals de deelname aan congressen of studiedagen.
- WP5 – Communicatie en community building – ondersteunt WP1-WP4 en beoogt het programma beter bekend te maken bij het brede publiek, zowel via de eigen communicatiekanalen als via (media)partners.
- WP6 – Governance en projectmanagement – heeft als doel om de samenhang tussen de verschillende werkpakketten en partners van het amai!-programma te bewaken.

De concrete doelstellingen zoals in Tabel 2 voorgesteld – met hun indeling in vier pijlers: “Allemaal Intelligent”, “Allemaal Inspirerend”, “Allemaal Innovatief” en “Allemaal Internationaal” – zijn niet formeel vastgelegd in beleidsnota’s of regelgeving. Deze doelstellingen zijn vanaf 2021 ontwikkeld binnen het amai!-programma zelf, met een onderliggende Theory-of-Change-benadering en op basis van interne reflectie, zelfevaluaties en overleg met betrokken stakeholders. Hierbij is input meegenomen uit Vlaamse en Europese beleidsdocumenten, zoals het Vlaams Beleidsplan AI en het Vlaams Beleidsplan Wetenschapscommunicatie en werd overleg gepleegd met de amai!-stuurgroep. De bijhorende KPI’s werden geleidelijk opgebouwd als opvolgingsinstrumenten, afgestemd op de programmatorische werkpakketten (zie sectie 7.1).

¹⁸ In editie 1 (2021) werd hiervoor nog geen KPI geformuleerd, in editie 2 (2022) werd wel een KPI geformuleerd en was het streefcijfer 50 activiteiten, vanaf editie 3 (2023) was het streefcijfer 30 activiteiten.

Tabel 2: Doelstellingen, context, beoogde impact en acties van het amai!-programma

Doelstelling	Context	Beoogde Impact	Acties	Operationalisering via
Doel 1: Allemaal Intelligent <i>Een breed publiek informeren en aan het denken zetten over AI</i>	Burgers hebben moeite om AI-ontwikkelingen te volgen, wat leidt tot zowel wantrouwen als overschatting van de mogelijke impact. Er is behoefte aan toegankelijke informatie om AI beter te begrijpen en de impact ervan in het dagelijks leven te duiden.	Vertrouwen en kennis over AI vergroten, zodat burgers kritisch kunnen nadenken over AI en actief kunnen deelnemen aan discussies over AI-toepassingen.	Actualisering van informatiemateriaal, optimalisatie van het amai!-platform, samenwerking met media- en wetenschapscommunicatoren, outreach via straattheater en informatieve sessies op vraag.	WP1 WP5 (in het bijzonder het deelluik communicatie)
Doel 2: Allemaal Inspirerend <i>In cocreatie komen tot maatschappelijk gedragen AI-oplossingen (inspraak)</i>	Veel burgers voelen zich buitengesloten van AI-besluitvorming en ervaren een gebrek aan inspraak. AI wordt vaak ontwikkeld zonder maatschappelijke betrokkenheid, waardoor toepassingen niet altijd goed aansluiten bij maatschappelijke noden.	Burgers hebben een actieve stem in AI-onderzoek en -innovatie, waardoor AI-oplossingen beter aansluiten bij maatschappelijke noden en niet enkel commercieel gedreven zijn.	Ontwikkeling van participatieve methoden, versterken van begeleiding voor maatschappelijke en technologische actoren, inclusieve toegang tot AI en het inspireren van beleidsmakers.	WP2 WP3 WP5 (in het bijzonder het deelluik community building)
Doel 3: Allemaal Innovatief <i>Samen maatschappelijke impact creëren met AI</i>	Er bestaat een kloof tussen maatschappelijke behoeften en technologische innovatie. Maatschappelijke actoren en AI-bedrijven vinden elkaar moeilijk, en financieringskanalen voor burgerwetenschap zijn beperkt.	Maatschappelijke en technologische partners werken nauwer samen, waardoor AI-innovatie beter inspeelt op maatschappelijke uitdagingen en een bredere impact heeft.	Versterking van netwerken tussen maatschappelijke en technologische actoren, organisatie van projectoproepen, optimalisatie van de selectieprocedures en ondersteuning van gefinancierde projecten.	WP2 WP3 WP5 (in het bijzonder het deelluik community building)
Doel 4: Allemaal Internationaal <i>Vlaanderen als voorbeeldregio waar mens en technologische evolutie hand in hand gaan</i>	Vlaanderen wil zich internationaal positioneren als een koploper in mensgerichte AI en participatieve innovatie. Dit vraagt om samenwerking met andere landen en actieve kennisdeling op internationaal niveau.	Vlaanderen wordt internationaal erkend als een voorbeeldregio voor AI-innovatie met maatschappelijke impact en participatieve benaderingen.	Promoten van het amai!-programma als best practice, ontwikkelen van een internationale toolkit, opzetten van internationale samenwerkingen en versterken van de link tussen AI-onderzoek en het desbetreffende beleid.	WP4

Bron: amai! ex-postzelfevaluatie

4.2 Doelgroepen

In de nota aan de Vlaamse Regering van 4 december 2020 wordt de doelgroep van het amai!-programma omschreven als het brede publiek.¹⁹ Binnen het brede publiek, wordt een doelgroepsegmentatie gehanteerd die grotendeels gebaseerd is op inzichten uit de imec.digimeter, waarbij burgers worden geclassificeerd op basis van hun houding tegenover AI en technologie in het algemeen. In het imec.digimeter-rapport van 2024²⁰ wordt volgend onderscheid gemaakt:

- *De passionele minnaar* (19% van de Vlaamse bevolking): Dit zijn de techno-optimisten die AI en digitale innovaties volledig omarmen, en de nodige vaardigheden ter beschikking hebben om deze ook toe te passen.
- *Haat-liefdeverhouding* (24% van de Vlaamse bevolking): Deze groep staat positief tegenover technologie, maar is tegelijkertijd erg kritisch en bezorgd over de mogelijke toepassingen en misbruik van AI-technologie.
- *Platonische relatie* (20% van de Vlaamse bevolking): Deze doelgroep wil graag technologie gebruiken, maar voelt zich onzeker of onvoldoende vaardig om AI echt te begrijpen en toe te passen. Deze groep vindt de ontwikkelingen vaak te snel gaan en vindt technologie complex, met vermijdingsgedrag tot gevolg.
- *LAT-relatie* (26% van de Vlaamse bevolking): Deze groep heeft een degelijke kennis en vaardigheden, maar worstelt sterk met technologieparadoxen, zoals vertrouwen versus privacy of innovatie versus controleverlies. Ze hebben veel vragen op het vlak van privacy en fake news en houden bewust afstand van AI.
- *Geen relatie* (11% van de Vlaamse bevolking): Deze groep heeft slechts een zeer beperkte band opgebouwd met technologie en AI en bevindt zich aan “de verkeerde kant” van de digitale kloof. Deze groep bestaat voornamelijk uit ouderen en laaggeschoolden.

Het amai!-programma heeft als doel om burgers in de brede zin van het woord te bereiken en beoogt dus interactie met alle bovenstaande categorieën. Desalniettemin is er een bijzondere focus op de profielen 'Platonische relatie' en 'LAT-relatie', namelijk mensen die niet actief bezig zijn met AI of sceptisch staan tegenover de technologie. Dit zijn burgers zonder voorafgaande interesse in of kennis van AI, maar die wel geïnteresseerd zijn in de maatschappelijke uitdagingen van vandaag, zoals klimaat & milieu, mobiliteit, gezondheid en werk.²¹ In 2021 voerden medewerkers van het amai!-programma een bevraging uit bij 1.145 Vlamingen, waarvan de resultaten werden geanalyseerd en neergeschreven in een rapport dat publiek werd in 2022.²² Op basis van dit rapport blijkt dat deze groep iets meer vrouwen (56,5%) dan mannen omvat, de gemiddelde leeftijd 47 jaar bedraagt en een gelijke verdeling in laag-, midden- en hogeschoolden heeft. Het amai!-programma vertrekt in haar communicatie en activiteiten zoveel mogelijk vanuit het **dagelijkse leven** van de burger en vanuit de **maatschappelijke noden**.

De ‘Haat-liefdeverhouding’ en ‘Passionele minnaars’ worden ook bereikt door het amai!-programma, omdat zij vaak de drijvende krachten zijn achter maatschappelijke debatten en innovatieve

¹⁹ Zie <https://www.flandersai.be/sites/default/files/2024-04/Vlaams%20Beleidsplan%20AI%202024-2028.pdf>.

²⁰ Zie <https://www.imec.be/sites/default/files/2025-03/imec.digimeter-2024-rapport.pdf>.

²¹ Hierbij valt op te merken dat er geen noemenswaardige evolutie heeft plaatsgevonden wat betreft de doelgroepen van het amai!-programma. In de nota aan de Vlaamse Regering van 4 december 2020 (VR 2020 0412 DOC.1340) staat beschreven dat de burger de doelgroep is van het programma. In dat jaar werd wel opgemerkt dat er binnen deze groep speciale aandacht is voor de ‘Maatschappelijke toepassers’ van technologie, i.e. mensen die weinig kennis hebben van of zelfvertrouwen hebben in technologie, maar wel verleid kunnen worden door een concrete maatschappelijke toepassing van technologie. Dit vormt één van de groepen uit het Bèta&TechMentality-model, een alternatieve classificatie voor burgers op basis van hun houding ten aanzien van technologie. Zie <https://www.ptvt.nl/artikel/model-beta-and-techmentality>.

²² Zie <https://amai.vlaanderen/onderzoek#voorstudie>.

toepassingen. Voor de groep ‘Geen relatie’ met technologie wordt een aangepaste, inclusieve aanpak gehanteerd om hen niet buiten de digitale evolutie te laten vallen.

Daarnaast wordt binnen het amai!-programma ook samengewerkt met middenveldorganisaties, onderwijsverstrekkers en mediaorganisaties – en dit voor verschillende activiteiten – met de finaliteit om een impact te generen bij de brede bevolking.

Via het amai!-programma worden projecten rond AI geselecteerd en ondersteund. Bij deze projectoproepen kunnen bedrijven, kennisinstellingen, universiteiten, hogescholen en andere organisaties deelnemen als projectpartners met als doel het bereiken van burgers (zie Bijlage II voor een overzicht van alle projectpartners van de gefinancierde projecten).

4.3 Activiteiten

4.3.1 WP1 – Informeren

Het amai!-programma speelt een belangrijke rol in het informeren, inspireren en activeren van burgers rond AI. Dit vindt plaats via een breed scala aan activiteiten die gericht zijn op sensibilisering, educatie en maatschappelijke betrokkenheid van burgers. Door laagdrempelige en interactieve methodes te hanteren, wordt AI toegankelijk gemaakt voor een breed publiek. Belangrijk hierbij is dat het amai!-programma actief groepen wil bereiken die anders minder snel in aanraking komen met deze technologie.

Een belangrijk onderdeel van de outreach-strategie van het amai!-programma zijn **publieke evenementen en workshops**, waarvoor een KPI met een streefcijfer van een minimaal aantal jaarlijks te organiseren activiteiten²³ gericht op het brede publiek is vastgelegd (zie sectie 7.1 voor meer informatie). Door de aanwezigheid op festivals zoals Nerdland Festival, Dag van de Wetenschap en Flanders Technology & Innovation Days wordt AI op een speelse en toegankelijke manier voorgesteld aan het brede publiek. Ook de AI-Datawalks, begeleide wandelingen in de publieke ruimte waarbij deelnemers worden uitgedaagd om kritisch te reflecteren op de zichtbare en onzichtbare aanwezigheid van AI, dragen bij aan deze interactieve sensibilisering. Met interactieve installaties en de AI of ni-quiz²⁴ worden bezoekers uitgedaagd om na te denken over de aanwezigheid en impact van AI in hun dagelijks leven. Daarnaast biedt het amai!-programma ook een breed aanbod aan lezingen en panelgesprekken in bibliotheken, (lagere en middelbare) scholen, hogescholen, universiteiten en aan allerhande maatschappelijke organisaties. Hierbij wordt ingegaan op zowel de technologische mogelijkheden als de ethische en maatschappelijke vraagstukken die AI met zich meebrengt.

Een andere belangrijke pijler binnen dit werkpakket is **digitale inclusie**. Het amai!-programma werkt samen met organisaties zoals LIGO²⁵ en Toekomstatelier (TaDa)²⁶ om AI toegankelijk te maken voor kwetsbare doelgroepen. Dit gebeurt via laagdrempelige workshops, waarin deelnemers niet alleen leren wat AI is, maar ook hoe ze de technologie kritisch kunnen benaderen en gebruiken in hun eigen context.

Dit werkpakket omhelst tevens het ontwikkelen van educatieve tools en materialen, zoals lespakketten, DIY-tools, en gesprekskaarten over AI. Het **Doe-Het-Zelf-AI-pakket**²⁷ biedt kant-en-klare tools en formats waarmee organisaties zelf aan de slag kunnen om burgers op een laagdrempelige en interactieve manier te informeren en engageren rond AI. Alle tools zijn vrij beschikbaar en ontworpen voor gebruik in o.a. bibliotheken, evenementen, infostands of publiekswerkingen.

²³ Zie voetnoot 18.

²⁴ Zie https://tools.vrtinnovatie.be/EDUbox/games/quiz-game/?quiz=artificiele-intelligentie&shape=ai_ni.

²⁵ LIGO is een netwerkorganisatie bestaande uit 13 centra voor basiseducatie, zie ook <https://www.ligo.be/>.

²⁶ TADA vzw is een Brussels lerend netwerk dat helpt bij de emancipatie van jongeren uit maatschappelijk kwetsbare milieus. Zie ook <https://www.tada.network/>.

²⁷ Zie <https://amai.vlaanderen/diy-pakket>.

Het pakket bestaat uit:

- De interactieve AI of ni?-quiz laat deelnemers inschatten of herkenbare toepassingen wel of geen AI bevatten;
- De AI-verhalen bieden concrete scenario's over AI in domeinen als gezondheid, klimaat & milieu, mobiliteit en werk, en nodigen uit tot dialoog;
- Het amai!-kaartspel, bedoeld voor kinderen vanaf 8 jaar, laat spelers op een speelse manier kennismaken met de bouwstenen van een AI-toepassing;
- Het AI-kompas helpt mensen hun houding tegenover AI te verkennen en te vergelijken met die van anderen, en vormt zo een vertrekpunt voor reflectie en gesprek;
- Een aantal online spelletjes rond AI en toelichting over de werking van de technologie.

Deze materialen worden niet alleen gebruikt tijdens publieksactiviteiten, maar ook gedeeld via onderwijsnetwerken en -partners. Hoewel het amai!-programma zich in de eerste plaats richt op burgers, wordt het onderwijs hierbij beschouwd als een belangrijke partner. In editie 3 (2023) van het amai!-programma was er een sterke focus op onderwijs. Sinds editie 5 (2025) is de uitvoering van activiteiten richting het onderwijs volledig opgenomen door Brightlab²⁸. Leerkrachten worden erkend als brugfiguren die AI bespreekbaar kunnen maken bij jongeren én bij uitbreiding in hun bredere leefomgeving (zie Box 2). Daarnaast organiseert het amai!-programma ook train-the-trainer-activiteiten, gericht op intermediaire actoren zoals leerkrachten, bibliotheekmedewerkers en andere educatieve profielen. Deze sessies zijn bedoeld om hen te versterken in het gebruik van de ontwikkelde materialen en hen te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van AI in hun eigen context.

²⁸ Zie voetnoot 15

Box 2. Aanbod voor onderwijspartners

Scivil en Brightlab zijn twee programma's binnen RVO-Society, een organisatie die inzet op maatschappelijke valorisatie van wetenschap en technologie en hiervoor financiering ontvangt van de Vlaamse overheid. Scivil focust op burgerwetenschap en publieksbetrokkenheid, terwijl Brightlab zich richt op STEM-onderwijs en ondersteuning van leerkrachten. De voorbije jaren werd binnen het amai!-programma, in samenwerking met Brightlab, een uitgebreid aanbod aan educatieve materialen en activiteiten ontwikkeld om leerkrachten en leerlingen te ondersteunen bij het verkennen van AI. De samenwerking werd vanaf de derde editie (2023) van het amai!-programma opgezet en vanaf de vierde editie nam Brightlab het materiaal op in zijn basiswerking, waarbij ook eigen middelen werden ingezet. De plotse populariteit van ChatGPT zorgde in het onderwijs voor grote veranderingen en leidde dus ook tot vragen van leerkrachten. Hieronder volgt een overzicht van de beschikbare leermiddelen¹:

- **Afsprakenschaal over AI-gebruik bij taken:** Dit is een hulpmiddel voor leerkrachten en leerlingen van 12 tot 18 jaar om duidelijke afspraken te maken over het gebruik van AI bij schooltaken. Deze afsprakenschaal bevat kaders voor zowel leerkrachten als leerlingen om het gesprek over AI-gebruik te faciliteren.
- **EDUbox AI:** In samenwerking met VRT is een lespakket ontwikkeld waarmee leerlingen van 10 tot 18 jaar op een speelse manier kunnen kennismaken met AI. De EDUbox is zowel fysiek als interactief online beschikbaar, waardoor deze zowel in de klas als thuis gebruikt kan worden.
- **Zombie-apocalypse:** Dit project voor leerlingen van 10 tot 14 jaar draait om het ontwikkelen van een AI-systeem dat op basis van foto's mensen van zombies onderscheidt. Het lespakket bevat een handleiding, placemat, PowerPoint-presentatie en e-learningmodules om de opdrachten te begeleiden.
- **ChatGPT-lessenreeks voor secundair onderwijs:** Een reeks van vijf lessen die leerlingen van 12 tot 18 jaar onderdompelt in de wereld van GPT-modellen en de impact van AI op het dagelijks leven onderzoekt. De lessenreeks bevat een handleiding en ondersteunende materialen voor leerkrachten.
- **ChatGPT-prompt-handleiding voor leerkrachten:** Een gids voor leerkrachten om het potentieel van geavanceerde AI-chatbots zoals ChatGPT en BingChat in het onderwijs te ontdekken. De handleiding biedt inzichten in hoe deze tools het leren van leerlingen kunnen optimaliseren en het eigen schoolwerk efficiënter kunnen maken.
- **Navorming rond AI voor leerkrachten:** Een basisvorming rond AI, bedoeld voor leerkrachten van leerlingen van 10 tot 14 jaar. De sessie biedt voorbeelden van AI-toepassingen uit de leefwereld van leerlingen en stimuleert kritisch nadenken over ethiek en bias in AI-technologie.
- **Amai!-kaartspel:** Met dit spel kunnen spelers spelenderwijs de voorwaarden en eigenschappen van een goed AI-systeem verkennen. Het doel is om als eerste een slimme AI-oplossing te bouwen door de juiste kaarten te verzamelen.
- **Intelligent blad papier:** Een interactieve beslissingsboom die kinderen vanaf 10 jaar helpt om spelenderwijs kennis te maken met concepten als algoritmes en AI. Het bevat werkbladen en handleidingen voor verschillende activiteiten.
- **Spelen met AI-technologie:** Een verzameling van toegankelijke spelletjes voor leerlingen van 6 tot 14 jaar, die elk een element van AI-technologie bevatten. Deze spellen bieden een eerste kennismaking met beeld- en geluidsherkenning, neurale netwerken en machinaal leren.

4.3.2 WP2 – Stimuleren van innovatie

Samengevat kan worden gesteld dat WP2 en WP3 van het amai!-programma zich richten op de projectoproepen. **Tabel 3** vat het uitgebreide proces om van ideeën tot projectoproepen te komen samen. Fase 1 tot 3 hebben betrekking op WP2 en fase 4 is gerelateerd aan WP3.

Tabel 3. Van idee naar onderzoeksproject in vier fases

	Fase 1: Ideeën verzamelen	Fase 2: Van idee naar concept	Fase 3: Open oproep voor financiering	Fase 4: Burgergestuurde onderzoeksprojecten	
Editie 1: 2021	366 ideeën	34 ideeënclusters	12 projectvoorstellen	4 gefinancierde projecten	
Editie 2: 2022	563 ideeën	35 ideeënclusters	9 projectvoorstellen	5 gefinancierde projecten	
Editie 3: 2023	59 ideeën (+929 vorige edities)	35 ideeënclusters	47 vooraanmeldingen 32 projectvoorstellen	5 gefinancierde projecten	Van sequentiële naar parallele aanpak
Editie 4: 2024	41 ideeën (+988 vorige edities.)	35 ideeënclusters	53 vooraanmeldingen 31 projectvoorstellen	3 gefinancierde projecten	

Bron: IDEA Consult op basis van amai! ex-postzelfevaluatie

De projectoproepen vertrekken vanuit de ambitie om AI-oplossingen te ontwikkelen die vertrekken van reële maatschappelijke noden. De organisaties achter het amai!-programma hebben hiertoe een gestructureerd cocreatieproces ontwikkeld om burgerideeën voor AI te verzamelen en te verfijnen. Dit proces omvat verschillende fasen, waaronder het clusteren van ideeën en het organiseren van cocreatiesessies.

In de **eerste fase** worden de ingediende ideeën van burgers verzameld en geanalyseerd. Vergelijkbare ideeën worden gegroepeerd in clusters om een overzichtelijk geheel te creëren. Zo werden binnen het domein 'gezondheid' bijvoorbeeld drie hoofdclusters geïdentificeerd: 'preventie en levensstijl', 'ziekte' en 'leven met een beperking'. Binnen de cluster 'preventie en levensstijl' zijn volgende subthema's gedefinieerd: 'gezond leven', 'mentale gezondheid' en 'voeding'. Deze systematische clustering helpt bij het structureren van de diverse ideeën en vormt de basis voor verdere uitwerking.

In deze eerste fase kunnen ideeën of vragen voor een AI-toepassing via het platform op de amai!-website ingediend worden. Tijdens de eerste drie werkjaren van het amai!-programma zijn bijna 1.000 ideeën verzameld die in 37 verschillende clusters gebundeld werden op basis van inhoud en technologie.

Na het clusteren organiseert het team achter het amai!-programma in de **tweede fase** cocreatiesessies om de ideeën verder te verfijnen en om te vormen naar een concept. Tijdens deze sessies komen burgers, bedrijven, middenveldorganisaties en kennisinstellingen samen om de uitdagingen en mogelijkheden van AI te verkennen. Elke sessie start met een specifieke cluster van ideeën, waarna de deelnemers in gemengde groepen (met een diverse samenstelling) het probleem verder uitdiepen en onderzoeken hoe AI een oplossing kan bieden. Zo werd tijdens een sessie rond het domein 'werk' gekeken naar hoe AI kan bijdragen aan taalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers door gepersonaliseerde leerinhoud aan te bieden.

In de **derde fase** wordt een open oproep gelanceerd, waarin consortia van bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties projectvoorstellen kunnen indienen. Hierbij kijkt een expertenjury naar de haalbaarheid, het innovatiepotentieel, de maatschappelijke impact en het burgerwetenschapsaspect van de ingediende projecten. De projectvoorstellen moeten gelinkt zijn aan één of meerdere ideeën die door burgers in de eerste fase zijn ingediend en vervolgens verder zijn uitgewerkt in de cocreatiesessies in de tweede fase.

De beoordeling van de projectvoorstellen binnen elke amai!-oproep verloopt via een duidelijk gestructureerd proces met meerdere stappen. Eerst vindt een ontvankelijkheidscontrole plaats, waarbij wordt nagegaan of de indieningen formeel in orde zijn en voldoen aan de administratieve

basisvereisten. Daarna volgt de schriftelijke beoordeling door een expertenjury, bestaande uit leden met expertise in AI, burgerwetenschap, participatie en – sinds de derde editie (2023) – ook inhoudelijke thematische experts afhankelijk van de aard van de projecten. Elke expert evalueert de voorstellen aan de hand van vooraf vastgelegde criteria. De resultaten hiervan worden samengebracht in een score-overzicht, dat als basis dient voor het overleg, waarna de jury bij consensus beslist.

Vanaf de tweede editie (2022) van het amai!-programma vormen de cocreatiesessies niet langer een verplicht onderdeel van het selectieproces omdat dit als te limiterend werd geschouwd. Voortaan mochten consortia projectvoorstellen indienen op basis van alle ingediende ideeën, niet alleen die uit de cocreatiesessies voortkomen. Uit de evaluatie blijkt dat dit trechtermodel in de praktijk niet altijd sluitend werkt: projectconsortia kunnen bestaande ideeën inpassen binnen de brede thematische clusters, waardoor niet elk project daadwerkelijk vertrekt vanuit een ingediend burgeridee. De themaclusters functioneren dan vooral als kader voor aansluiting, eerder dan als strikte inhoudelijke afbakening.

4.3.3 WP3 – Projectondersteuning

Na de evaluatie en selectie van de projectvoorstellen door de expertenjury die specifiek voor de derde fase wordt samengesteld (cf. supra), gaan in de **vierde fase van de projectoproep** de gefinancierde burgergestuurde onderzoeksprojecten van start. Sinds 2023 wordt deze selectieprocedure aangevuld met een burgerjury, die een inhoudelijke beoordeling maakt van de voorgestelde projecten op basis van maatschappelijke relevantie en eigen geformuleerde criteria. In de derde en vierde editie (2023 en 2024) speelde deze burgerjury een toenemende rol: in de vierde editie (2024) werden zelfs twee van de drie geselecteerde projecten gekozen op basis van hun oordeel, tegenover één via publieksstemming. Binnen deze fase worden de geselecteerde AI-oplossingen verder ontwikkeld en getest, vaak in nauwe samenwerking met de burgers die de oorspronkelijke ideeën hebben ingebracht. Dit zorgt ervoor dat de uiteindelijke toepassingen niet alleen technologisch innovatief zijn, maar ook effectief inspelen op maatschappelijke noden en gedragen worden door de doelgroep, i.e. de burger. De uitkomsten van deze projecten vormen de basis voor bredere implementatie en verdere opschaling binnen de samenleving.

De uitvoeringsfase maakt deel uit van de bredere projectondersteuning die binnen WP3 wordt opgenomen. Het gaat hier om de operationele begeleiding van lopende projecten. De projectpartners van de geselecteerde projecten ontvangen methodologische ondersteuning via workshops over burgerwetenschap, ethiek in AI en humane AI. Er worden regelmatig intervisiesessies georganiseerd om kennisuitwisseling en peer learning te bevorderen. Daarnaast krijgen de projectpartners hulp bij het opzetten van communicatiestrategieën om burgers te betrekken en media-aandacht te genereren voor hun projecten. Na afloop van de geselecteerde projecten ondersteunt het amai!-team de projectpartners bij het zoeken naar extra financiering om opschaling mogelijk te maken. Dit kan inhouden dat ze geholpen worden bij het vinden van nieuwe subsidiekanalen of samenwerkingen. Het amai!-team werkt ook aan de bredere communicatie over de projecten.

Deze vorm van actieve begeleiding tijdens en na de uitvoeringsfase wijkt af van wat gebruikelijk is binnen andere Vlaamse subsidieprogramma's. Waar bij instrumenten zoals die van VLAIO en het FWO de nadruk doorgaans ligt op inhoudelijke autonomie van de projectuitvoerders en opvolging via rapportering, voorziet het amai!-programma in aanvullende ondersteuning tijdens de looptijd van het project en, in beperkte mate, ondersteuning bij het zoeken naar vervolgfianciering of partnerschappen. Projectbegeleiding als een expliciet onderdeel van de werking onderscheidt het amai!-programma aldus functioneel van andere initiatieven.

Een tweede aspect van dit werkpakket betreft het verbeteren van het oproeptraject zelf, op basis van geleerde lessen uit eerdere edities. Na elke editie vindt een interne evaluatie plaats, waarbij input wordt verzameld van juryleden, indieners en — vanaf de derde editie (2023) — ook van organisaties en personen die interesse toonden in de projectoproep, maar uiteindelijk beslisten om geen voorstel in te dienen. Deze reflectiemomenten hebben geleid tot concrete bijsturingen. Zo wordt er sinds 2023 gewerkt met een viersporenaanpak, die de oorspronkelijke seriële fasering van bovenstaand proces vervangt en zorgt voor een betere spreiding van activiteiten over het jaar.

4.3.4 WP4 – Internationaal netwerken

Via dit werkpakket positioneert het amai!-programma zich binnen internationale netwerken rond burgerwetenschap -en participatie en AI. Het amai!-programma werd voorgesteld op Europese conferenties zoals European Citizen Science Association (ECSA) Conference, Mutual Learning Exercises (MLE)²⁹ en Open Living Labs Days, en ervaringen worden gedeeld via Engelstalige toolkits en workshops. Zo draagt het amai!-programma bij aan kennisuitwisseling over maatschappelijke AI-toepassingen en versterkt het de zichtbaarheid van Vlaanderen als voortrekker in burgergerichte AI-innovatie.

Gezien de internationale erkenning die de amai!-aanpak kreeg doorheen de jaren, werkte het team de amai!-toolkit uit in zowel het Nederlands als het Engels. Deze toolkit kan als handleiding of inspiratiedocument dienen voor actoren die een gelijkaardig proces willen opzetten rond burgerwetenschapscommunicatie, zowel in het binnenland als het buitenland.

4.3.5 WP5 – Communicatie en community building

Naast fysieke evenementen en educatieve initiatieven speelt ook **communicatie via media en sociale kanalen** een cruciale rol. Door samenwerkingen met VRT, Het Nieuwsblad en Radio 2 krijgt het amai!-programma een breed bereik, waardoor burgers op een toegankelijke manier kunnen kennismaken met AI en betrokken kunnen worden bij lopende en toekomstige initiatieven. Via nieuwsbrieven, blogs en videoreportages worden niet alleen AI-toepassingen en AI-onderzoeksprojecten toegelicht, maar worden ook maatschappelijke debatten aangemoedigd over ethiek, privacy en de impact van AI op de arbeidsmarkt en het dagelijks leven.

Zoals blijkt uit de ex-antezelfevaluatie opgesteld door KDM en Scivil en uit interviews, beoogt het amai!-programma jaarlijks één op de tien Vlamingen te bereiken. Hiervoor zijn samenwerkingen met diverse mediapartners nodig.

4.3.6 WP6 – Governance

Dit werkpakket is ondersteunend en betreft de coördinatie, planning en interne afstemming van het programma en wordt besproken in hoofdstuk 5.

4.3.7 De projectoproepen: evoluties doorheen de tijd

Uit **Tabel 3** valt op dat het verzamelen van ideeën aan belang inboette vanaf de derde editie (2023), aangezien voortgebouwd kon worden op de ideeënvergaring van de twee voorgaande jaren. Heel wat ideeën waren immers nog pertinent en konden verder uitgebouwd worden. Een tweede vaststelling is dat de ideeënclusters van fase twee grotendeels ongewijzigd zijn gebleven over de verschillende edities heen. Het aantal projectvoorstellen is sterk gestegen vanaf de derde editie.

Tot en met editie 2 (2022) van het amai!-programma verliep bovenstaand proces grotendeels serieel: eerst werden ideeën verzameld die vervolgens werden uitgewerkt in cocreatiesessies, waarna de projectoproep volgde en de geselecteerde projecten van start gingen. Dit betekende dat de volledige cyclus binnen een editie in een strikte volgorde verliep waarbij de volgende fase pas kon starten na het aflopen van de vorige fase. Dit beperkte de flexibiliteit en resulteerde in een krappe timing. In de eerste twee edities (2021 en 2022) gebeurde de selectie van de projecten volledig via een online publieksstemming: het brede publiek kon stemmen op hun favoriete projecten, en de voorstellen met de meeste stemmen werden geselecteerd voor financiering.

Vanaf de derde editie werd dit model aangepast naar een parallelle aanpak, waarbij verschillende fasen gelijktijdig konden lopen. Hierdoor ontstond meer ruimte voor diepgang en interactie, zowel in de sensibilisering van burgers als in de voorbereiding van de projectoproep. Zo werd de projectoproep al aangekondigd, terwijl nieuwe ideeën nog werden verzameld en verder verfijnd, waardoor potentiële indieners meer tijd kregen om partners te vinden en een kwalitatief sterk dossier te ontwikkelen.

²⁹ Dit is een instrument van de Europese Commissie met om het onderling uitwisselen van beleidspraktijken tussen lidstaten over specifieke thema's te bevorderen.

Daarnaast werden de cocreatiesessies niet langer uitsluitend gekoppeld aan de meest recent verzamelde ideeën, maar werden ook eerder verzamelde ideeën verder uitgewerkt met nieuwe inzichten en technologieën. Interviews met amai!-medewerkers geven aan dat deze aanpak succesvol is. Hierbij kan echter de bedenking worden gemaakt of deze nieuwe aanpak het zogenaamde trechtermodel niet verder ondergraaft en de link tussen de ideeënvergaring en de projectvoorstellen die worden ingediend, niet verder gezwakt.

Vanaf de derde editie van de projectoproep werd ook een vooraanmeldingsfase ingevoerd. In deze vooraanmeldingsfase dienen kandidaat-indieners een beknopte projectbeschrijving in. Op basis daarvan ontvangen ze tussentijdse feedback van het amai!-team, en wordt matchmaking georganiseerd tussen indieners met verwante ideeën. Deze aanpak biedt ook de mogelijkheid om de samenstelling van de expertenjury vooraf beter af te stemmen op de inhoudelijke focus van de ingediende voorstellen. Enkel wie een vooraanmelding heeft ingediend, kan vervolgens een volledig projectvoorstel indienen. Deze wijziging kwam er als antwoord op knelpunten uit eerdere oproepen, waaronder een te zware aanvraaglast voor relatief beperkte middelen, een moeilijke samenstelling van de consortia, en juryleden met onvoldoende thematische kennis.

De subsidievoorwaarden zijn doorheen de edities geëvolueerd. Aanvankelijk lag de maximale subsidie op € 75.000 per project, maar vanaf de derde editie werd dit verhoogd tot € 125.000 met een langere looptijd (tot 24 maanden). In de derde editie (2023) werd extra budget voorzien en werden er vijf projecten gefinancierd. In 2024 werden drie projecten gefinancierd.

Criteria die in de oproepdocumenten belangrijk zijn, zijn onder andere:

- Duidelijke maatschappelijke meerwaarde en inzet van AI;
- Actieve burgerbetrokkenheid (burgerwetenschap of co-design);
- Uitvoerbaarheid binnen de voorziene looptijd;
- Representatie van minstens twee types organisaties binnen het consortium (bv. AI-bedrijf, vzw, hogeronderwijsinstelling, lokale overheid);
- Bereidheid tot communicatie en betrokkenheid bij publieke activiteiten;
- Overeenkomst met één of meerdere ideeën uit het amai!-platform.

Sinds de start van het amai!-programma werden 14 projecten gefinancierd. Vanaf januari 2025 komen daar nog drie projecten bij uit de projectoproep van 2024. 80% van de subsidie wordt direct uitgekeerd aan de consortia die de geselecteerde projecten uitvoeren, de resterende 20% pas na verantwoording van uitgaven en resultaten.

4.4 Conclusie

De doelstellingen van het amai!-programma zijn opgebouwd rond vier pijlers – ‘Allemaal Intelligent’, ‘Allemaal Inspirerend’, ‘Allemaal Innovatief’ en ‘Allemaal Internationaal’ – en weerspiegelen een duidelijke maatschappelijke ambitie: burgers informeren over AI, hun betrokkenheid stimuleren, maatschappelijke AI-innovatie faciliteren en Vlaanderen internationaal positioneren. Deze doelstellingen zijn ontwikkeld op basis van een interne Theory-of-Change-benadering, via interne reflecties en stakeholderoverleg, en worden geoperationaliseerd door middel van zes werkpakketten. Deze doelstellingen zijn niet formeel verankerd in Vlaamse beleidsnota's of regelgeving, maar werden wel gevalideerd door de amai!-stuurgroep waarin vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid zijn opgenomen (cf. infra).

De interne samenhang tussen de doelstellingen, werkpakketten en beoogde impact is over het algemeen sterk: elk werkpakket draagt concreet bij aan de programmadoelstellingen, gaande van publieksgerichte sensibilisering en cocreatie tot internationale kennisdeling. De gekozen doelgroepsegmentatie getuigt van een onderbouwde aanpak om met name burgers te bereiken die zich onzeker of afstandelijk opstellen tegenover technologie. De nadruk op profielen met een 'Platonische relatie' of 'LAT-relatie' met AI is relevant.

Op het vlak van projectwerking heeft het amai!-programma een innoverende en participatieve aanpak ontwikkeld, met een gestructureerd traject van ideeënverzameling tot cocreatie en selectie. Toch blijkt uit de evaluatie dat het zogenaamde trechtermodel – waarbij projecten vertrekken vanuit burgerideeën – in de praktijk niet altijd sluitend functioneert. Consortia kunnen bestaande ideeën inpassen binnen de thematische clusters, zonder dat deze noodzakelijk gebaseerd zijn op originele burgerinput. De beoordelingsprocedure is zorgvuldig opgezet met draaiboeken, expertenjury's en scoreoverzichten. Sinds de derde editie (2023) werd bovendien een burgerjury toegevoegd aan het selectietraject. Deze jury beoordeelt de projecten op maatschappelijke relevantie en formuleert eigen voorkeuren, wat de burgerbetrokkenheid bij de eindselectie versterkt.

Vanaf de derde editie (2023) is het oproepmodel fundamenteel hertekend, met de overstap van een seriële naar een parallelle aanpak. In plaats van het rigide verloop waarin ideeënverzameling, cocreatie en projectselectie elkaar strikt opvolgden, kunnen verschillende fases nu gelijktijdig verlopen. Dat heeft de flexibiliteit verhoogd, laat meer tijd voor het samenbrengen van consortiumpartners en inhoudelijke verdieping toe, en draagt bij aan de kwaliteit van de ingediende voorstellen. Ook de invoering van een vooraanmeldingsfase met tussentijdse feedback en matchmaking wordt positief beoordeeld in deze evaluatie. Het selectietraject blijft echter arbeidsintensief, zeker in verhouding tot het beperkte aantal te financieren projecten.

De werkpakketten rond internationaal netwerken (WP4) en communicatie/community building (WP5) ondersteunen de centrale doelstellingen op een transversale manier. WP4 blijft kleinschalig, maar draagt bij aan de internationale zichtbaarheid van het amai!-programma via presentaties op conferenties en de ontwikkeling van Engelstalige toolkits. WP5 speelt een sleutelrol in het publieksbereik, met een sterk uitgewerkte communicatiestrategie via media- en onderwijsnetwerken.

5. Governance

5.1 Interne governance

5.1.1 Samenwerkingspartners binnen het amai!-programma

Het amai!-programma is een burgerwetenschapscommunicatieprogramma van de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB, onder de noemer van KDM en Scivil, het Vlaams kenniscentrum voor burgerwetenschap. Scivil is het Vlaamse kenniscentrum voor burgerwetenschap (citizen science) dat onderzoekers, organisaties en burgers ondersteunt bij het opzetten en uitvoeren van participatief wetenschappelijk onderzoek. Het maakt deel uit van RVO-Society, een vzw die inzet op de maatschappelijke valorisatie van onderzoek via wetenschapscommunicatie en educatie. Deze partners hebben expertise met betrekking tot AI, burgerwetenschap, communicatie, digitalisering, ethiek, onderzoek en onderwijs.

Binnen het amai!-programma vervullen twee projectcoördinatoren – één vanuit Scivil en één vanuit het imec-SMIT, VUB – een centrale rol in de dagelijkse werking. Zij staan in voor de interne afstemming binnen het team, de planning en het budgetbeheer. Daarnaast bewaken ze ook de voortgang van de projectoproep en zorgen ze voor de begeleiding van indieners in de vooraanmeldingsfase (sinds 2023) en van de consortiumpartners in de geselecteerde – en dus gefinancierde - projecten. Ook het contact met het Departement WEWIS en het kabinet behoort tot hun takenpakket. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen KDM en Scivil en in het bijzonder tussen de projectcoördinatoren. Dit overleg vindt onder meer plaats in:

- Een jaarlijkse kick-off-meeting in januari om de concrete invulling van de werkpakketten vast te leggen, waarbij het volledige amai!-team aanwezig is;
- Driemaandelijks budgetmeeting om de financiële situatie op te volgen tussen de projectcoördinatoren;
- Zeswekelijks fysiek overlegmoment met het hele amai!-team om de samenwerking en kennisdeling te versterken;
- Tweewekelijkse coördinatievergaderingen tussen de projectcoördinatoren voor de dagelijkse werking die meestal online plaatsvindt.

Uit interviews blijkt dat de organisatie inhoudelijk sterk staat en beschikt over brede, multidisciplinaire expertise die zowel technologische als maatschappelijke aspecten van AI omvat. Daarnaast wordt het programma gewaardeerd om zijn onafhankelijke positie binnen het AI-ecosysteem. Interviewpartners geven aan dat het amai!-programma als onafhankelijk en neutraal initiatief, een neutrale en inclusieve aanpak hanteert, waarbij actief rekening wordt gehouden met uiteenlopende maatschappelijke, technologische en ethische perspectieven. Waar nodig wordt doorverwezen naar experts met complementaire achtergronden. Deze perceptie van onafhankelijkheid wordt ook bevestigd in het evaluatierapport van KDM waarin het initiatief doorgaans wordt omschreven als onafhankelijk.

5.1.2 Stuurgroep

De stuurgroep van het amai!-programma speelt een belangrijke strategische rol door richting te geven aan het programma en belangrijke beslissingen te nemen over de verdere ontwikkeling ervan. De amai!-stuurgroep bewaakt de algemene koers van het programma en zorgt voor een nauwe afstemming met de bredere beleidscontext waarin het amai!-programma opereert. De groep is samengesteld uit de projectcoördinatoren van het amai!-programma (een coördinator van Scivil en een coördinator van imec-SMIT, VUB), een vertegenwoordiger van het Departement WEWIS, een

vertegenwoordiger van het kabinet van de Vlaams minister bevoegd voor Economie en Innovatie en de directeur van RVO-Society, allemaal als volwaardige leden.

De stuurgroep komt bijeen bij belangrijke beslissingsmomenten of bij de aanvang van een nieuwe fase in de projectoproep (zie sectie 4.3.7). Sinds de start van het amai!-programma kwam de stuurgroep meer dan 30 keer samen om beslissingen te nemen, de vooruitgang van het programma op te volgen, af te stemmen met het beleid, en ondersteuning te bieden aan het amai!-team bij de projectoproepen en de bredere werking van het programma. De governance van het amai!-programma kent een duidelijke rolverdeling: de stuurgroep bewaakt de strategische lijnen en valideert belangrijke beslissingen, zoals bv. in het kader van de projectoproepen en de bijhorende financieringsmodaliteiten. De operationele uitvoering en concrete invulling van de werkpakketten ligt bij het amai!-team, met een centrale rol voor de projectcoördinatoren.

De projectcoördinatoren bereiden de vergaderingen van de stuurgroep voor en zorgen ervoor dat de discussies gestructureerd verlopen. In lijn met het huishoudelijk reglement van het amai!-programma worden beslissingen in consensus genomen.

Interviews geven aan dat de amai!-stuurgroep goed functioneert. De groep is klein, maar omvat de sleutelactoren die strategische beslissingen moeten nemen over de koers van het programma. Leden geven aan dat de vergaderingen goed voorbereid zijn, met een duidelijke agenda en heldere taakverdeling. De frequentie van overleg wordt als gepast beschouwd om de voortgang op te volgen en de afstemming met het kabinet en het Departement WEWIS (inhoudelijk) te versterken.

5.1.3 Klankbordgroep (tot en met editie 2 (2022))

Bij de start van het amai!-programma werd een klankbordgroep opgericht om breed advies in te winnen voor het programma. De klankbordgroep bestond uit experts uit verschillende domeinen, waarbij er een zekere mate van overlap mogelijk is:

- Maatschappelijke thema's: UAntwerpen, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)³⁰, Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR)³¹, KU Leuven, Voka³², Agoria³³, enz.
- AI-expertise: Departement Elektrotechniek (ESAT) van KU Leuven³⁴, imec³⁵, Agentschap Digitaal Vlaanderen³⁶, enz.
- Outreach en burgerwetenschap: Vlaamse AI Academie (VAIA), UGent, Vlaamse Hogescholenraad³⁷, Departement Onderwijs & Vorming, enz.
- Projectoproepen en financiering: VLAIO.

De klankbordgroep kwam drie tot vier keer per jaar samen, telkens ter voorbereiding van een nieuwe fase van het project. Sinds de derde editie (2023) van het amai!-programma wordt deze groep niet meer als formeel orgaan aangehouden. In plaats daarvan werd gekozen voor flexibele afstemming met netwerken, organisaties en doelgroepen op basis van concrete adviesnoden. Zo worden juridische vragen die betrekking hebben op AI, indien nodig, afgetoetst bij het Centre for IT & IP Law (CiTiP) van KU Leuven (een van de onderzoeksgroepen binnen KDM). Voor thema's rond werk en arbeidsmarkt wordt op vergelijkbare wijze contact opgenomen met de Vlaamse AI Academie. Hoewel er geen vaste of formeel uitgewerkte procedure bestaat voor dergelijke afstemming, geven de projectcoördinatoren aan dat ze het veld goed genoeg kennen om snel en gericht de juiste personen aan te spreken bij specifieke vragen. Uit de interviews blijkt dat dit een verdedigbare keuze en volstaan deze meer informele contacten met relevante organisaties.

³⁰ <https://vmm.vlaanderen.be/>.

³¹ <https://vlir.be/>.

³² <https://www.voka.be/>.

³³ <https://www.agoria.be/nl>.

³⁴ <https://www.esat.kuleuven.be/>.

³⁵ <https://www.imec.be/nl>.

³⁶ <https://www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen>.

³⁷ <https://www.vlaamsehogescholenraad.be/nl>.

5.2 Samenwerking met het Departement WEWIS en het kabinet

Zoals eerder vermeld wordt de voortgang van het amai!-programma opgevolgd via een stuurgroep, waarin vertegenwoordigers van het Departement WEWIS en het kabinet vertegenwoordigd zijn als volwaardige partners. De projectcoördinatoren van het amai!-programma hebben een nauw contact met het Departement WEWIS, onder meer voor het aanleveren van informatie voor parlementaire vragen en de administratieve opvolging van de projectoproepen, zoals het opmaken van activiteitenverslagen en het aanleveren van inhoudelijke expertise ter ondersteuning van ministeriële besluiten. Ook met het kabinet wordt regelmatig afgestemd, in het bijzonder rond communicatieopportuniteiten zoals de bekendmaking van de geselecteerde projecten en het uitsturen van persberichten.

5.3 Conclusie

De governance en samenwerkingsstructuur van het amai!-programma is opgebouwd rond een compact, maar functioneel netwerk van actoren met complementaire rollen. De samenwerking tussen Scivil en imec-SMIT, VUB (onder de noemer van KDM) vormt de kern van de dagelijkse werking, met een sterke rol voor de twee projectcoördinatoren in het aansturen, plannen en afstemmen van de activiteiten. Hun nauwe samenwerking en de regelmatige overlegmomenten zorgen voor continuïteit en interne cohesie.

Uit interviews blijkt dat het programma inhoudelijk sterk staat, met expertise die verschillende domeinen overspant, waaronder AI, ethiek, digitalisering, communicatie, onderwijs en burgerwetenschap. Deze expertise wordt ingebracht via de personeelsinbreng van Scivil en KDM en verder versterkt via samenwerking met externe experts.

De stuurgroep biedt een robuust kader voor strategische sturing, met een kleine maar zorgvuldig samengestelde groep van kernactoren. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van het Departement WEWIS, het kabinet van de bevoegde minister, RVO-Society en de projectcoördinatoren. De stuurgroep valideert programmatorische beslissingen en bewaakt de afstemming met de bredere beleidscontext waarin het amai!-programma opereert. De rolverdeling tussen de stuurgroep en het amai!-team is helder: de stuurgroep bepaalt strategische klijntijnen en valideert belangrijke keuzes (zoals m.b.t. projectoproepen en financieringsmodaliteiten), terwijl het amai!-team instaat voor de operationele uitvoering en inhoudelijke invulling. De werking van de stuurgroep wordt als efficiënt en doelgericht ervaren, met een goede voorbereiding, duidelijke agenda's en een constructieve taakverdeling.

Hoewel de formele klankbordgroep na editie 2(2022) niet werd verdergezet, wordt via informele en thematische afstemming met externe experts en organisaties nog steeds een beroep gedaan op inhoudelijke expertise van buitenaf. Deze flexibele benadering wordt het amai!-team als passend ervaren.

De samenwerking met het Departement WEWIS en het kabinet verloopt constructief, met regelmatige afstemming over inhoudelijke, administratieve en communicatieve aspecten. De aanwezigheid van deze beleidsactoren in de stuurgroep versterkt de beleidsmatige inbedding van het programma en draagt bij tot wederzijdse informatiedeling en verbinding met bredere beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid.

6. Budget en personeelsinzet

6.1 Toegekende middelen³⁸

Voor het amai!-programma wordt sinds de start een (*structurele*) *jaarlijkse subsidie* van **€ 500.000** toegekend via het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI. Deze middelen zijn bedoeld voor de algemene werking van het programma, waaronder communicatie, netwerkopbouw en outreachactiviteiten.

Bovenop deze toegekende structurele middelen, werden bij de eerste vier edities (2021 t.e.m. 2024) telkens *bijkomende middelen* toegekend via het Departement WEWIS voor de organisatie en financiering van *projectoproepen* en dit via afzonderlijke ministeriële besluiten. De bijkomende financiering kan opgesplitst worden in:

- Projectmiddelen bestemd voor de geselecteerde projecten;
- Materiaalkosten voor de (directe) organisatie van de oproep en begeleiding van de projecten door het amai!-team, maar ook indirecte kosten die gelinkt kunnen worden aan de oproep zoals mediasamenwerkingen, beursstanden, video's over de projecten als communicatiemateriaal, enz. Er wordt op dit moment niet transparant gerapporteerd over de besteding van deze middelen (bv. welke direct gelinkt zijn met de organisatie van de projectoproepen³⁹). Ook de term materiaalkosten is ongelukkig gekozen, vermits deze zowel personeelskosten van Scivil en imec-SMIT, VUB, voor de begeleiding van de projectoproepen en de nazorg omvatten, als feitelijke materiaalkosten en investeringskosten.

Deze bijkomende toegekende middelen voor projectoproepen maken geen deel uit van de middelen voorzien via het Vlaams Beleidsplan AI, maar worden telkens afzonderlijk goedgekeurd via een ministerieel besluit. Dit betekent dat de organisatie van een projectoproep niet gegarandeerd is voor elke editie van het programma. Zo werd er in 2025 geen nieuwe projectoproep gelanceerd en werd er hiervoor dus ook geen financiering voorzien. Bij edities 1 (2021) en 2 (2022) werd per project een subsidie van maximaal € 75.000 toegekend, waarbij in edities 1 (2021) en 2 (2022) respectievelijk vier en vijf projecten werden gefinancierd. Deze projecten hadden een looptijd van 12 maanden waarbinnen meetbare resultaten gehaald moesten worden. De materiaalkosten voor de projectoproep (incl. overhead) binnen editie 1 (2021) werden gebudgetteerd op (afgerond) € 200.000 en € 125.000 voor de volgende edities. Deze daling is ingegeven vanuit de redenering dat het amai!-programma al tal van eenmalige investeringen (zoals de ontwikkeling van het participatieplatform en de website) had gedaan. Hierdoor konden meer middelen aan de uitvoering van de projecten zelf besteed worden.

Na een interne evaluatie van de eerste twee oproepen werd voor de projectoproep die deel uitmaakte van editie 3 (2023) van het amai!-programma, de toegekende subsidie voor de geselecteerde indieners opgetrokken tot € 125.000 per project, met een looptijd van maximaal 24 maanden. Uit deze interne evaluatie bleek immers dat indieners vonden dat zowel het oorspronkelijke subsidiebedrag als de

³⁸ Met toegekende middelen (zoals ook verwoord in de verschillende besluiten van de Vlaamse Regering (BVR) tot toekenning van de subsidies voor de opstart of verderzetting van het amai!-programma) worden gebudgetteerde of begrote middelen bedoeld, dus niet de feitelijke bestedingen of uitgaven zoals zal worden besproken in sectie 6.2).

³⁹ Het amai!-team geeft aan dat de materiaalkosten niet enkel worden ingezet voor de organisatie van de projectoproep an sich, maar ook voor andere activiteiten binnen het amai!-programma die gelinkt kunnen worden aan de oproep, zoals bv. outreach rond de publieksstemming en burgerjury. Het amai!-team geeft hierbij aan dat de ambities van het amai! programma niet haalbaar zijn met de werkingskosten uit de structurele subsidie. De procesorganisatie van de oproep bedroeg volgens het amai!-team gemiddeld slechts € 15.742.

voorzien looptijd onvoldoende waren om de projectdoelstellingen volledig te realiseren. In editie 3 (2023) konden vijf projecten gefinancierd worden voor een totaalbedrag van € 625.000, en in editie 4 (2024) werden drie projecten gefinancierd voor een totaalbedrag van € 375.000. De toegekende middelen voor de materiaalkosten zijn sinds 2022 min of meer constant gebleven.

Op zowel de toegekende middelen voorzien via het Vlaams Beleidsplan AI, als de bijkomende toegekende middelen voor de projectoproepen wordt een overheadpercentage⁴⁰ van 17% tot 20% gehanteerd. Deze overhead stroomt door naar de moederinstellingen (VUB en RVO-Society) en komt dus niet rechtstreeks ten goede aan de werking van het amai!-programma. De overhead wordt, afhankelijk van de oorsprong van de toegekende middelen, verschillend berekend:

- Voor de toegekende middelen via het Vlaams Beleidsplan AI werd in edities 1 t.e.m. 4 (2021 t.e.m. 2024) een overheadpercentage van 17% berekend op de som van de personeelskosten en de werkingsmiddelen, waardoor het bedrag van de overhead ten opzichte van het totaal toegekende bedrag van afgerond € 500.000 telkens 14,5% bedroeg. Voor editie 5 (2025) wordt voor het deel van imec-SMIT, VUB een overheadpercentage van 20% gehanteerd⁴¹, terwijl voor het deel van Scivil het overheadpercentage van 17% van de voorgaande jaren wordt aangehouden. Door deze afwijkende berekeningswijze voor editie 5 (2025), is het bedrag van de overhead ten opzichte van het totaal toegekende bedrag (van afgerond € 500.000) gelijk aan 15,5%.
- Voor de bijkomende toegekende middelen voor de projectoproepen voor edities 1 t.e.m. 4 (2021 t.e.m. 2024) werd van het totaal beschikbare bedrag voor de materiaalkosten telkens 17% afgehouden als overhead.

We merken op dat er doorheen de edities verschillende berekeningswijzen gebruikt worden om de overheadpercentages⁴² te berekenen en dat de gehanteerde percentages schommelden tussen 17% en 20%. Een uniforme berekeningswijze van de overhead is wenselijk voor de toekomst. De bedragen voor de overhead die in de (goedgekeurde) nota's aan de Vlaamse Regering (horende bij de BVR's tot toekenning van de subsidies voor de opstart of verderzetting van het amai!-programma) worden vermeld, liggen daarenboven eerder aan de hoge kant. Voor andere beleidsinitiatieven binnen de Vlaamse overheid worden doorgaans lagere maximumpercentages gehanteerd⁴³.

Een gedetailleerd overzicht van de toegekende middelen per editie van het amai!-programma is opgenomen in **Tabel 4**. Hieruit blijkt dat binnen de toegekende middelen via het Vlaams Beleidsplan AI doorheen de verschillende edities verschuivingen hebben plaatsgevonden tussen de toegekende middelen voor personeels- en werkingskosten en de toegekende werkingskosten.

⁴⁰ De officiële term die hiervoor gehanteerd wordt, is “centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten”.

⁴¹ Dit afwijkend percentage werd toegelicht aan en besproken met het Departement WEWIS bij de indiening van het dossier voor editie 5 (2025) van het amai!-programma. In tegenstelling tot wat gebruikelijk is voor andere programma's, werd het overheadpercentage voor het amai!-programma niet vooraf bepaald en werd het doorheen het programma naar boven aangepast, wat bijkomende druk zet op de rechtstreeks voor het amai!-programma beschikbare middelen.

⁴² Deze overheadkosten gaan naar de moederinstellingen VUB en RVO-Society (voor het dekken van de indirecte kosten zoals administratie, infrastructuur, personeel, enz.) en kunnen dus niet meer worden uitgegeven voor de operationalisering van het amai!-programma zelf.

⁴³ Zo bepaalt het BVR van 14 juli 1993 tot regeling van de vergoeding van de centrale beheerskosten en de algemene exploitatiekosten van de universiteiten, verbonden aan de uitvoering van wetenschappelijke activiteiten die door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd worden in artikel 4, §1 dat ter financiering van de kosten voor centraal beheer en algemene exploitatie maximaal 10% aangerekend worden. Dit BVR is echter voor de hele Vlaamse overheid van toepassing niet enkel voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12783>.

Tabel 4: Toegekende middelen per editie voor het amai!-programma (in €)

BEGROTING	Editie 1 (2021)			Editie 2 (2022)			Editie 3 (2023)			Editie 4 (2024)			Editie 5 (2025)		
	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal
Structurele subsidie vanuit het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI															
Personeelskost	188.800	178.200	367.000	176.400	174.000	350.400	190.200	190.200	380.400	199.800	198.000	397.800	173.150	172.100	345.250
Werkingskost	34.600	25.000	59.600	35.500	41.000	76.500	23.400	23.400	46.800	17.500	12.000	29.500	17.200	60.000	77.200
Overhead	37.970	34.552	72.522	36.023	36.550	72.573	36.312	36.312	72.624	36.941	35.700	72.641	38.070	39.457	77.527
Totale toegekende structurele subsidie	261.370	237.752	499.122	247.923	251.550	499.473	249.912	249.912	499.824	254.241	245.700	499.941	228.420	271.557	499.977
Middelen voor projectoproepen															
Middelen voor uitvoering projecten	300.000			375.000			625.000			375.000			geen projectoproep		
	4 projecten van max. € 75.000			5 projecten van max. € 75.000			5 projecten van max. € 125.000			3 projecten van max. € 125.000					
Materiaalkosten voor de organisatie van de projectoproepen door amai!	81.907	116.993	198.900	66.105	58.500	124.605	61.425	63.414	124.839	25.740	99.216	124.956			
Materiaalkost	67.983	97.104	165.087	54.867	48.555	103.422	50.983	52.634	103.616	21.364	82.349	103.713			
Overhead	13.924	19.889	33.813	11.238	9.945	21.183	10.442	10.780	21.223	4.376	16.867	21.243			
Totale toegekende middelen voor projectoproepen	498.900			499.605			749.839			499.956					
Totale toegekende middelen voor het amai!-programma, waarvan:	998.022			999.078			1.249.663			999.897			499.977		
Personeelskost			367.000			350.400			380.400			397.800			345.250
Werkings- en materiaalkost			224.687			179.922			150.416			133.213			77.200
Overhead			106.335			93.756			93.847			93.884			77.527
Projecten			300.000			375.000			625.000			375.000			geen projectoproep
Toegekende middelen per partner	343.277	354.745	698.022	314.028	310.050	624.078	311.337	313.326	624.663	279.981	344.916	624.897	228.420	271.557	499.977
Aandeel toegekende middelen per partner	49%	51%		50%	50%		50%	50%		45%	55%		46%	54%	

Bron: BVR m.b.t. de opstart en verderzetting van het programma voor burgerwetenschap AI edities 1 t.e.m. 5 en MB m.b.t. materiaalkosten edities 1 t.e.m. 4.

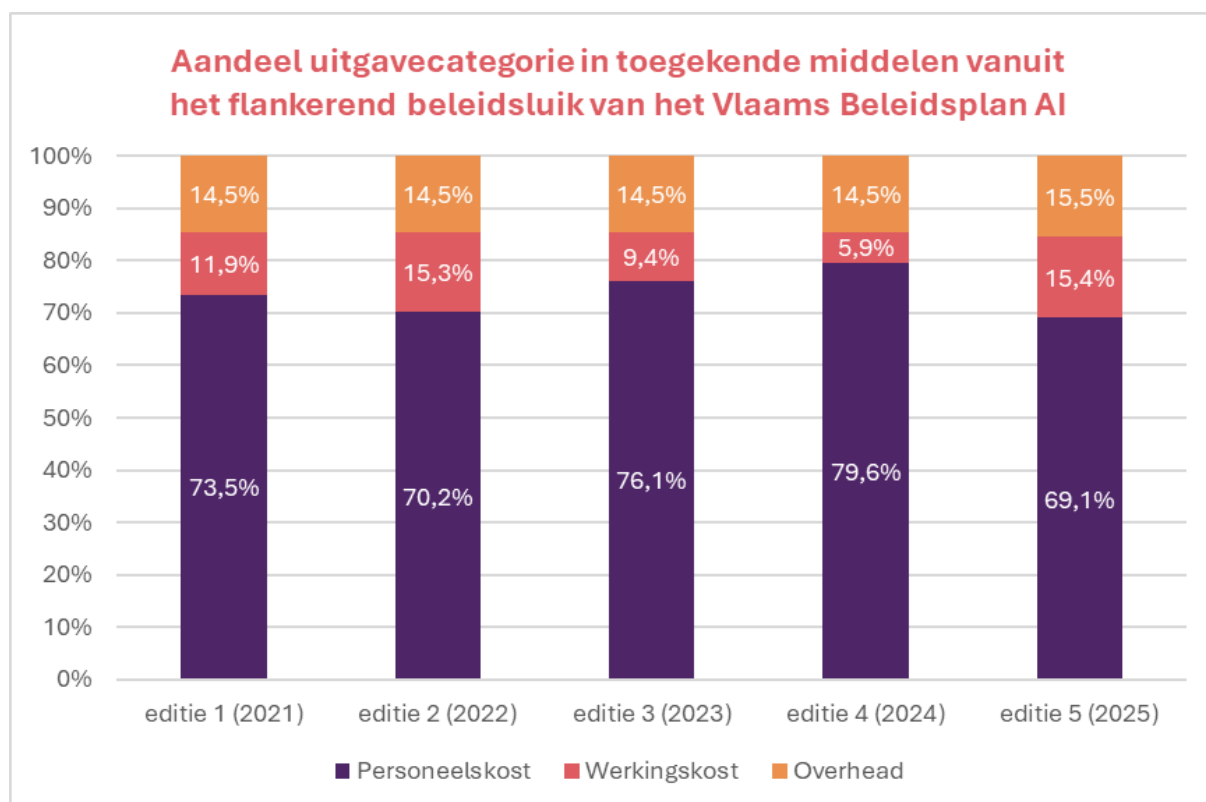

Het aandeel van elk van de toegekende uitgavecategorieën in respectievelijk de structurele subsidies via het Vlaams Beleidsplan AI én de middelen voor de amai!-projectoproepen is weergegeven in [Figuur 1](#) en [Figuur 2](#).

Binnen de toegekende structurele subsidie via het Vlaams Beleidsplan AI ([Figuur 1](#)) hadden werkingskosten een vrij groot aandeel. Dit is logisch aangezien er bij de start van een nieuw initiatief meer werkingskosten nodig zijn omdat er veel nieuwe tools en materiaal ontwikkeld moeten worden. In edities 3 (2023) en 4 (2024) is het toegekende aandeel van de personeelskosten in stijgende lijn als gevolg van een indexering van de lonen⁴⁴, wat resulteerde in een daling van het aandeel van de toegekende werkingskosten. In editie 5 (2025) wordt verwacht dat het aandeel van de werkingskosten aanzienlijk zal toenemen. De toename van de toegekende werkingskosten in editie 5 (2025) kan mogelijk (deels) verklaard worden door het feit dat bepaalde ondersteunende taken of uitgaven – zoals communicatie, begeleiding, valorisatie en media-partnerships – die in eerdere edities via de bijkomende middelen voor de projectoproepen bekostigd werden, in editie 5 aan de algemene werking zullen moeten worden toegekend. Daarnaast werd ook beslist om de looptijd van editie 5 met een maand te verkorten (d.i. 11 maanden in plaats van 12), wat resulteerde in een lagere personeelskost en bijgevolg meer werkingsmiddelen.

Wat de toegekende overheadkosten betreft, zijn deze stabiel gebleven over de verschillende edities heen, met uitzondering van editie 5 (2025) zoals eerder werd toegelicht.

Figuur 1: Aandeel uitgavecategorie in de toegekende middelen vanuit het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI

Bron: BVR m.b.t. opstart en verderzetting van het programma voor burgerwetenschap AI edities 1 t.e.m. 5.

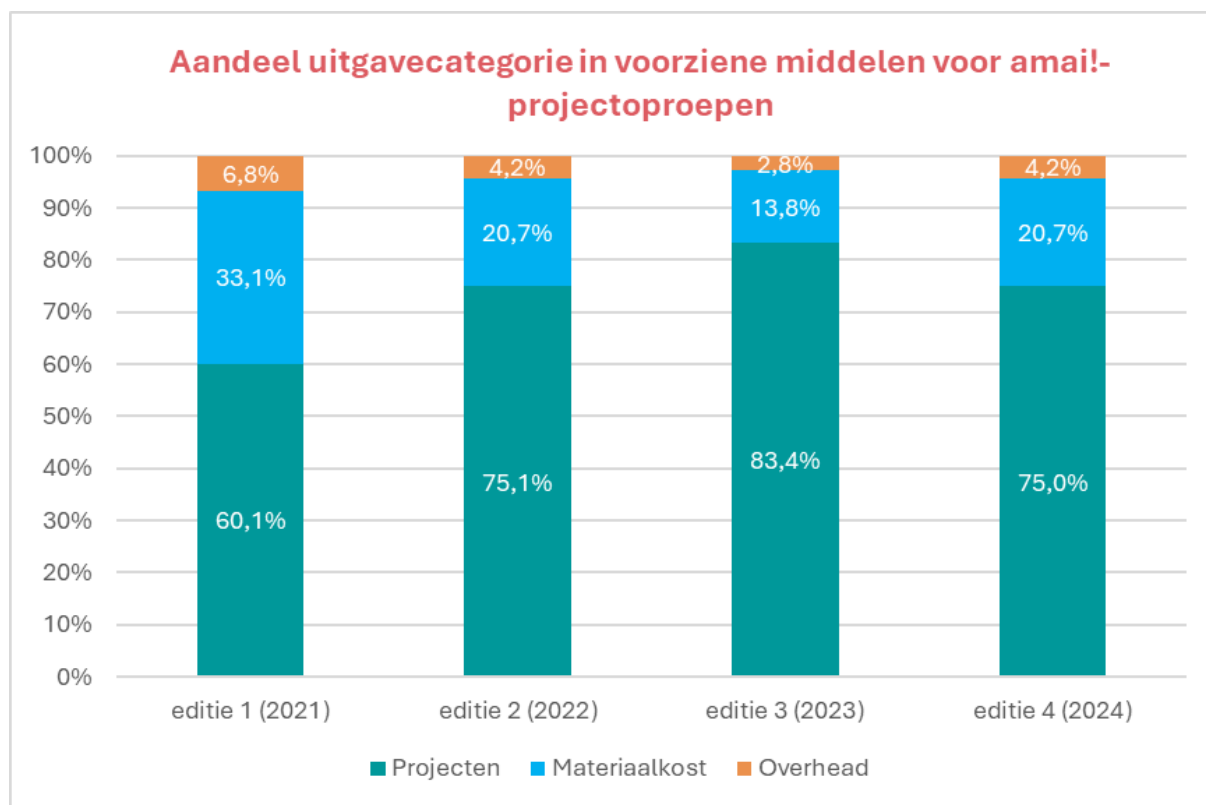
Binnen de bijkomende toegekende middelen voor de projectoproepen ([Figuur 2](#)) is er een grotere variatie door de schommelingen van de toegekende bedragen voor de uitvoering van de projecten zelf. Wat de verhouding tussen de toegekende projectmiddelen en toegekende materiaalkosten betreft, kan de vraag gesteld worden of deze verhouding adequaat is en de materiaalkosten niet te hoog zijn. Een groter aandeel van projectmiddelen in de totale toegekende middelen voor de projectoproepen lijkt aangewezen. Naar de toekomst toe dient is het eveneens aangewezen dat het amai!-team

⁴⁴ Sinds 2021 bedraagt de indexering van de lonen volgens het amai!-team zowat 22%.

duidelijker motiveert waarvoor het deze materiaalkosten nodig heeft en transparanter rapporteert over de besteding ervan. Ook moet de Vlaamse overheid duidelijker aangeven waarvoor de materiaalkosten al of niet kunnen worden gebruikt.

Figuur 2: Aandeel uitgavecategorie in de toegekende middelen voor de amai!-projectoproepen

Bron: BVR m.b.t. de opstart en verderzetting van het programma voor burgerwetenschap AI edities 1 t.e.m. 5 en MB m.b.t. materiaalkosten edities 1 t.e.m. 4.

6.2 Bestedingen

Tabel 5 geeft de (feitelijke) bestedingen weer, opgesplitst naar editie, partner en categorie (personeelskost, werkings- of materiaalkost, overheadkost en projectmiddelen voor de succesvolle projecten). Er zijn slechts gedetailleerde financiële rapporteringen beschikbaar voor edities 1 (2021) en 2 (2022). Voor editie 3 (2023) zijn er enkel geaggregeerde cijfers beschikbaar in het zelfevaluatie-rapport.

Het laattijdig aanleveren van de financiële rapportering is een werkpunt voor het amai!-programma. Op basis van het (inhoudelijk) eindverslag alleen kunnen we immers geen inschatting maken van de werkelijke besteding van persoonsmaanden over de verschillende werkpakketten heen. We merken op dat er geen verschil is tussen het gebudgetteerde en het effectief gepresteerd aantal persoonsmaanden per werkpakket en per partner.

Voor edities 1 (2021) en 2 (2022) blijkt dat de toegekende middelen via het Vlaams Beleidsplan AI niet volledig gespendeerd werden, met een overschot van respectievelijk € 29.477 in 2021 en € 44.003 in 2022. Deze minderuitgaves zijn goed voor respectievelijk 5,9% en 8,8% van het toegekende bedrag voor dat jaar. Ook stellen we vast dat imec-SMIT, VUB, de toegekende bedragen voor personeels- en werkingskosten in deze jaren niet volledig benut heeft, terwijl Scivil meer middelen heeft besteed dan er werden toegekend⁴⁵. In editie 3 (2023) waren de totale feitelijke personeelskosten groter dan hetgeen toegekend werd op basis van de begroting.

⁴⁵ In editie 1 (2021) werden meer personeels- en werkingskosten gemaakt dan dat er middelen waren toegekend. In editie 2 (2022) werden enkel meer personeelskosten gemaakt, de werkingskosten bleven onder het begrote bedrag.

Bij de aanvullende middelen voor de projectoproepen lagen de bestedingen in edities 1 (2021) en 2 (2022) dicht bij het toegekende budget, met een beperkte onderbenutting van respectievelijk 3,0% in 2021 en 0,2% in 2022.

Voor het amai!-programma in zijn geheel leiden bovenstaande onderbenuttingen in edities 1 (2021) en 2 (2022) logischerwijze tot een onderbenutting van het totale budget. Voor editie 3 (2023) zien we echter dat er meer middelen werden besteed dan er werden toegekend.

Zoomen we in op de verdeling van de bestedingen per partner, dan zien we een verschuiving van de middelen in de richting van Scivil. Wat de personeelsmiddelen via het Vlaams Beleidsplan AI betreft, gingen in 2021 en 2022 respectievelijk 53,5% en 56,9% naar Scivil. De verdeling van de werkingskosten schommelde sterk over de partners in deze edities⁴⁶. Dit is ook het geval voor de materiaalkosten voor de projectoproepen, zij het in iets mindere mate.

⁴⁶ Deze herschikking is het resultaat van een financiële optimalisatie omwille van de BTW-plicht van RVO-Society (in tegenstelling tot VUB).

Tabel 5. Bestedingen per editie van het amai!-programma (in €)

BESTEDINGEN	Editie 1 (2021)			Editie 2 (2022)			Editie 3 (2023)			Editie 4 (2024)			Editie 5 (2025)		
	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal	VUB-imec-SMIT	Scivil	Totaal
Bestedingen binnen het kader van de structurele subsidie vanuit het flankerend beleidsluik van het Vlaams Beleidsplan AI															
Personeelskost	174.436	200.533	374.969	144.938	191.627	336.566	n.b.			393.938	n.b.				
Werkingskost	1.108	25.329	26.437	28.728	24.103	52.831				n.b.					
Overhead	29.842	38.397	68.239	29.523	36.550	66.073				n.b.					
Totaal bestedingen vanuit structurele subsidie	205.386	264.259	469.645	203.190	252.280	455.470				n.b.					
Saldo t.o.v. toegekende structurele subsidie	55.984	-26.507	29.477	44.733	-730	44.003	n.b.								
Bestedingen voor projectoproepen															
Bestedingen uitvoering succesvolle projecten	300.000			375.000			625.000			n.b.			geen projectoproep		
Materiaalkosten voor de organisatie van de projectoproepen door amai!	75.900	117.106	193.006	65.804	58.533	124.337	n.b.								
Materiaalkost	64.872	100.106	164.978	56.243	50.033	106.275									
Overhead	11.028	17.000	28.028	9.561	8.500	18.061									
Saldo t.o.v. toegekende budget voor projectoproepen	6.007	-113	5.894	301	-33	268									
Totale bestedingen voor projectoproepen	493.006			499.337			n.b.								
Totale bestedingen voor het amai!-programma, waarvan:	962.651			954.807			1.266.281			n.b.			n.b.		
Personeelskost	374.969			336.566			393.938								
Werkings- en materiaalkost	191.415			159.107			156.579								
Overhead	96.267			84.135			90.763								
Projecten	300.000			375.000			625.000								
Saldo t.o.v. toegekende budget voor het amai!-programma	35.371			44.271			-16.618								
Totale bestedingen per partner	281.286	381.365	662.651	268.994	310.813	579.807	n.b.	n.b.	n.b.						
Aandeel bestedingen per partner	42%	58%	100%	46%	54%	100%	n.b.	n.b.	n.b.						

Bron: Financiële verslagen amai! voor editie 1 (2021) en editie 2 (2022) en ex-postzelfevaluatie voor editie 3 (2023).

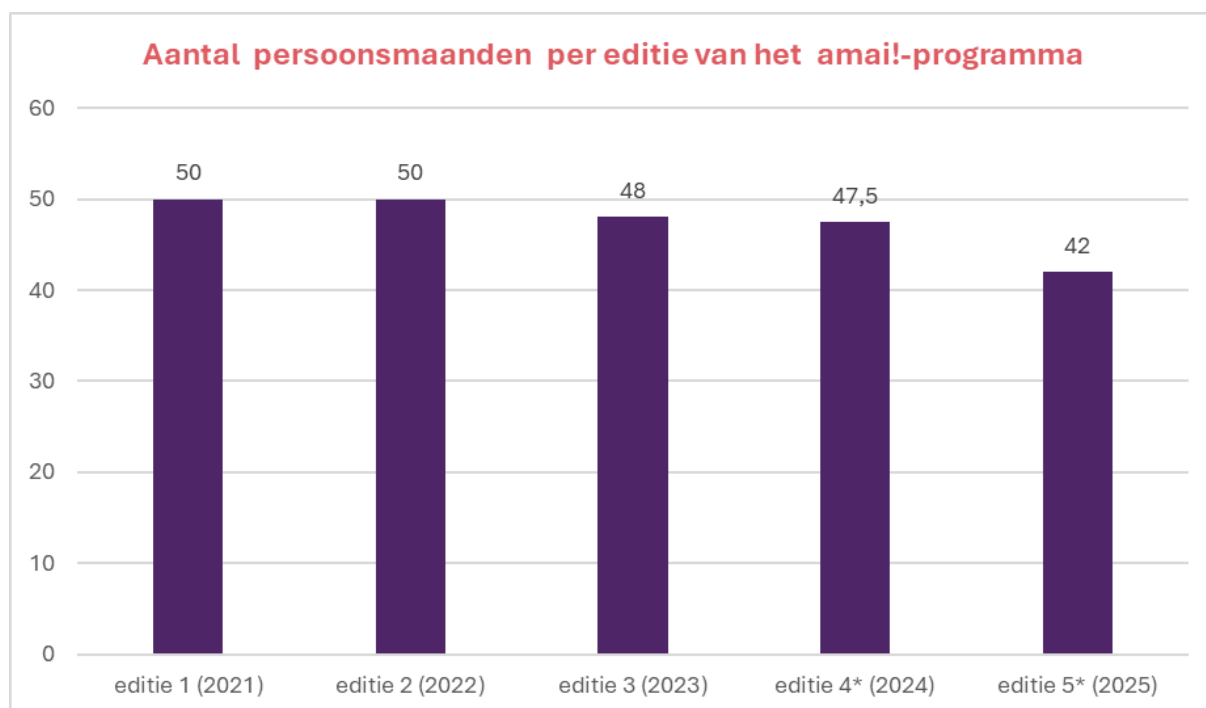

6.3 Personeelsinzet

Figuur 3 toont het aantal persoonsmaanden per jaar, wat overeenkomt met ongeveer vier voltijdse equivalenten. Over de verschillende edities heen neemt het aantal persoonsmaanden stelselmatig af. Vergelijken we dit met de cijfergegevens in **Tabel 4** en **Tabel 5** waarin de toegekende en effectief bestede personeelskosten worden weergegeven, stellen we het volgende vast:

- In editie 2 (2022) blijft het aantal effectieve persoonsmaanden gelijk ten opzichte van editie 1 (2021), terwijl zowel in de begroting als in de effectieve besteding de personeelskosten zijn gedaald.
- In editie 3 (2023) stijgen de personeelskosten, maar werden er minder persoonsmaanden mee betaald, wat gelinkt kan zijn met de sterke loonstijgingen in de loop van 2022 en 2023 (in combinatie met een niet-indexering van de middelen). Ook voor editie 4 (2024) is dit een verklarende factor voor het dalend aantal persoonsmaanden.
- In editie 5 (2025) wordt verwacht dat zowel de personeelskosten als het aantal beschikbare persoonsmaanden zullen dalen, omdat beslist werd de looptijd van het amai!-programma in te korten tot 11 maanden⁴⁷ in plaats van 12 maanden zoals in editie 4 (2024). De daling van de persoonsmaanden is in lijn met de daling van de personeelskost en de voorziene loonstijgingen.

Figuur 3: Aantal persoonsmaanden per editie van het amai!-programma

Bron: Eindverslagen amai! voor editie 1 (2021), editie 2 (2022) en editie 3 (2023) en BVR's m.b.t. de verderzetting van het amai!-programma edities 4 en 5 (dus op basis van begrotingen, aangeduid met een * in de legende).

In **Figuur 4** wordt de verdeling geschetst van het aantal persoonsmaanden per partner over de verschillende edities van het amai!-programma heen en dit op basis van de eindverslagen van het amai!-programma. Hieruit blijkt een constante verdeling over beide partners. Voor edities 1 (2021) en 2 (2022) was het belang van imec-SMIT, VUB, iets groter, wat in lijn is met het groter aandeel in de toegekende personeelskosten dat ook in **Tabel 4** te vinden was. Vergelijken we deze resultaten echter met **Tabel 5** waarin de bestede personeelskosten worden gegeven, stellen we een afwijking vast, aangezien de personeelskosten voor Scivil in realiteit hoger waren (met een aandeel van respectievelijk 53,5% en 56,9% voor Scivil). Voor editie 3 (2023) waar in de begroting aan beide partners een gelijk budget werd toegekend voor personeelskosten, is er in de rapportering opnieuw

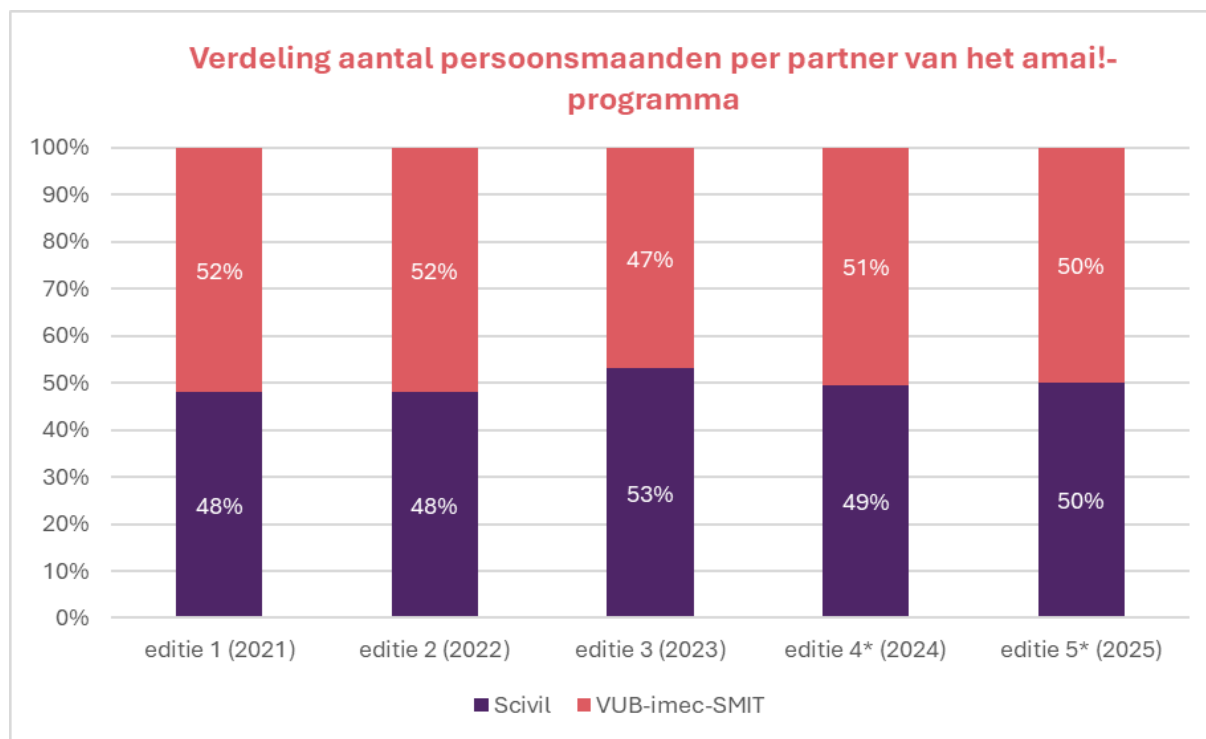
⁴⁷ Dit had als doel om meer werkingsmiddelen vrij te maken vermits er geen projectoproep zal plaatsvinden in editie 5 (2025).

een verschil vast te stellen, aangezien het aantal effectief gepresteerde persoonsmaanden tussen beide partners verschillend was.

Voor edities 4 (2024) en 5 (2025) is het (quasi) gelijke gewicht van de persoonsmaanden tussen de partners in lijn met het (quasi) gelijke gewicht in de verdeling van de personeelskosten. Uiteraard betreffen dit inschattingen die gebaseerd zijn op begrotingscijfers en niet op basis van gerealiseerde cijfers.

Figuur 4: Verdeling aantal persoonsmaanden per partner per editie van het amai!-programma

Bron: Eindverslagen amai! voor editie 1 (2021), editie 2 (2022) en editie 3 (2023) en BVR's m.b.t. de verderzetting van het amai!-programma edities 4 en 5 (dus op basis van begrotingen, aangeduid met een * in de legende).

De verdeling van het aantal persoonsmaanden over de verschillende werkpakketten heen wordt weergegeven in **Figuur 5**. De meeste werkpakketten komen jaarlijks terug, al zijn er in edities 1 (2021), 2 (2022) en 5 (2025) ook enkele eenmalige werkpakketten⁴⁸. In editie 1 (2021) ging er logischerwijze het meeste tijd naar WP1 en WP2, aangezien tijdens deze editie nog vele zaken moesten worden opgestart (zoals het verzamelen en structureren van ideeën, de uitwerking van outreach-formats, enz.). In de daaropvolgende edities bleef WP1 (gericht op brede outreach) een van de drie kernactiviteiten binnen de werking van het amai!-programma, maar groeide het belang van de projectoproepen (WP2 en WP3) dat als tweede kernactiviteit kan beschouwd worden. Er werd hierbij telkens het meest tijd uitgetrokken voor de nieuwe projectoproep (WP2). Communicatie en community building (WP5) kan op basis van het aantal persoonsmaanden doorheen de verschillende edities als een (derde) kernactiviteit beschouwd worden. Het aantal persoonsmaanden voor projectmanagement en de governance (WP6) van het amai!-programma⁴⁹ blijft sinds editie 2 (2022) constant, maar krijgt omwille van het dalend totale aantal persoonsmaanden wel een iets groter gewicht.

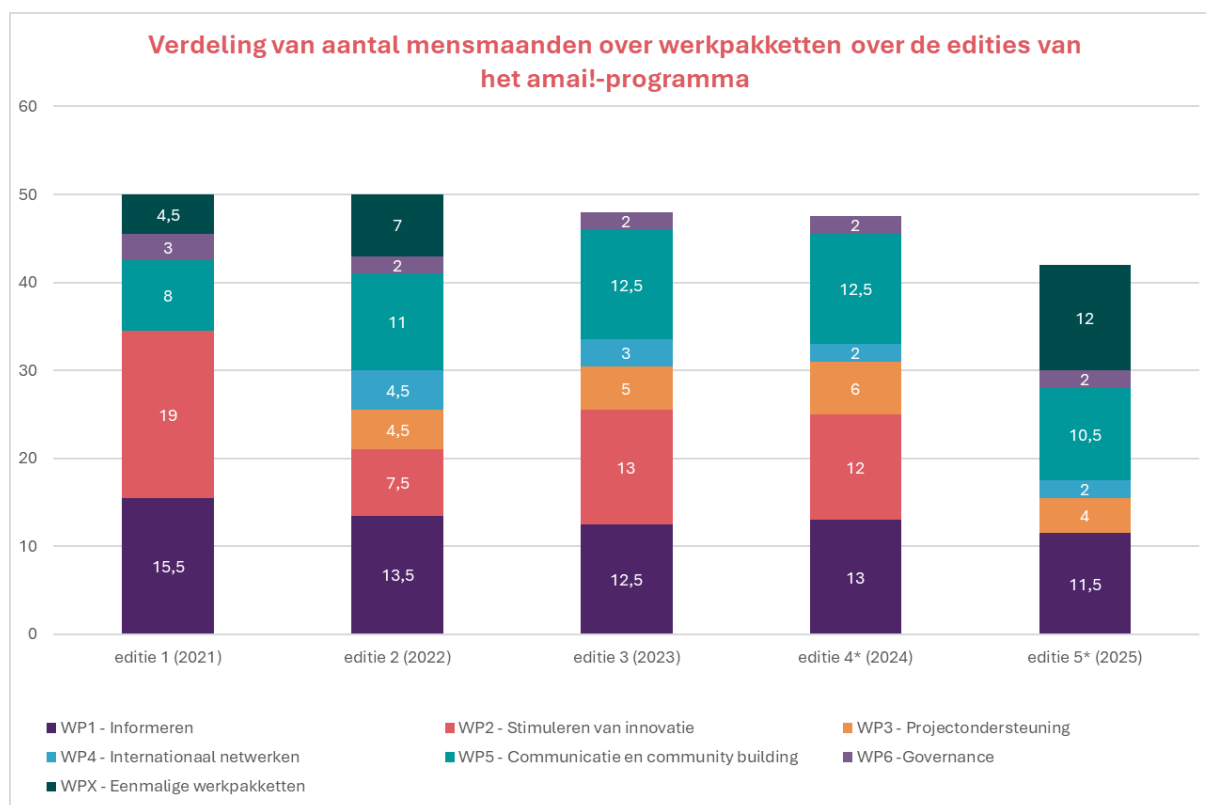
De analyse van de verdeling van de persoonsmaanden tussen beide partners binnen de verschillende werkpakketten leert ons dat er in elk werkpakket een substantiële betrokkenheid is van elk van de partners, hetgeen we als een sterkte beschouwen.

⁴⁸ In editie 1 (2021) was dit WP2 (Participatie- en communicatieplatformen), in editie 2 (2022) was dit WP3 (Samen voor maatschappelijk verantwoorde AI) en in editie 5 (2025) was dit WP5 (Valorisatie en innovatie van amai!).

⁴⁹ Het projectmanagement van de lopende projecten wordt bij WP3 gerekend en maakt geen onderdeel uit van WP6.

Figuur 5: Aantal persoonsmaanden per editie van het amai!-programma

Bron: Eindverslagen amai! voor editie 1 (2021), editie 2 (2022) en editie 3 (2023) en BVR's m.b.t. de verderzetting van het amai!-programma edities 4 en 5 (dus op basis van begrotingen, aangeduid met een * in de legende).

Voor de nummering van de werkpakketten (die verschillend is over de edities heen) in dit overzicht, hebben we ons gebaseerd op de nummering van edities 3 (2023) en 4 (2024) en indien nodig de nummering in de andere edities aangepast om over de edities heen te kunnen vergelijken.

De financiering voor de projectwerking wordt telkens jaarlijks toegekend en werd doorgaans verlengd in december⁵⁰ voor het volgende jaar. Dit zorgde telkens voor een onderbreking in de brede sensibiliserende werking op het einde van het jaar, aangezien het amai!-team dan focuste op de opmaak van het voorstel voor het volgende jaar en het faciliteren van de projectoproep. De jaarlijkse toekenning van de financiering creëert dus onzekerheid omtrent het voortbestaan van de projectwerking, wat op zijn beurt moeilijkheden creëert op volgende vlakken:

- **Het aantrekken van juiste profielen:** Het is moeilijk om langetermijncontracten of -perspectieven te bieden voor het personeel door het huidige financieringsmodel, waardoor noodzakelijk met tijdelijke contracten moet worden gewerkt. Dit bemoeilijkt niet alleen de rekrutering, maar ook het behoud van gekwalificeerd personeel. Hierbij kan aangestipt worden dat beide partners zelf niet erg groot zijn en dus moeilijk kunnen schuiven met personeel. Daarbovenop zijn profielen met een gedegen kennis van AI en projectmanagement gegeerd op de arbeidsmarkt, zowel in de bedrijfswereld als voor meer academische en beleidsgerichte posities. Het ontbreken van een duidelijk langetermijnperspectief vormt een nadeel op deze concurrentiële arbeidsmarkt.
- **Het uitvoeren van een langetermijnplanning:** Dit geldt in het algemeen, waarbij langetermijnprojecten altijd conditioneel zijn aan het vernieuwen van de jaarlijkse financiering. Zonder structurele zekerheid over de middelen is het moeilijk om strategische keuzes te maken en investeringen op lange termijn te plannen. De problematiek wordt met name gevoeld bij (het uitvoeren van) de projectoproep. De beperkte tijd tussen de bevestiging van financiering (vaak pas in december) en de effectieve start van projecten, zorgt ervoor dat de beschikbare tijd voor de projectoproepen onder druk komt te staan. Indien er vroeger in het

⁵⁰ Voor editie 5 (2025) werd de beslissing pas eind maart 2025 genomen.

jaar duidelijkheid zou zijn over de beschikbare middelen – bijvoorbeeld al voor de zomer – zou er meer ruimte zijn om de uitvoering van projecten zorgvuldig te plannen en op te starten.

- **Het uitbouwen van een robuust netwerk:** Het aangaan van langlopende engagementen wordt bemoeilijkt, omdat potentiële partners, en dan vooral private of commerciële actoren zoals mediabedrijven, aarzelen om zich op lange termijn te verbinden bij gebrek aan financiële stabiliteit.

De financiering werd niet geïndexeerd, waardoor zowel de personeels- als de werkmiddelen gedaald zijn in reële termen. Hoewel het amai!-team tot dusver het aantal activiteiten op peil kon houden, blijkt uit de interviews dat dit steeds moeilijker wordt omwille van het niet-indexeren van de middelen. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in **Tabel 5** waar in editie 3 (2023⁵¹) voor het eerst meer werd uitgegeven dan dat er middelen werden toegekend voor personeelskosten. Er is mogelijk een mismatch tussen de brede waaier van activiteiten, en het beschikbare budget, waarbij het amai!-team soms de indruk geeft de grenzen van zijn capaciteit op te zoeken. Er dringt zich ofwel een rationalisering van de activiteiten aan, ofwel een meer uitgebreide financiering om alle taken naar behoren uit te blijven voeren.

⁵¹ In 2022 en 2023 vonden er historisch grote loonindexeringen plaats van meer dan 10% die een belangrijke oorzaak zijn voor de toename van de personeelskosten in 2023.

6.4 Conclusie

Het amai!-programma wordt jaarlijks gefinancierd met twee subsidies: een subsidie van ongeveer € 500.000 toegekend via het Vlaams Beleidsplan AI voor de algemene werking van het programma, aangevuld met bijkomende middelen voor projectoproepen, inclusief materiaalkosten. Deze bijkomende middelen voor projectoproepen moeten telkens afzonderlijk worden goedgekeurd via ministeriële besluiten. De middelen worden min of meer gelijk verdeeld tussen KDM en Scivil. De jaarlijkse toekenning van projectgerelateerde financiering werkt onzekerheid over de continuïteit van de projectoproepen in de hand. Zo wordt er in 2025 – in tegenstelling tot voorgaande edities – geen projectoproep gelanceerd aangezien er geen bijkomende financiering is voorzien. Deze onzekerheid weegt op de werking van het programma en maakt het voor het amai!-team ook moeilijk om langetermijnpartnerschappen aan te gaan.

Voor edities 1 (2021) en 2 (2022) blijkt dat de toegekende middelen via het Vlaams Beleidsplan AI niet volledig gespendeerd werden, met een overschot van respectievelijk € 29.477 in 2021 en € 44.003 in 2022, goed voor minderuitgaves van respectievelijk 5,9% en 8,8% van het toegekende bedrag. Ook stellen we vast dat imec-SMIT, VUB, de toegekende bedragen voor personeels- en werkingskosten in deze jaren niet volledig benut heeft, terwijl Scivil meer middelen heeft besteed dan er werden toegekend. In editie 3 (2023) waren de totale feitelijke personeelskosten groter dan hetgeen toegekend. Bij de aanvullende middelen voor de projectoproepen lagen de bestedingen in edities 1 (2021) en 2 (2022) dicht bij het toegekende budget, met een beperkte onderbenutting van respectievelijk 3,0% in 2021 en 0,2% in 2022.

Uit de financiële rapportering van het amai!-programma blijken er enkele kleine verschillen te zitten in de rapportering wat betreft het aantal persoonsmaanden en het personeelsbudget dat ertegenover staat. De analyse van de verdeling van de persoonsmaanden tussen beide partners binnen de verschillende werkpakketten leert ons dat er in elk werkpakket een substantiële betrokkenheid is van elk van de partners, hetgeen we als een sterkte beschouwen. Tegelijkertijd is het de verwachting dat door stijgende loonkosten, het aantal personeelsmaanden en dus de reële inzetbaarheid van het amai!-team, verder gradueel zal afnemen indien de toegekende middelen niet geïndexeerd worden.

We merken op dat er doorheen de edities verschillende berekeningswijzen gebruikt worden om de overheadpercentages te berekenen en dat de gehanteerde percentages tussen 17% en 20% lagen. Een uniforme berekeningswijze van de overhead is wenselijk naar de toekomst. Ook omtrent de verhouding tussen de toegekende projectmiddelen en de toegekende materiaalkosten (met een focus op sensibilisering en participatie) kan de vraag gesteld worden of deze verhouding wenselijk is en de materiaalkosten niet te hoog zijn en er niet transparanter gerapporteerd kan worden over de besteding van de materiaalkosten. Een groter aandeel van projectmiddelen in de totale toegekende middelen voor de projectoproepen lijkt aangewezen.

7. Analyse van prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma

7.1 KPI's

Zoals eerder vermeld, zijn de KPI's zelfstandig ontwikkeld door het amai!-team, gevoed door praktijkervaring, interne evaluaties en overleg met stakeholders. Ze zijn niet formeel vastgelegd in Vlaamse beleidsdocumenten, maar wel gevalideerd door de stuurgroep, waar vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid deel van uitmaken. **Tabel 6** geeft een overzicht weer van de KPI's, de vooropgestelde targets en de resultaten doorheen de voorbije vier edities van het programma waarvoor data beschikbaar is.

Tabel 6. Overzicht KPI's en resultaten doorheen de vier eerste edities van het amai!-programma

KPI	Target per jaar	Editie 1	Editie 2	Editie 3	Editie 4
Aantal publieksactiviteiten (Allemaal Intelligent)	50 in editie 2 (2022), 30 vanaf editie 3 (2023)	25	50	53	44
Bereik via mediapartners (Allemaal Intelligent)	1 op 10 Vlaming	Min. 5 x 500.000 luisteraars	Min. 5 x 500.000 luisteraars + 5 x 20.000 lezers	Min. 5 x 300.000 lezers	Min. 5 x 340.000 lezers + 4 x 62.000 luisteraars
Aantal ingediende ideeën (Allemaal Inspirerend)	geen target	362	563	59	41
Aantal stemmen op publieksstemming (Allemaal Inspirerend)	geen target	2.800	2.600	8.000	4.145
Aantal cocreatiesessies (Allemaal Innovatief)	4 tot 6	9	9	6	6
Aantal projectvoorstellen (Allemaal Innovatief)	20	12	9	47/32*	53/31 *
Aantal gefinancierde projecten (Allemaal Innovatief)	geen target	4	5	5	3
Aantal internationale events (Allemaal Internationaal)	2	n.b.	7	10	5

* Deze cijfers geven het aantal voorafmeldingen weer, gevolgd door het aantal effectief ingediende projectvoorstellen

Bron: amai! ex-post- en ex-antezelfevaluatie en eindverslagen

Voor de doelstelling 'Allemaal Intelligent' ligt de focus op publieksgerichte sensibilisering. Hiervoor werd vanaf editie 3 (2023) een jaarlijkse doelstelling vastgelegd van 30 activiteiten, gaande van workshops en lezingen tot installaties en aanwezigheid op evenementen. Hiermee wordt beoogd om

minstens 2.500 Vlamingen per jaar rechtstreeks te bereiken. Daarnaast wordt via mediapartnerschappen en brede communicatiecampagnes gestreefd naar een jaarlijks bereik van 1 op 10 Vlamingen. Het effectief meten van beide doelstellingen blijkt in de praktijk echter niet evident.

De participatieve component ‘Allemaal Inspirerend’ wordt onder meer opgevolgd via het aantal stemmen in de publieksstemming, hoewel daarvoor geen formeel streefdoel werd vastgelegd. Deze indicator is bedoeld als maat voor de betrokkenheid van burgers bij de thema’s en keuzes die het amai!-programma aanreikt.

Onder de doelstelling ‘Allemaal Innovatief’ vallen KPI’s met betrekking tot de projectwerking. Sinds editie 3 (2023) werd een minimumnorm van 20 projectvoorstellen per jaar ingevoerd, waarbij zowel vooraanmeldingen als volledige dossiers worden meegeteld.

Tot slot wordt binnen de pijler ‘Allemaal Internationaal’ gemikt op minstens twee presentaties of deelnames aan internationale events per jaar, als uitdrukking van de ambitie om Vlaanderen te positioneren als voortrekker in burgergedreven AI-innovatie.

Op basis van de beschikbare gegevens kan worden gesteld dat de meeste vooropgestelde doelstellingen in grote lijnen behaald werden. Het aantal publieksactiviteiten lag in meerdere edities boven het streefdoel van 30 per jaar, waarbij elk jaar werd samengewerkt met verschillende mediapartners en wetenschapscommunicatoren als Technopolis en Nerdland. Ook de participatie in de publieksstemming was substantieel, met een duidelijke piek in 2023, waarna het aantal terugviel in 2024, maar nog steeds boven het niveau van 2021 en 2022 lag. In 2023 en 2024 vond er eveneens een aanzienlijke stijging van het aantal ingediende voorstellen plaats, waardoor het streefdoel van twintig dossiers per jaar ruimschoots werd overschreden. Tot slot bevestigen de cijfers over het aantal internationale presentaties dat het amai!-programma ook buiten Vlaanderen meer zichtbaar werd.

7.2 Projectoproepen

Deze sectie gaat dieper in op de prestaties, resultaten en impact van de projectoproepen, terwijl de volgende sectie dezelfde analyse maakt voor de bredere werking van het amai!-programma, inclusief publieksactiviteiten, communicatie, netwerking en beleidsimpact.

Er is een spreiding van onderwerpen en partnerorganisaties

Op basis van het overzicht in [Tabel 7](#) van alle projectindieningen en gefinancierde projecten volgens thema sinds de start van het amai!-programma, kan vastgesteld worden dat er een thematisch evenwicht bestaat tussen de projectonderwerpen. Wat het aantal projectindieningen betreft, stellen we vast dat het thema ‘Gezondheid’ de meeste indieningen ontvangt. Wat het thema ‘Klimaat & milieu’ betreft, stellen we vast dat dit thema het minste projectindieningen telt, maar dat binnen dit thema verhoudingsgewijs wel het meeste projecten werden geselecteerd.

Tabel 7: Projectindieningen en geselecteerde projecten: opdeling volgens thema

Thema	Projectindieningen	Geselecteerde projecten
Gezondheid	28	5
Werk	23	4
Mobiliteit	18	3
Klimaat & milieu	13	5
Iedereen mee ⁵²	2	0
Totaal	84	17

Bron: Data verkregen van het amai!-team

De betrokkenheid van verschillende soorten consortiumpartners bij de ingediende projecten varieert sterk. Sommige projecten hebben een breed samenwerkingsverband met hogescholen, universiteiten en overheden, terwijl andere projecten uit slechts twee partners bestaan. Hogescholen zijn een

⁵² Dit is een categorie die enkel bestond tijdens editie 2 (2022). Geen van de projectindieningen werd gefinancierd.

belangrijke partner, aangezien in 42 van de 84 projectindieningen minstens één hogeschool betrokken is. Dit kan mogelijk een uiting zijn van het meer toegepaste karakter van de amai!-projecten (zie **Tabel 8**). Universiteiten zijn iets minder vertegenwoordigd, met betrokkenheid in 30 projectindieningen, waaronder enkele ingediende projecten met meerdere universitaire partners.

Tabel 8. Projectindieningen en geselecteerde projecten: opdeling volgens type partner

Type partner	Projectindieningen	Geselecteerde projecten
Hogescholen	42	9
Universiteiten	30	7
Kmo's	57	11
Industriepartner (uitgezonderd kmo's)	12	4
Middenveldorganisatie	49	11
Onderwijs (uitgezonderd hogescholen en universiteiten)	6	1
Overheidsorganisatie	14	3
Lokale besturen	14	2
Totaal	224	48

Noot: Deze cijfers geven weer hoeveel organisaties van elk type betrokken waren bij de projectindieningen en de geselecteerde projecten. Een organisatie kan betrokken zijn bij verschillende projectindieningen en geselecteerde projecten. In totaal werden 17 projecten geselecteerd, waarbij 48 (niet-unieke) projectpartners betrokken zijn.

Bron: Data verkregen van het amai!-team

De private sector toont een sterke aanwezigheid: 57 kmo's maken deel uit van de projectconsortia die een projectvoorstel hebben ingediend, wat duidt op een actieve betrokkenheid van kleine en middelgrote ondernemingen. Daarnaast zijn er 12 projecten met grote industriële partners. Samenwerking met bedrijven is dan ook een expliciet selectiecriterium en een belangrijk aandachtspunt binnen de projectoproepen van het amai!-programma. Uit interviews met sectororganisaties in het kader van de evaluatie van KDM bleek dat werknemers uit de private sector deze betrokkenheid van bedrijven binnen het amai!-programma erg waarderen omwille van het maatschappelijk belang dat ze ervaren bij dit soort van werk.

Middenveldorganisaties⁵³ spelen eveneens een grote rol in de ingediende projecten, met 49 organisaties die deel uitmaken van een consortium dat een project heeft ingediend, wat wijst op een sterke maatschappelijke verankering en op het belang dat hieraan gehecht wordt bij de beoordeling door de expertenjury. De betrokkenheid van de overheid is beperkter: slechts 14 overheidsorganisaties waren betrokken bij ingediende projecten (bv. VDAB). 14 lokale besturen maken deel uit van een consortium dat een project heeft ingediend.

Van de 17 projecten die financiering hebben ontvangen, zijn er negen projecten waarbij minstens één hogeschool als partner betrokken is (waaronder zes keer de Karel de Grote Hogeschool), en zeven projecten waarbij minstens één universiteit deelneemt als partner. In 11 van de gefinancierde projecten neemt een kmo deel als partner en in vier projecten een grote onderneming. In 11 projecten nemen één of meerdere middenveldorganisatie deel als lid van het projectconsortium. In vier projecten maken lokale besturen deel uit van het consortium.

Het proces is doorheen de tijd verbeterd

Doorheen de verschillende edities van het programma zijn er bijstellingen geweest van het projectoproepproces op basis van geleerde lessen. Een opvallende evolutie is dat er in edities 3 (2023) en 4 (2024) minder gefocust wordt op het verwerven van nieuwe ideeën, maar meer op het hergebruiken en verfijnen van bestaande ideeën. Dit werd ingegeven door de observatie dat er minder vernieuwende ideeën werden geformuleerd na de eerste twee edities. Bovendien werd de noodzaak aan het verzamelen van nieuwe ideeën als minder relevant bestempeld, gezien de perceptie van het

⁵³ Als voorbeelden maken organisaties zoals de Fietzersbond, het Vlaams Gebarentaalcentrum of Natuurpunt deel uit van succesvolle consortia.

amai!-team dat veel bestaande ideeën onvoldoende uitgewerkt werden. Een andere evolutie is dat er werd overgegaan naar een parallelle in plaats van seriële fasering van (de uitwerking van) de projectoproep.

In de eerste twee edities van het amai!-programma werd de selectie van AI-projecten volledig bepaald door een online publieksstemming, nadat de projecten wel eerst beoordeeld werden door een expertenjury die bepaalde of de projecten al dan niet geschikt waren om door te stoten naar de publieksstemming. Burgers konden via het amai!-platform stemmen op hun favoriete projecten die onder andere via samenwerkingen met Radio 2 en Het Nieuwsblad onder de aandacht werden gebracht. Om een evenwichtige beoordeling te bevorderen, moesten deelnemers op minstens drie projecten stemmen. De projecten met de meeste stemmen ontvingen financiering.

Vanaf editie 3 (2023) werd deze aanpak uitgebreid met een burgerjury om meer diepgang te bieden in het selectieproces. Deze jury bestaat uit een representatieve groep burgers die gedurende twee zaterdagavonden samenkomen om de projectvoorstellen grondig te bespreken en te evalueren. De burgerjury krijgt toegang tot de volledige dossiers van de voorstellen die door middel van een voorafgaande screening door een expertenjury werden geselecteerd. Ze beoordeelden dus niet alle ingediende voorstellen, maar een selectie. Vanaf editie 3 (2023) werden de projecten die voldeden aan de kwaliteitseisen van de expertenjury zowel door het brede publiek via een publieksstemming als door de burgerjury beoordeeld. In die editie selecteerde de burgerjury één project en het publiek twee projecten.

Tijdens de eerste bijeenkomst in 2023 bepaalden de leden van de burgerjury zelf hun beoordelingscriteria, zonder vooraf opgelegd kader. Daarbij richtten ze zich vooral op maatschappelijke impact, maar ook duurzaamheid en ethische overwegingen kwamen aan bod. Ze maakten kennis met de initiatiefnemers van de projecten, die hun voorstellen pitchten en vragen beantwoordden. Na een week bedenktijd kwamen de juryleden opnieuw samen om hun scores te heroverwegen en een definitieve rangschikking op te stellen. De burgerjury selecteerde projecten die mogelijk niet de meeste stemmen kregen in de publieksstemming, maar wel als maatschappelijk waardevol werden beschouwd. Door de toevoeging van deze burgerjury werd het selectieproces minder gestuurd door technologische haalbaarheid en innovatiepotentieel, maar werd ook meer rekening gehouden met de vraag hoe AI-toepassingen concreet bijdragen aan de samenleving. De burgerjury selecteerde één project dat volgens hen de grootste maatschappelijke meerwaarde had en gaf daarnaast waardevolle feedback aan de overige indieners over hoe hun project nog beter zou kunnen inspelen op de noden en verwachtingen van burgers.

In editie 4 (2024) werd het gewicht van de burgerjury verder verhoogd: zij selecteerden twee van de drie winnende projecten, terwijl het derde project op basis van de publieksstemming werd geselecteerd. Ook hier werden opnieuw enkel de voorstellen die door de expertenjury goedgekeurd waren voorgelegd aan beide beoordelingskanalen. Het uiteindelijke selectieproces gebeurde dus via een combinatie van expertenbeoordeling, publieke voorkeur en maatschappelijke relevantie zoals beoordeeld door burgers.

Deze evolutie toont een groeiende nadruk op diepgaande burgerparticipatie in het selectieproces. Dit versterkt niet alleen het maatschappelijk draagvlak van de geselecteerde projecten, maar creëert ook een bredere betrokkenheid bij de implementatie van AI binnen de samenleving.

Interviews met betrokkenen die een project hebben ingediend, alsook met leden van de burgerjury tonen aan dat deze burgerjury goed functioneert en meerwaarde biedt. Allereerst slaagt het amai!-programma erin om een ruime en diverse groep burgers te mobiliseren om deel te nemen aan de jurering. Daarnaast valt ook de grote betrokkenheid op van deze burgers die naar verluidt gerichte en pertinente vragen stellen, en op een rigoureuze manier beoordelen. Tot slot is hun input complementair met de expertenjury.

De administratie voor de partners – die onlosmakelijk verbonden is met een competitieve projectoproep – wordt als redelijk en haalbaar aanzien. Als mogelijk werkpunt kan aangestipt worden dat het hele proces niet altijd als transparant wordt bevonden door de indieners van projectvoorstellen en het niet altijd duidelijk is welke criteria meespelen.

Er bestaat een onevenwicht tussen het aantal projectaanvragen en de beschikbare middelen

In editie 4 (2024) werden 53 voorafmeldingen en 31 projectvoorstellen ingediend, waarvan er uiteindelijk slechts drie werden gefinancierd. Deze lage slaagkans, minder dan 1 op 10, wijst op een spanning tussen de hoge belangstelling van consortia en de beperkte budgettaire omvang van de oproep anderzijds. Tegelijk onderstreept het hoge aantal indieningen de groeiende relevantie, aantrekkingskracht en naamsbekendheid van het amai!-programma bij diverse stakeholders.

Dit getuigt van een sterke betrokkenheid en actieve respons op de projectoproep, maar roept ook vragen op over de verhouding tussen de geleverde inspanningen van indieners en hun reële kans op selectie, zelfs rekening houdend met de vooraanmelding. De intensieve voorbereiding die van consortia wordt gevraagd – met onder meer cocreatiesessies met burgers en een publieksstemming – vereist een aanzienlijke investering van tijd en middelen. De combinatie van intensieve voorbereiding en lage kans op succes kan de motivatie van de indieners aantasten en verdient verdere reflectie.

Een eenvoudig antwoord, zoals het optrekken van het beschikbare budget, volstaat niet. Zonder additionele maatregelen leidt dit mogelijk tot nog meer projectaanvragen, wat het onevenwicht tussen inspanning en slaagkans verder zal vergroten. Daarom is een herziening van het ontwerp van de projectoproep aangewezen. Denkpistes hierbij zijn onder meer het verder stroomlijnen van de selectieprocedure of het invoeren van een tweetrapsbeoordeling, waarbij eerst op basis van een korte nota of conceptnota een preselectie gebeurt, en alleen de indieners van de meest beloftevolle voorstellen worden uitgenodigd om een volledig dossier in te dienen.⁵⁴ Op die manier hoeven consortia waarvan de voorstellen weinig kans maken, niet langer veel tijd te steken in een uitgebreid dossier dat uiteindelijk wordt afgewezen. Andere denksporen zijn het beperken van het aantal projectvoorstellen per themacluster of het beter afstemmen van de oproep op bestaande subsidiemechanismen in Vlaanderen.

De oproepen financieren projecten die anders moeilijk externe financiering zouden vinden

De additionaliteit van de amai!-financiering lijkt aanzienlijk, aangezien er weinig tot geen alternatieve financieringskanalen bestaan voor projecten die vertrekken vanuit maatschappelijke vraagstukken en burgerwetenschap, maar die niet primair economische valorisatie nastreven. Zo blijkt uit interviews dat sommige consortia zich specifiek hebben gevormd in functie van de amai!-oproep, waarbij het onwaarschijnlijk is dat deze projecten op eigen kracht of via andere bestaande programma's zouden zijn ingediend. Dit sluit aan bij een van de bevindingen van de recente systeemanalyse van het O&O&I-beleid in Vlaanderen, waaruit blijkt dat er nauwelijks financieringsmogelijkheden zijn voor projecten met maatschappelijke doelstellingen die niet noodzakelijk gepaard gaan met economisch rendement⁵⁵.

Tegelijk blijkt uit de evaluatie dat niet alle ingediende of geselecteerde projecten effectief voortbouwen op originele burgerideeën of cocreatiesessies. In sommige gevallen sloten bestaande projecten van universiteiten aan bij een van de thematische clusters zonder een duidelijke link met het eerder doorlopen trechterproces⁵⁶. Dit roept vragen op over de mate waarin de amai!-middelen mogelijk ingezet worden voor de financiering van reeds lopende initiatieven met beperkte verankering in het cocreatietraject.

⁵⁴ Sinds editie 3 (2023) van het amai!-programma is een verplichte vooraanmeldingsfase ingevoerd. Deze fungeert momenteel als tussentijdse feedback- en matchmakingfase, maar wordt nog niet gebruikt als formele preselectie. Wel blijkt dat sommige kandidaat-indieners op basis van deze stap vrijwillig afzien van een volledige indiening.

⁵⁵ Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/ooi-systeemanalyse-onderbouwt-vlaams-productiviteitsoffensief-vlaamse-versnelling#toc-download>.

⁵⁶ Vanaf editie 2 werd dit ook bewust vrijer gelaten, om de oproep toegankelijker te maken voor consortia. Een project diende wel steeds te passen binnen de ideecluster, waardoor een link met de oorspronkelijke ideeën nog steeds aanwezig is.

De consortia zijn gevarieerd

Een sterk punt van de projectoproepen betreft de noodzaak om een gevarieerde projectconsortium samen te stellen waarin minstens twee verschillende types van organisaties vertegenwoordigd moeten zijn.⁵⁷

Dit wordt ook gecommuniceerd aan de mogelijke indieners, waarbij duidelijk aangegeven wordt dat de betrokkenheid van meer dan twee (types van) organisaties en de inbreng van burgers gewaardeerd wordt. Tevens doet het amai!-team ook moeite om personen en organisaties die rond gelijkaardige thema's werken met elkaar in contact te brengen, vooral sinds de invoering van de vooraanmelding sinds editie 3 (2023). Eén van de interviewpartners, die een start-up had opgericht om AI in te zetten voor het beter begrijpelijk maken van medische verslagen en rapporten voor een breder publiek, werd via het amai!-programma in contact gebracht met een doctoraatsstudent aan een Vlaamse universiteit die rond hetzelfde thema werkte. Deze “matchmaking” wordt door de interviewees als nuttig beoordeeld en brengt partners samen die elkaar anders mogelijks niet zouden vinden of niet spontaan zouden samenwerken.

Uit de praktijk blijkt dat het doorgaans sterke en professionele organisaties zijn, zoals hogescholen, universiteiten en gevestigde maatschappelijke organisaties, die de ingediende en gefinancierde projecten dragen. Dit onderstreept dat de effectieve uitvoering van deze projecten een zekere mate van inhoudelijke, administratieve en financiële expertise vereist, die doorgaans aanwezig is binnen professionele organisaties. Hoewel burgerparticipatie een cruciaal element blijft binnen de projectoproepen, situeert dit zich eerder aan de kant van inputlevering, cocreatie en maatschappelijke verankering, dan in het autonoom opzetten en beheren van projectvoorstellen.

Het projectoproepproces binnen het amai!-programma waarbij burgerideeën evolueren tot gefinancierde AI-projecten vertoont sterke gelijkenissen met een trechtermodel, hetgeen ook expliciet aangenomen wordt in het implementatieluik van het Vlaams Beleidsplan AI dat zich richt op ondernemingen. Dit model start breed, met een open oproep naar ideeën, en verfijnt stapsgewijs de meest kansrijke voorstellen tot ze uitmonden in een beperkt aantal concrete projecten die effectief worden uitgevoerd. Dit moet er in principe toe leiden dat AI-oplossingen vertrekken vanuit reële maatschappelijke noden, waarbij burgers vanaf het begin actief betrokken worden bij de innovatiecyclus.

Uit een analyse van de gefinancierde projecten, alsook uit de interviews, blijkt evenwel dat dit in de praktijk niet altijd het geval is, aangezien er ook projecten gefinancierd worden die slechts in beperkte mate of helemaal niet voortkomen uit dit traject, i.e. de ideeënverzameling en clustering (eerste fase en tweede fase van het projectoproepproces). Zo gebeurt het dat geselecteerde projecten aansluiten bij lopend academisch onderzoek, bijvoorbeeld als onderdeel van doctoraatsonderzoek of in essentie het bedrijfsmodel van een start-up zijn, zonder dat ze door de verschillende fasen van idee-ontwikkeling, clustering en cocreatie zijn gegaan.

Dit roept vragen op over de mate waarin het volledige proces een noodzakelijke voorwaarde is om tot zinvolle en maatschappelijk relevante AI-projecten te komen. Daarom verdient het aanbeveling om te onderzoeken of alle fasen van het proces in elke editie nodig zijn, of dat het model anders ingevuld kan worden. Indien er prioriteiten gesteld moeten worden, kan het zinvol zijn om te onderzoeken of bepaalde fasen van het proces efficiënter ingericht of selectiever toegepast kunnen worden, zonder de kernprincipes van participatie en maatschappelijke verankering uit het oog te verliezen.

De opvolging is beperkt

Interviews geven een gemengd beeld van de opvolging van de geselecteerde projecten door het amai!-team, waarbij het nut van de interviewsessies en de opvolging meer in het algemeen in vraag worden gesteld. De indruk wordt gewekt dat het amai!-team over onvoldoende middelen en capaciteit beschikt om deze meetings en workshops voldoende voor te bereiden en dat de opvolging in de praktijk minder bijdraagt dan verwacht mag worden.

De continuïteit van de projecten, wanneer de financiering ophoudt, blijkt ook een grote bezorgdheid, zowel vanuit het amai!-team zelf als vanuit de consortia, maar maakt geen deel uit van de

⁵⁷ Zie <https://amai.vlaanderen/oproep>.

projectopvolging. Een betere ondersteuning door de Vlaamse overheid (en VLAIO in het bijzonder) en het amai!-team van de ondersteunde projecten op het vlak van valorisatie, opschaling en vervolfinanciering is dan ook wenselijk, zodat veelbelovende projecten na afloop verdergezet kunnen worden.

De burgerbetrokkenheid als onderdeel van de projectenoproepen kan nog steviger verankerd worden

De aangeleverde data illustreert dat de burgerbetrokkenheid tijdens de projectwerking doorheen de jaren is versterkt. Zo maakten tijdens editie 3 (2023) 15 burgers – geselecteerd uit een groep van 56 – deel uit van een burgerjury. Tijdens editie 4 (2024) werden 23 burgerjuryleden geselecteerd uit 91 kandidaten. De publieksstemming kende een wisselend bereik met 2.800 stemmen in editie 1 (2021), 2.600 stemmen in editie 2 (2022), een piek van 8.027 stemmen in editie 3 (2023) en 4.145 stemmen in editie 4 (2024). De terugval in het aantal stemmen in editie 4 (2024) kan deels verklaard worden door het feit dat er slechts vijf projecten aan het publiek werden voorgelegd, tegenover acht het jaar ervoor, wat vermoedelijk tot minder indieningen leidde. Deze cijfers tonen desondanks aan dat de participatie via stemming en burgerjurywerking doorheen de jaren werd opgeschaald. Mogelijk kan dit aspect nog verder uitgebouwd worden. Mogelijke suggesties zijn:

- Het amai!-programma zou het gebruik van participatieve methoden zoals co-design, dataverzameling en feedback op prototypes kunnen aanmoedigen. Deze praktijken kunnen meer expliciet opgenomen worden in de beoordelingscriteria van de projectenoproepen. In de richtlijnen voor consortiumpartners zou meer informatie opgenomen kunnen worden over de verwachtingen en ‘good practices’ hieromtrent.
- Consortia zouden aangemoedigd kunnen worden om een burgercoördinator aan te stellen (bijvoorbeeld uit een middenveldorganisatie of lokale gemeenschap), die verantwoordelijk is voor het faciliteren van de interactie tussen de consortiumpartners en het bredere publiek. Dit creëert zowel een brugfunctie als een aanspreekpunt.
- Bij de oplevering van een projectresultaat zou het amai!-team aan consortia kunnen vragen om een open reflectiemoment met gebruikers en burgers te organiseren, hetgeen momenteel niet noodzakelijk voorzien is in de verslaggeving achteraf.
- Er kan een KPI ontwikkeld worden om burgerbetrokkenheid te meten en bij te houden bij de lopende projecten zodat hierover gerapporteerd kan worden. Dit zou zowel kwantitatieve aspecten kunnen bijhouden, met name het aantal participatiemomenten als meer kwalitatieve, waarbij gerapporteerd kan worden over representativiteit, participatiemomenten en integratie van feedback.

7.3 Burgeroutreach en sensibilisering

De beoogde activiteiten worden behaald

Doorheen de voorbije vier edities ontwikkelde het amai!-team een breed scala aan activiteiten en tools om burgers te betrekken bij AI, telkens aangepast aan de context en mogelijkheden van het moment. De eerste fase speelde zich grotendeels online af omwille van de COVID-19-pandemie, met onder andere een digitaal ideeënplatform, AI-verhalen, een AI-profieltest en interactieve online sessies. Vanaf editie 2 (2022), toen de COVID-19-restricties (grotendeels) opgeheven werden, werd sterk ingezet op het bereiken van burgers, wat resulteerde in een toenemend aantal fysieke ontmoetingen en beleving, onder meer met een interactieve stand, straattheater, het amai!-kaartspel en publieksevenementen.

In termen van publieksbereik werd de programmadoelstelling van 30 activiteiten per jaar (vanaf editie 3), zoals straattheater, workshops en lezingen, telkens ruimschoots gehaald⁵⁸. In editie 2 (2022) liep dit aantal op tot 50, in editie 3 (2023) werden 53 activiteiten georganiseerd en in editie 4 (2024) vonden 44 activiteiten plaats. Er wordt een doel vooropgesteld om minstens 2.500 Vlamingen per jaar te

⁵⁸ Zie voetnoot 18.

bereiken, wat volgens schattingen⁵⁹ ook ruimschoots behaald werd in de eerste drie edities van het amai!-programma: 10.000 burgers in editie 1 (2021), 20.000 burgers in editie 2 (2022) en 25.000 burgers in editie 3 (2023).

De tevredenheid van deelnemers is hoog

Uit een impactmeting over het amai!-programma in de tweede helft van 2022 blijkt dat deelnemers aan amai!-activiteiten deze overwegend positief beoordelen, met een gemiddelde score van 8 op 10. De meeste deelnemers gaven aan dat ze iets hebben bijgeleerd, en velen voelden zich na afloop meer geïnspireerd om over AI na te denken. Deze bevindingen suggereren dat deze activiteiten niet enkel informeren, maar ook bijdragen aan een groter gevoel van betrokkenheid bij technologische ontwikkelingen. De train-the-trainer-sessies werden ook goed onthaald, al kwam daarbij ook de nood naar boven om het materiaal toegankelijker te maken voor kwetsbare of laaggeletterde doelgroepen.⁶⁰

Het amai!-programma werkt samen met sterke mediapartners

Naast het brede activiteitenaanbod investeert het amai!-team ook sterk in wetenschapscommunicatie over AI, met als doel een zo groot mogelijk publiek te bereiken via diverse kanalen. De website www.amai.vlaanderen fungeert als centraal platform waar burgers informatie vinden, ideeën kunnen indienen en meer informatie kunnen terugvinden over de projectoproepen. Daarnaast wordt maandelijks een nieuwsbrief verstuurd en worden updates gedeeld via sociale media.

Na vier jaar (eind 2024) ziet het aantal volgers en abonnees bereik via de eigen communicatiekanalen er als volgt uit:

- 2.485 abonnees op de nieuwsbrief;
- 343 volgers op Facebook;
- 701 volgers op Instagram;
- 563 volgers op LinkedIn;
- 333 volgers op X (voorheen Twitter).

Hoewel het aantal volgers en abonnees redelijk beperkt is, ligt het aantal views van social media posts veel hoger, waardoor veel burgers amai! wel degelijk online gezien hebben zonder het amai!-programma actief te volgen⁶¹. De ambitie om één op tien Vlamingen te bereiken via de eigen communicatiekanalen wordt dus – weliswaar op een eerder passieve manier – gerealiseerd. Daarnaast wordt door het amai!-programma nog aanvullend ingezet op samenwerking met mediapartners met een nog breder publieksbereik. In elke editie was er samenwerking met VRT, onder andere via Radio 2, de Edubox AI en de podcast ‘Het Kwartier’. Vanaf editie 2 (2022) kwam daar ook een samenwerking met Mediahuis bij. Zo werd het amai!-programma via reportages en campagnes in kranten als Het Nieuwsblad en De Standaard zichtbaar gemaakt. Deze samenwerkingen liepen vaak parallel met de publieksstemming in het kader van de projectoproepen met als doel om burgers actief aan te moedigen om hun stem uit te brengen over de uit te werken AI-toepassingen.

Mogelijk kunnen de media-partnerschappen nog versterkt worden

Mediapartners geven aan dat er grote tevredenheid bestaat over de inhoudelijke kwaliteit van het amai!-programma over de verschillende thema's heen, evenals over de onafhankelijke en constructieve benadering die het amai!-team hanteert. Tegelijkertijd wordt vermeld dat het amai!-team proactiever kan optreden in het onderhouden van bestaande relaties en actiever op zoek kan gaan naar manieren om relevante maatschappelijke thema's onder de aandacht te brengen. De indruk bestaat met andere woorden dat er onbenut potentieel is om meer partnerschappen op te zetten en bestaande partnerschappen actiever te onderhouden. Deze onderbenutting is mogelijk het gevolg van

⁵⁹ Het aantal deelnemers op grote evenementen wordt “berekend” door op basis van het totaal aantal aanwezigen op het evenementen een inschatting te maken van het aandeel aanwezigen dat de amai!-stand heeft bezocht.

⁶⁰ Zie

https://assets.bpart.eu/rails/active_storage/blobs/redirect/eyJfcmFpbHMiOnsibWVzc2FnZSI6IkJBaHBBdDdNliwiZXhwljpuWxwLCJwdXliOiJibG9iX2lkIn19--14f8e72236c7c30354bcc512b5a58a62ce878f44/AMAI_Impact_meting.pdf.

⁶¹ In editie 4 (2024) waren er 3.107.000 views van social media posts gelinkt aan 1.021.676 unieke accounts (tussen 22/8/2024 - 3/11/2024).

de brede waaier aan activiteiten enerzijds en het kleine team en beperkte beschikbare budget anderzijds, waarbij de projectfinanciering elk jaar opnieuw wordt beslist. Hierdoor is het moeilijk om langdurige partnerschappen aan te gaan met mediapartners. Daarnaast is het amai!-programma ook afhankelijk van de plannen van de mediapartners, waarbij vaak gezocht moet worden naar nieuwe ingangen en mogelijkheden tot samenwerkingen. Dit maakt dat de uitkomst van deze samenwerkingen vaak lang onvoorspelbaar, ook wat het realiseren van de KPI's betreft.

Er kunnen vragen gesteld worden over de meerwaarde van kleinschalige activiteiten

Sommige interviewees uitten twijfels over de meerwaarde van bepaalde amai!-activiteiten, vooral als ze kleinschalig zijn en niet ondersteund worden door een sterke media- of middenveldpartner, bv. via publieke evenementen en workshops. Er wordt opgemerkt dat de impact van dergelijke kleinschalige initiatieven vaak niet in verhouding staat tot de middelen en tijd die ervoor nodig zijn. Deze bezorgdheid sluit aan bij de bredere perceptie bij interviewpartners dat het amai!-programma een ambitieus programma is dat opereert met een beperkt team en middelen, dat regelmatig op zijn capaciteitslimieten lijkt te botsen.

Het amai!-team geeft aan dat de organisatie overbevraagd is en men dus selectief moet zijn in het aangaan van engagementen. De organisatie kan daarom overwegen om het activiteitenaanbod te (her)oriënteren naar die activiteiten die een breed publiek bereiken en waarbij samengewerkt wordt met partners. Dit zou betekenen dat de meer laagdrempelige activiteiten, zoals marktbezoeken of straattheater, afgebouwd worden en er meer ingezet wordt op het bereiken van een breed publiek en het aangaan van partnerschappen. Een mogelijk nadeel van deze verschuiving kan zijn dat de doelgroepen die weinig vertrouwd zijn met AI moeilijker bereikt zullen worden, maar dit kan eventueel opgevangen worden door een zorgvuldige selectie van samenwerkingspartners, zoals bv. door meer intensieve samenwerking met LIGO en Toekomstatelier (TaDa).

Een manier om de vragen naar lezingen en infosessies over AI, waarbij de vraag de capaciteit sterk overstijgt, toch op te vangen, is het uitbouwen van een netwerk van amai!-ambassadeurs. Deze mogelijkheid wordt momenteel onderzocht door het amai!-team. Hierbij wordt gedacht aan een train-the-trainer-aanpak, het in kaart brengen van geschikte methodieken en aanbieders, en het ter beschikking stellen van alle materialen onder een Creative Commons-licentie (CC BY 4.0), zodat deze breed inzetbaar en herbruikbaar zijn. Dit zou een mogelijkheid bieden om de meer laagdrempelige activiteiten op te vangen binnen de huidige capaciteit.

7.4 Conclusies over de prestaties, resultaten en impact van het amai!-programma

De KPI's van het amai!-programma zijn niet top-down opgelegd, maar onderbouwd via een Theory-of-Change-benadering en praktijkervaring. De meeste vooropgestelde doelstellingen zijn in grote lijnen gehaald. Het aantal publieksactiviteiten overschreed in alle jaren (met een gedefinieerde streefwaarde) het streefdoel, de publieksstemming kende een grote participatie, en het aantal ingediende projectvoorstellen piekte in de recentste edities.

Sinds de opstart van het programma zijn er 17 projecten met uiteenlopende thema's gefinancierd, met een evenwichtige selectie van projecten over de domeinen gezondheid, werk, mobiliteit en klimaat & milieu. Projecten worden doorgaans gedragen door consortia waarin hogescholen, universiteiten, kmo's en middenveldorganisaties prominent aanwezig zijn. Overheden zijn minder vertegenwoordigd. Het proces werd doorheen de vorige vier edities geoptimaliseerd. Zo werd vanaf editie 3 (2023) het projectoproepproces grondig aangepast: reeds verzamelde ideeën werden hergebruikt en de fases van selectie en beoordeling lopen voortaan parallel. Ook werd een burgerjury toegevoegd aan het selectieproces, wat zorgde voor een grotere maatschappelijke toetsing als aanvulling op de technologische haalbaarheid. De burgerjury wordt gewaardeerd om haar betrokkenheid, en biedt complementaire inzichten ten aanzien van de expertenjury.

Sterke punten van de projectoproep zijn het inclusief cocreatieproces met een sterke betrokkenheid van burgers, de vereiste van multidisciplinaire consortia, en de maatschappelijke inbedding. Toch blijkt in de praktijk dat niet alle geselecteerde projecten voortkomen uit het voorafgaande cocreatieproces, aangezien sommige indieningen verder bouwen op bestaande onderzoeks- of

bedrijfsinitiatieven. Dit roept vragen op over de meerwaarde en noodzakelijkheid van het trechtermodel, waarbij ideeën verzameld bij het brede publiek moeten resulteren in concrete AI-toepassingen. Bij budgettaire druk of schaalvergroting kan overwogen worden om bepaalde processtappen selectiever in te zetten.

Binnen het amai!-programma werd er doorheen de voorbije vier edities een breed scala aan activiteiten ontwikkeld om burgers te betrekken bij AI. In de eerste fase, tijdens de COVID-19-pandemie, werden vooral online activiteiten zoals een digitaal ideeënplatform en interactieve sessies, georganiseerd. Later werden fysieke ontmoetingen belangrijker, zoals straattheater en publieksevenementen.

De deelnemers aan amai!-activiteiten gaven overwegend positieve feedback, met een gemiddelde score van 8 op 10. Er werd ook aangegeven dat de activiteiten niet alleen informeerden, maar ook bijgedragen hebben aan een groter gevoel van betrokkenheid bij technologische ontwikkelingen.

Om een breder publiek te bereiken, werkte het amai!-team samen met mediapartners zoals VRT en Mediahuis. Via deze partnerschappen werd het amai!-programma zichtbaar in de media, wat het bereik vergrootte. De eigen communicatiekanalen bereiken echter niet de volledige doelgroep, en zullen dit allicht ook nooit doen. Daarom is het raadzaam om samen te werken met organisaties die wel een breed bereik hebben. Mediapartners gaven aan tevreden te zijn over de inhoud, maar ook dat er meer proactief gewerkt kan worden om de bestaande relaties te onderhouden en nieuwe partnerschappen aan te gaan.

Tijdens de interviews werd er kritiek geuit op de meerwaarde van kleinschalige activiteiten zonder mediapartner, omdat de impact van deze activiteiten volgens de interviewees soms niet in verhouding staat tot de middelen en tijd die nodig zijn om de activiteit uit te voeren. Het amai!-team onderzoekt momenteel de mogelijkheid om een netwerk van amai!-ambassadeurs op te zetten, wat zou kunnen helpen om de capaciteit van het programma te vergroten en kleinschalige activiteiten te ondersteunen. Dit kan mogelijk de uitdaging wat betreft het bereiken van doelgroepen die weinig vertrouwd zijn met AI verhelpen.

8. Toekomstplan 2026-2030 voor het amai!-programma

8.1 Toekomstvisie voor het amai!-programma vanuit het Departement WEWIS

Het amai!-programma als antwoord op de AI-kloof bij de burger

Uit interviews met beleidsmakers bij de Vlaamse overheid en de toekomstvisie voor het amai!-programma opgesteld door het Departement WEWIS, valt allereerst op dat de bestaansreden voor het amai!-programma niet in vraag wordt gesteld. Het belang van het programma valt ook af te leiden uit het feit dat het amai!-programma tussen 2020 en 2024 €4,125 miljoen financiering (waarvan €1,475 miljoen aan projectfinanciering) heeft ontvangen van de Vlaamse overheid, een bedrag dat ruim dubbel zo hoog is als initieel begroot was. Daarenboven leeft ook de overtuiging dat het amai!-programma – dat inzet op burgerbetrokkenheid rond AI – aan belang heeft gewonnen sinds de start ervan.

De noodzaak van burgerbetrokkenheid wordt ook bevestigd in de meest recente editie van de imec.digimeter (2024)⁶², waaruit blijkt dat AI op korte tijd verder is doorgedrongen in het dagelijks leven van de bevolking, maar dat er tegelijkertijd grote verschillen (blijven) bestaan in kennis, vertrouwen en gebruik van deze technologie. Zo maakt 73% van de bevolking zich zorgen om de mogelijk negatieve gevolgen van AI, met name omtrent privacy, desinformatie of ethische implicaties. De imec.digimeter identificeert bovendien een digitale kloof op vier niveaus: toegang, vaardigheden, attitude en efficiëntie, waarbij vooral de nieuwe ‘AI-kloof’ zich duidelijk aftekent.

Het amai!-programma is expliciet ontworpen om deze kloof te verkleinen, onder meer door laagdrempelige sensibilisering, cocreatie met burgers en ondersteuning van AI-projecten met maatschappelijke meerwaarde. Het programma sluit daarmee rechtstreeks aan op de vastgestelde noden van de imec.digimeter en wordt door de betrokken beleidsactoren als een waardevolle hefboom gezien.

Daarnaast geeft de toekomstvisie aan dat het amai!-programma een unieke positie inneemt in het Vlaamse AI-landschap en bij uitstek goed geplaatst is om de brug te slaan tussen technologische innovatie en brede maatschappelijke betrokkenheid.

Versterking van impact en participatie via gerichte langetermijnprojecten

Tegelijkertijd wordt gesuggereerd dat er nog ruimte is om de maatschappelijke impact van het amai!-programma te vergroten en de burgerparticipatie verder te versterken, zelfs binnen het bestaande budgettaire kader. Een mogelijke piste is om, naast de bestaande activiteiten, meer focus te leggen op de ondersteuning en begeleiding van één of hooguit twee grotere projecten over een langere periode, waarbij ook de opvolging versterkt wordt en er meer aandacht is voor communicatie en betrokkenheid van burgers tijdens de uitvoeringsfase. Een dergelijk grootschalig initiatief zou kunnen fungeren als een uithangbord voor het amai!-programma en als inspiratiebron voor zowel beleidsmakers als burgers. Door te investeren in een meerjarige samenwerking, kunnen diepgaandere participatietrajecten worden opgezet, kan de zichtbaarheid van het amai!-programma vergroot worden en kan het draagvlak voor AI met maatschappelijke meerwaarde versterkt worden.

⁶² Zie <https://www.imec.be/nl/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter/imecdigimeter-2024>.

De administratieve last voor de administratie staat niet in verhouding tot de toegekende middelen

Bij de opstart van het amai!-programma werd er om begrotingstechnische redenen voor gekozen om de middelen voor het programma op te splitsen in verschillende subsidiedossiers, met name afzonderlijke subsidies voor de algemene werking van het amai!-programma (via het Vlaams Beleidsplan AI), en een aparte subsidie voor de projectwerking. Deze aanpak werd nadien jaarlijks herhaald, wat resulteerde in een complexe en vooral tijdrovende werkwijze. In plaats van één goedkeuringsdossier moesten telkens meerdere aparte dossiers worden opgesteld en afgehandeld, wat een administratieve belasting met zich meebracht. In de toekomst lijkt het aangewezen om te evolueren naar één geïntegreerd subsidiedossier voor zowel de financiering van de algemene werking als van de geselecteerde projecten en gerelateerde materiaalkosten. Dit zou niet alleen de administratieve lasten verlichten, maar ook de voorspelbaarheid en continuïteit van de financiering ten goede komen. Daarenboven en meer fundamenteel zou er kunnen overwogen worden om de financiering voor een periode van verschillende jaren toe te kennen in plaats van jaarlijks, wat de administratie voor de Vlaamse overheid ook zou beperken. Deze twee ingrepen zouden de administratieve last meer in lijn brengen met de middelen die toegekend worden vanuit het Departement WEWIS.

Deze aanpak zou ook tegemoetkomen aan een expliciete wens van het amai!-team, met name het garanderen van een langetermijnperspectief. Er is met andere woorden een duidelijke overeenkomst tussen de verzuchtingen vanuit de Vlaamse overheid en het amai!-programma zelf wat de financiering van het programma betreft.

8.2 Toekomstscenario's van het amai!-programma

De ex-antezelfevaluatie die imec-SMIT, VUB (onder de noemer van KDM) en Scivil uitwerkten voor het amai!-programma, schetst vier toekomstscenario's voor het programma⁶³, afhankelijk van de financiering door de Vlaamse overheid.

Uitdoofscenario

In dit scenario wordt het amai!-programma afgebouwd met een beperkt budget van € 250.000 per jaar en een minimale personeelsbezetting van 1,5 VTE. Er worden geen nieuwe projectoproepen meer gelanceerd en de ondersteuning en activiteiten worden sterk teruggedroefd. De impact van het amai!-programma vermindert geleidelijk, en de focus ligt vooral op het afronden van lopende initiatieven, waarbij niet gespecificeerd wordt waar in dat geval de nadruk wordt gelegd. Dit scenario betekent in feite het einde van de actieve werking, waarbij de resterende middelen en capaciteit enkel nog worden ingezet om de afronding van het amai!-programma op een goede manier te begeleiden. Hoewel er geen periode wordt vermeld in de analyse, lijkt het een redelijke aanname dat de financiering slechts eenmalig of hooguit twee keer zou moeten plaatsvinden om de activiteiten af te bouwen en de werking af te ronden.

Beperkt scenario

Dit scenario voorziet een budget van € 500.000 en een personeelsbezetting van 3 VTE in het eerste jaar, die vervolgens wordt teruggebracht naar 1,5 VTE in het tweede jaar, zodat de activiteiten geleidelijk afgebouwd kunnen worden. Hoewel de werking wordt beperkt, blijven enkele kernactiviteiten behouden. In het ene jaar zou bv. ingezet kunnen worden op informeren van burgers en burgerparticipatie (via activiteiten en ideeënverzameling), en in het andere jaar op burgerparticipatie en impact (met focus op projectoproepen en samenwerking met maatschappelijke en technologische actoren). Er blijft ruimte voor een aantal projectfinancieringen in sommige jaren, zelfs binnen de totale financiering van € 500.0000. Er worden twee opties voorgesteld, waarbij er

⁶³ Deze vier toekomstscenario's zijn overgenomen uit de richtlijn/leidraad voor de zelfevaluatie die aan de vertegenwoordigers van het amai!-programma werd bezorgd in het kader van deze evaluatie. Zie ook https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/2024-12/Evaluatie%20-%20Kenniscentrum%20Data%20%26%20Maatschappij%20en%20amai%21%20-%20plan%20van%20aanpak%20-%202025_0.pdf.

telkens € 250.0000 wordt voorzien voor projectoproepen en eenzelfde bedrag voor andere activiteiten. In de eerste variant kunnen twee projecten gefinancierd worden met een budget van € 125.000 per project, terwijl een tweede variant vijf kleinere projecten van elk € 50.000 ondersteunt. De mogelijkheden voor communicatie en begeleiding van geselecteerde projecten zijn beperkter dan in de status-quo situatie (cf. Infra), maar het programma blijft wel operationeel en zichtbaar.

Status-quo scenario

Met een budget van € 1 miljoen en een personeelsbestand van 4 VTE wordt in dit scenario de huidige werking voortgezet. Er is ruimte om drie nieuwe projecten te financieren met een bedrag van € 125.000 per project per jaar. Daarnaast wordt € 125.000 voorzien voor begeleiding, selectie en omkadering van de projectoproep. De bestaande structuren voor communicatie, projectoproepen en ondersteuning blijven in stand, waardoor de opgebouwde expertise en impact niet verloren gaan. Dit scenario verzekert de continuïteit van het programma en maakt het mogelijk om bestaande samenwerkingen verder te ontwikkelen zonder in te boeten op kwaliteit of slagkracht.

Uitgebreid scenario

Dit scenario voorziet een aanzienlijk groter budget van € 1,5 miljoen en een uitbreiding van het personeelsbestand van 4 VTE (het huidige personeelsbestand) naar 6 VTE, afhankelijk van de precieze invulling van het scenario. De werking wordt versterkt, waardoor het programma een bredere impact kan genereren, maar nog steeds voor dezelfde doelgroep. Er worden verschillende versies van dit scenario voorgesteld, die variëren wat betreft de verdeling van de middelen voor de projectoproep. In een eerste variant kunnen zeven projecten gefinancierd worden met een budget van € 125.000 per project (of € 875.000 in totaal voor projectwerking), terwijl een tweede variant voorstelt om vijf projecten te ondersteunen voor een hoger bedrag van € 170.000 per project (of € 850.000 in totaal voor projectwerking). Een derde variant voorziet vier projecten met een financiering van € 137.500 per project (of € 550.000 in totaal voor project). Binnen dit uitgebreide scenario zal ook meer ingezet worden op burgerparticipatie, communicatie en de verdere ontwikkeling van het amai!-programma, waarbij vooral in de derde variant meer ruimte is voor activiteiten los van de projectwerking. Dit scenario biedt de meeste mogelijkheden om de verschillende initiatieven structureel te verankeren en de impact ervan de komende jaren te versterken.

Evaluatie van toekomstscenario's

Het uitdoofscenario betekent de afbouw van het amai!-programma, wat mogelijk in tegenspraak is met het belang dat de Vlaamse overheid hecht aan AI en de mate waarin de Vlaamse overheid de burger beter wil informeren over en betrekken bij AI. In het beperkte scenario wordt de personeelsbezetting ook dermate afgebouwd dat de goede werking en continuïteit van het project mogelijk in gevaar komt. De vraag kan ook gesteld worden of de kosten en inspanningen om projecten te selecteren, financieren en begeleiden in verhouding staan tot de middelen die beschikbaar zijn voor (de uitvoering van) de geselecteerde projecten zelf. De keuze voor meerdere kleinschalige projecten met beperkte budgetten brengt mogelijk het risico met zich mee dat deze projecten onvoldoende slagkracht hebben en de intensieve selectie- en begeleidingstrajecten niet in verhouding staan met de budgetten van de gefinancierde projecten – zeker in het licht van de eerdere beslissing om het subsidiebedrag per project bewust op te trekken.

Het status-quo scenario is uiteraard realistisch, maar noopt de amai!-medewerkers toch om scherpe keuzes te maken, gezien de niet-indexatie van de middelen. Zowel in het status-quo als in het uitgebreid scenario kan of moet het amai!-team, samen met de Vlaamse overheid, meer fundamenteel nadenken over welke activiteiten prioritair zijn en welke samenwerkingen verder uitgediept kunnen worden.

Als meer algemene bedenking omtrent de scenario-oefening, valt op dat de focus in grote mate beperkt blijft tot de projectwerking. Dit kan verklaard worden door het feit dat het amai!-team in de richtlijn voor de zelfevaluatie gevraagd werd om alternatieve scenario's voor de projectoproep te formuleren. Hierdoor wordt er beperkt ingegaan op wat de implicaties zijn voor de andere activiteiten van het amai!-programma, zoals publiekscommunicatie, methodiekontwikkeling, internationale kennisdeling en samenwerking met mediapartners. De uitgewerkte scenario's maken hierdoor niet expliciet welke onderdelen als kernactiviteiten beschouwd worden en hoe deze in elk scenario

behouden, afgeslankt of versterkt zouden worden. Dit maakt het moeilijk om de scenario's afdoende te evalueren. Daarnaast valt op dat de scenario's sterk intern gericht zijn en duidelijk vertrekken van het status-quo scenario.

8.3 Conclusie Toekomstplan 2026-2030 van het amai!-programma

Het Departement WEWIS beschouwt het amai!-programma als een waardevolle en noodzakelijke hefboom om de groeiende AI-kloof in de samenleving te verkleinen. Het programma wordt bovendien gepercipieerd als uniek gepositioneerd binnen het Vlaamse Al-landschap, gezien de sterke focus op burgerbetrokkenheid. Toch is er ruimte voor verbetering: allereerst wordt gepleit voor een vereenvoudiging van de financieringsstructuur en het instellen van meerjarenfinanciering om de administratieve lasten van overheidswege te beperken en stabiliteit te creëren voor het amai!-team. Deze mogelijke verbeterpunten sluiten sterk aan bij de bezorgdheden die ook binnen het amai!-team leven. Daarnaast pleiten we binnen deze evaluatie om denkpistes te onderzoeken waarbij er meer impact gerealiseerd kan worden bij verschillende budgettaire scenario's.

Als onderdeel van de zelfevaluatie en in opdracht van het Departement WEWIS, schetste het amai!-team vier mogelijke toekomstscenario's voor het programma, afhankelijk van de financiering vanuit de Vlaamse overheid:

1. **Uitdoofscenario** – Geleidelijke afbouw met minimaal budget en personeelsinzet; geen nieuwe projectoproepen meer.
2. **Beperkt scenario** – Beperkte voortzetting met enkele kernactiviteiten en projectoproepen; beperkte zichtbaarheid en impact.
3. **Status-quo scenario** – Voortzetting van de huidige werking met behoud van expertise, drie nieuwe projecten per jaar.
4. **Uitgebreid scenario** – Versterkte werking, meer personeel, extra projecten en bredere impact met structurele inbedding.

De evaluatie wijst het uitdoof- en beperkte scenario, zoals hierboven uiteengezet, af omwille van het risico op verlies van opgebouwde expertise. Het lijkt niet opportuun om projecten uit te voeren binnen een beperkt budgettair totaal van € 500.000. Projecten van € 50.000 (zoals voorgesteld in het beperkt scenario) hebben mogelijk onvoldoende impact en er zal bovendien onvoldoende begeleiding voorzien kunnen worden door het amai!-team.

Het status-quo scenario en vooral het uitgebreide scenario worden als wenselijker beschouwd, mits scherpe prioritering en focus op duurzame samenwerkingen en maatschappelijke impact. Meer fundamenteel mist de huidige scenarioanalyse een strategische reflectie over de inhoudelijke focus, organisatorische inbedding en langetermijnmeerwaarde van het amai!-programma. Beide scenario's vertrekken vrijwel exclusief vanuit het bestaande werkingsmodel en laten onvoldoende zien wat de gevolgen zijn voor de niet-projectgebonden activiteiten, zoals outreach, internationale samenwerking of methodiekontwikkeling. Evenmin wordt expliciet benoemd welke functies als kernactiviteiten moeten worden behouden of versterkt. Tot slot ontbreekt een visie op mogelijke externe inbedding of cofinanciering, waardoor waardevolle alternatieven zoals structurele samenwerking met andere Vlaamse of Europese initiatieven onderbelicht blijven.

Idealiter worden er toekomstscenario's uitgewerkt waarbij het amai!-programma ingebed wordt binnen een breder geheel van Vlaamse initiatieven rond AI, innovatie en burgerwetenschap. Dit vereist een verbreding van de huidige scenarioanalyse, waarbij niet enkel het bestaande werkingsmodel als uitgangspunt dient, maar ook onderzocht wordt in welke mate onderdelen van het amai!-programma kunnen worden geïntegreerd in bestaande structuren of via samenwerking met andere actoren kunnen worden verankerd.

9. SWOT

We lichten achtereenvolgens de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen toe.

Figuur 6: SWOT

Sterktes • Vlotte samenwerking tussen partnerorganisaties en actiegerichte interne organisatie • Voortdurende optimalisatie van de werking • Professionele organisatie van de project(oproep)en • Sterk netwerk en kennis ter zake • Het amai!-programma is een uniek en vernieuwend initiatief	Zwaktes • Beperkte middelen en klein team voor het uitgebreide takenpakket • Tijdelijk karakter van de projectmiddelen beperkt structurele uitbouw van het amai!-programma • Beperkt bereik van sommige laagdrempelige activiteiten • Het aantal ingediende projecten overstijgt zeer sterk het aantal geselecteerde projecten • Onvoldoende samenhang tussen verzamelde burgerideeën en ingediende projecten • Hoge organisatiekosten voor de projectoproep
Opportunities • Inzet van amai!-ambassadeurs • Al blijft hot en blijft vragen oproepen • Grondige reflectie omtrent het takenpakket en KPI's • Ruimere inzet van ontwikkelde kennis en tools • Mogelijkheden om burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering te versterken • Betere afstemming met andere Vlaamse subsidiemechanismen en instrumenten	Bedreigingen • Nood aan een duidelijke toekomstvisie van de Vlaamse overheid • Niet-indexatie van middelen

Source: IDEA Consult.

9.1 Sterke punten

- **Vlotte samenwerking tussen partnerorganisaties en actiegerichte interne organisatie.** De samenwerking tussen Scivil en de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB, onder de noemer van KDM verloopt heel goed, zo blijkt uit interviews, waarbij de taakverdeling tussen beide organisaties steevast als evenwichtig en complementair wordt omschreven en waarbij de dagdagelijkse samenwerking collegiaal en vlot verloopt. Beide organisaties dragen ook evenwichtig bij aan de

activiteiten van het programma. De interne organisatie, en met name de amai!-stuurgroep, wordt ook stevast omschreven als actiegericht en passend voor een dergelijk initiatief.

- **Voortdurende optimalisatie van de werking.** De werking en manier waarop de projectoproepen georganiseerd worden, worden bij elke oproep onder de loep genomen, waarbij telkens een reflectie- en evaluatiemoment wordt voorzien. Uit de interviews blijkt eveneens dat er een duidelijke reflex bestaat om de manier van werken continu te verbeteren. Deze reflectie- en evaluatiemomenten resulteren ook in wezenlijke aanpassingen, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het aangepaste project(oproep)proces vanaf editie 3 (2023).
- **Professionele organisatie van de project(oproep)en.** Het amai!-programma doorloopt een gestructureerd traject om van burgerideeën tot concrete projectoproepen te komen. Hierbij wordt een zekere mate van sturing als essentieel gezien, waarbij ideeën worden geclusterd, en cocreatiesessies met verschillende belanghebbenden worden georganiseerd om deze ideeën verder uit te werken en projectklaar te maken. Er worden consortia (in de brede zin van het woord) samengesteld, bestaande uit partijen met verschillende achtergronden en expertises, die zonder het amai!-programma allicht niet zouden samenwerken.
- **Sterk netwerk en kennis ter zake.** Het initiatief wordt geprezen om zijn inhoudelijke sterkte en brede netwerk. Hiermee verband houdend wordt ook opgemerkt dat de organisatie ongebonden is en onpartijdig informatie verstrekt en doorverwijst naar experts met een diverse achtergrond en affiliatie.
- **Het amai!-programma is een uniek en vernieuwend initiatief.** Hierdoor heeft het amai!-programma de kans om een voortrekkersrol te spelen binnen de burgerwetenschappen. De aanpak die doorheen de jaren is ontwikkeld, wordt als goed voorbeeld in het buitenland opgepikt, en het amai!-programma voorziet hiervoor ook expliciet tijd en budget.

9.2 Zwakke punten

- **Beperkte middelen en klein team voor het uitgebreide takenpakket.** Het amai!-programma wordt gedragen door een klein team met beperkte financiële middelen. Dit maakt het programma wendbaar, maar maakt het ook moeilijk om schaafeffecten te bekomen. Het amai!-team geeft aan dat er sterke synergieën bestaan tussen de verschillende activiteiten, maar dat het moeilijk is om alle activiteiten naar behoren uit te voeren met de beschikbare middelen. Organisaties waarmee samengewerkt wordt, geven aan dat zij soms de indruk hebben dat het amai!-team op zijn capaciteitsgrenzen botst, met meetings die bijvoorbeeld eerder geïmproviseerd verlopen, of communicatie-activiteiten waarvan de timing sterk afhangt van de beschikbaarheid van de verantwoordelijke. De niet-indexatie van de toegekende middelen vormt hierbij een bijkomende uitdaging. In een dergelijke context kan de tijdelijke of structurele uitval van één personeelslid al snel een directe impact hebben op de voortgang van meerdere werkpakketten en brengt dit de continuïteit in gevaar.
- **Tijdelijk karakter van de projectmiddelen beperkt structurele uitbouw van het amai!-programma.** Het amai!-programma beschikt over structurele middelen voor de algemene werking via het Vlaams Beleidsplan AI, maar de financiering voor de projectoproepen wordt jaarlijks toegekend als een gunst. Dit bemoeilijkt de uitbouw van een stabiele organisatie met langlopende partnerschappen, langetermijnprojecten en toekomstperspectief voor het amai!-team.
- **Beperkt bereik van sommige laagdrempelige activiteiten.** Er worden activiteiten – zoals bv. marktbezoeken – ontwikkeld die een beperkt bereik hebben en bij uitstek laagdrempelig zijn. Hoewel deze activiteiten geschikt zijn om een publiek met de grootste afstand tot de digitale wereld te bereiken dat anders niet of weinig geïnformeerd wordt over AI, is het aantal mensen dat op deze manier bereikt wordt over het algemeen eerder klein. Wellicht kan het amai!-team beter meer inzetten op activiteiten via (media)partnerorganisaties om zo een groter publiek te bereiken. Hiervoor kunnen middelen verschoven worden van informatieverstrekking naar het opzetten van partnerschappen, bijvoorbeeld met mediaorganisaties.

- **Het aantal ingediende projecten overstijgt zeer sterk het aantal geselecteerde projecten.** In 2024, het meest recente jaar waarin een projectoproep werd gelanceerd, werd 9% van de ingediende projecten goedgekeurd en gefinancierd. Dit kan projectindieningen en consortiumpartners ontmoedigen. Dit betekent eveneens dat vele waardevolle projectaanvragen niet gefinancierd worden en geen opvolging krijgen. Het groot aantal projectindieningen geeft wel aan dat er grote interesse is in de projectoproepen.
- **Onvoldoende samenhang tussen verzamelde burgerideeën en ingediende projecten.** Het amai!-programma hanteert een trechtermodel waarbij ideeën van burgers in opeenvolgende fasen worden geclusterd, verfijnd via cocreatiesessies, en uiteindelijk kunnen resulteren in een gefinancierd project. In de praktijk blijken echter niet alle gefinancierde projecten effectief deze fasen te hebben doorlopen. Sommige projecten sluiten aan bij bestaand onderzoek of lopende commerciële initiatieven en zijn slechts in beperkte mate verbonden aan het cocreatieproces. Dit roept vragen op over de samenhang van het proces en wijst op een mogelijke constructiefout in het ontwerp van het oproeptraject.

9.3 Opportuniteiten

- **De inzet van amai!-ambassadeurs.** De organisatie overweegt het aantrekken van amai!-ambassadeurs. Het amai!-team ontvangt een grote vraag vanuit het middenveld voor informatie en deelname aan allerhande evenementen. Tegelijkertijd zijn de middelen beperkt, waardoor er een overbevraging ontstaat. Mogelijk zou, via een aantal train-the-trainer-activiteiten, een groep mensen kunnen optreden als amai!-ambassadeurs om op die manier op meer verzoeken te kunnen ingaan. Deze manier van werken brengt een opstartkost met zich mee, maar kan in de toekomst mogelijk meer impact genereren met een gelijk budget.
- **AI blijft hot en blijft vragen oproepen.** AI komt steeds meer in het nieuws, waarbij met name ‘large language models’ bekendheid hebben verworven bij het brede publiek. De imec.digimeter (2024) geeft aan dat de bekendheid van AI is toegenomen onder de brede bevolking. Tegelijk bestaat er een scepsis over AI bij brede lagen van de bevolking en gaapt er een grote kloof wat betreft kennis en acceptatie. Zo geeft de imec.digimeter (2024) aan dat 73% van de bevraagde Vlamingen zich zorgen maakt over de negatieve impact die AI kan hebben. De perceptie leeft daarom bij interviewpartners dat, indien het amai!-programma niet zou bestaan, er een gelijkaardig initiatief nodig zou zijn.
- **Een herziening van het KPI-kader dringt zich op.** De Vlaamse overheid reflecteert momenteel – samen met de betrokken belanghebbenden – over algemene KPI’s op het niveau van het Vlaams Beleidsplan AI. Hierbij wordt ook nagedacht over welke indicatoren en streefwaarden het best aansluiten bij het takenpakket van en de ambities voor het amai!-programma. Vandaag wordt bijvoorbeeld het aantal projectindieningen gehanteerd als impliciete succesindicator van het amai!-programma. Gezien het beperkte aantal projecten dat effectief gefinancierd kan worden, dringt de vraag zich op of dit wel een geschikte maatstaf is voor impact. Ook als men deze indicator zou behouden, kan de vraag worden gesteld of ‘meer’ in dit geval ook noodzakelijk ‘beter’ betekent. Meer in het algemeen dient nagedacht te worden of kwalitatieve indicatoren, bijvoorbeeld de tevredenheid van deelnemers aan cocreatiesessies of van deelnemers aan de projectoproep, niet kunnen geïncorporeerd worden om de meer kwantitatieve indicatoren aan te vullen.
- **Verkenning van mogelijkheden om burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering te versterken.** Hoewel de participatie van burgers via de publieksstemming en burgerjury in de voorbije edities is toegenomen, lijkt er binnen de uitvoeringsfase van de projecten nog ruimte om de rol van burgers verder te verdiepen. Via beoordelingscriteria, richtlijnen of KPI’s, kan dit verder aangemoedigd worden. Daarnaast zouden experimenten met rollen zoals burgercoördinatoren, open reflectiemomenten met gebruikers en/ of meerjarige projecten met intensieve burgerparticipatie kunnen bijdragen aan het versterken van het participatieve karakter van het gefinancierde projecten.

- **Betere afstemming met andere Vlaamse subsidiemechanismen en instrumenten.** Hoewel het amai!-programma inzet op unieke maatschappelijke en participatieve projecten, zijn er kansen om de aansluiting met andere bestaande subsidiekanalen te versterken. Dit zal de impact van het amai!-programma binnen het bredere Vlaamse innovatie-ecosysteem verhogen.

9.4 Bedreigingen

- **Nood aan een duidelijke toekomstvisie van de Vlaamse overheid.** De financiering werd altijd laat in het kalenderjaar verlengd voor het volgende jaar, wat onzekerheid creëert omtrent het voortbestaan van het amai!-programma. Dit zorgde telkens voor een onderbreking in de brede sensibiliserende werking op het einde van het jaar, aangezien het amai!-team dan focuste op de opmaak van het voorstel voor het volgende jaar en het faciliteren van de projectoproep. Dit creëert op zijn beurt moeilijkheden op volgende vlakken:
 - Het behouden en aantrekken van juiste profielen;
 - Het uitvoeren van een langetermijnplanning;
 - Het uitbouwen van een robuust netwerk.

Meer fundamenteel is er nood aan een toekomstvisie vanuit de Vlaamse overheid over de positie en toegevoegde waarde van het amai!-programma binnen het bredere Vlaamse AI-beleid en het Vlaams Beleidsplan AI in het bijzonder. Dit vergt niet alleen keuzes over het al dan niet voortzetten van het programma, maar ook over de inhoudelijke richting en dit in onderling overleg met de vertegenwoordigers van het amai!-programma.

- **Niet-indexatie van middelen.** De financiering van het amai!-programma werd in de voorbije edities niet geïndexeerd, waardoor de werkingsmiddelen gedaald zijn in reële termen. Uit interviews blijkt dat het bijgevolg in toenemende mate moeilijk wordt om de activiteiten op peil te houden.

10. Aanbevelingen

10.1 Gezamenlijke aanbeveling (zowel voor het amai!-programma als de Vlaamse overheid)

Formuleer een gedeelde strategische toekomstvisie en werk deze uit in doelstellingen afgestemd op het Vlaamse AI-beleid en impactgerichte KPI's

Hoewel het amai!-programma doelstellingen en KPI's hanteert die werden ontwikkeld door de uitvoerende partners en die nadien werden afgetoetst met de amai!-stuurgroep waarin ook vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid zetelen, zijn deze niet tot stand gekomen in directe samenwerking tussen het amai!-team en het beleid en zijn deze evenmin expliciet opgenomen in beleidsdocumenten.

Daarnaast ontbreekt ook een formeel kader waarbinnen de langetermijnpact van het amai!-programma systematisch kan worden opgevolgd. De denkoefening die momenteel plaatsvindt op het niveau van het Vlaams Beleidsplan AI en dit in samenspraak met de betrokken belanghebbenden, biedt in dit verband een opportuniteit om de doelstellingen en KPI's van het amai!-programma sterker te aligneren met de bredere beleidsprioriteiten inzake AI. Het amai!-programma en de Vlaamse overheid kunnen deze gelegenheid aangrijpen om gezamenlijk te bepalen welke rol het programma in de toekomst moet spelen, welke maatschappelijke noden het prioritair wil adresseren, en welke werkvormen, partnerschappen en projecten daarbij aansluiten. Een betere ondersteuning door de Vlaamse overheid (en VLAIO in het bijzonder) en het amai!-team van de ondersteunde projecten op het vlak van valorisatie, opschaling en vervolgfianciering worden hierbij ook best meegenomen, zodat veelbelovende projecten na afloop verdergezet kunnen worden.

Daarbij kan nagedacht worden over indicatoren die niet enkel kwantitatieve prestaties meten zoals bereik of aantal projecten, maar ook kwalitatieve dimensies van participatie, maatschappelijke relevantie en valorisatiepotentieel. De betrokkenheid van externe stakeholders bij dit proces, bijvoorbeeld via een jaarlijkse reflectie- of feedbackronde, zou de transparantie en beleidsrelevantie van het programma kunnen verhogen.

10.2 Aanbevelingen voor het amai!-programma

1. Herbekijk de aanpak van projectopvolging en -begeleiding

Projecten die gefinancierd worden binnen het amai!-programma worden momenteel opgevolgd en begeleid door het amai!-team. Toch blijkt uit de evaluatie dat de toegevoegde waarde van deze begeleiding niet altijd duidelijk is voor de betrokken consortiumpartners. Hoewel hiervoor middelen voorzien zijn, ontbreekt het aan een gestructureerde en voldoende diepgaande aanpak die effectief inspeelt op de noden van de projectuitvoerders. Daarbij kan de centrale vraag zijn: welke rol wil het amai!-programma precies opnemen in de realisatie en verankering van maatschappelijke AI-toepassingen? Mogelijke opties zijn om de begeleiding te versterken en professionaliseren zijn:

- Het explicieter integreren van ondersteuning bij valorisatie en vervolgfianciering en dit in samenwerking met of in uitvoering door VLAIO;
- Het formaliseren en thematisch structureren van interviews, kennisdeling en capaciteitsopbouw;
- Het vastleggen van duidelijke verwachtingen en KPI's rond projectbegeleiding, afgestemd op het gewenste ambitieniveau.

2. Evalueer kritisch de balans tussen kleinschalige outreach en brede publieksimpact en zet in op de bredere inzet van de ontwikkelde tools en formats

De vele kleinschalige publieksactiviteiten laten het amai!-programma toe om op een laagdrempelige manier betrokkenheid en zichtbaarheid te creëren bij burgers. Tegelijk leeft de bezorgdheid dat deze activiteiten niet altijd proportioneel zijn in relatie tot de ingezette middelen en capaciteit, en de impact ervan moeilijk gemeten kan worden. Bovendien leggen deze activiteiten een zware druk op het kleine amai!-team. Daarom bevelen we aan om de huidige aanpak en het aanbod van outreachactiviteiten kritisch te bestuderen. Dit kan onder meer door het bereik en de impact van verschillende types van activiteiten systematisch in kaart te brengen, en op basis daarvan prioriteiten te stellen. Een meer gerichte strategie zou kunnen bestaan uit het versterken van samenwerkingen met mediapartners (zoals VRT of Mediahuis) om op deze manier een breed publiek te kunnen bereiken. Het afstappen van een kleinschalige aanpak richting de meest digitaal kwetsbaren, kan er wel toe leiden dat de doelgroepen van het amai!-programma moeten geherdefinieerd worden.

Tegelijk heeft het amai!-programma doorheen de voorbije edities waardevol materiaal ontwikkeld, zoals educatieve toolkits voor lesgevers, formats voor AI-Datawalks en methodieken voor cocreatiesessies. Deze tools worden momenteel nog te beperkt ingezet of opgeschaald. Het amai!-team zou actiever kunnen inzetten op het ontsluiten en hergebruiken van deze materialen, door ze breed beschikbaar te maken en gerichte ondersteuning te bieden aan organisaties die hiermee aan de slag willen gaan. Dit vereist ook een vorm van partnerschap of netwerkvorming — bijvoorbeeld via een community van amai!-ambassadeurs, educatieve netwerken of lokale besturen — die deze formats structureel helpen verspreiden en toepassen.

Met een dergelijke aanpak zou het amai!-team zich kunnen heroriënteren op een meer strategische en faciliterende rol: het stimuleren van partnerschappen, het ondersteunen van externe actoren via kant-en-klare instrumenten en begeleiding op maat, en het opvolgen van impact en kennisdeling. Lokale partners, amai!-ambassadeurs en een bredere community van praktijkactoren kunnen daarbij ingeschakeld worden om materialen te verspreiden en (laagdrempelige) publieksactiviteiten op te zetten, met beperkte tussenkomst van het kernteam.

3. Versterk de burgerbetrokkenheid tijdens de projectuitvoering

Hoewel burgerparticipatie een rode draad vormt doorheen het amai!-programma, blijft de betrokkenheid van burgers tijdens de *uitvoering* van de gefinancierde projecten eerder beperkt. De meeste participatie gebeurt in de fases van ideeënverzameling, cocreatie en selectie, terwijl de uitvoeringsfase van projecten meestal wordt gedragen door professionele consortia met weinig structurele input van burgers. Om deze kloof te dichten, stellen we voor om burgerbetrokkenheid expliciet te verankeren in de uitvoeringsfase van projecten. Dit kan bijvoorbeeld door:

- Concrete verwachtingen over vormen van burgerparticipatie op te nemen als beoordelingscriterium bij de selectie van projecten;
- Consortia aan te moedigen of te verplichten om een burgercoördinator op te nemen in hun team die instaat voor de dialoog en participatie met burgers;
- Tools en formats ontwikkelen voor en ter beschikking stellen van projectuitvoerders, gericht op het versterken van burgerbetrokkenheid tijdens de uitvoering van de projecten, bijvoorbeeld voor het opzetten van codesign, gestructureerde feedbackmomenten of participatieve monitoring;
- Verplichte publieke reflectiemomenten te voorzien door de projectuitvoerders, in samenwerking met het amai!-team, aan het einde van elk project, waarin teruggekoppeld wordt aan de betrokken burgers of gemeenschappen;
- KPI's te ontwikkelen die de kwaliteit van burgerparticipatie tijdens de uitvoering meten (bv. aantal en aard van contactmomenten, representativiteit van deelnemers, betrokkenheid doorheen de uitvoering van het project).

10.3 Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid

1. Zet het amai!-programma voort met de huidige partners

Gegeven de unieke positionering van het amai!-programma op het kruispunt van AI, burgerparticipatie en maatschappelijke innovatie, bevelen we aan om het amai!-programma in de komende jaren voort te zetten binnen de klijtlijnen van het Vlaams Beleidsplan AI 2024–2028, samen met de huidige partners. De samenwerking tussen de betrokken organisaties verloopt vlot en complementair, en de partners hebben de voorbije periode een gedeelde visie, werkwijze en methodologie ontwikkeld. De huidige partners beschikken bovendien over inhoudelijke expertise die de verschillende thematische aspecten van het programma goed afdekt.

Uit de evaluatie van KDM blijkt dat de twee andere onderzoeksgroepen die deel uitmaken van KDM – CiTiP, KU Leuven en imec-MICT, UGent – geen bezwaar hebben tegen het gebruik van KDM als merknaam binnen het amai!-programma. Ook wordt aangestipt dat beide organisaties eventueel kunnen toetreden tot het amai!-programma als hier gepaste financiering tegenover staat, maar hier niet noodzakelijk vragende partijen voor zijn.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is wel dat de Vlaamse overheid tijdige, transparante en overzichtelijke financiële rapportering eist van de partners van het amai!-programma.

2. Voorzie een geïntegreerde en meerjarige financiering voor het amai!-programma die zowel de algemene werking als de projectfinanciering omvat

Tot op heden worden de verschillende onderdelen van het amai!-programma afzonderlijk gefinancierd. De algemene werking van het programma, omschreven in de werkpakketten, wordt structureel gefinancierd via het (vorige en huidige) Vlaams Beleidsplan AI voor een bedrag van bijna € 500.000. De projectoproepen worden afzonderlijk gefinancierd via aparte subsidiebesluiten zonder garanties of engagementen voor toekomstige financiering. Dit leidt tot onzekerheid over de continuïteit van de projectoproepen en creëert een aanzienlijke administratieve belasting voor de Vlaamse overheid.

Een geïntegreerde meerjarenfinanciering die zowel de algemene werking als de projectfinanciering omvat, zou dit knelpunt kunnen aanpakken en ook financiële zekerheid bieden voor het amai!-team. Deze aanpak sluit aan bij verzuchtingen die zowel in het amai!-team als binnen de administratie zelf leven.

3. Verhoog de transparantie betreffende de materiaalkosten van de projectoproepen en bewaak de kostenefficiëntie ervan

De huidige opzet van het amai!-programma voorziet in een afzonderlijke projectoproep per editie, elk met een eigen oproeptraject, selectieprocedure en begeleidingscyclus. Dit model brengt aanzienlijke directe en indirecte organisatiekosten met zich mee voor het amai!-team, terwijl het aantal effectief gefinancierde projecten per oproep relatief beperkt blijft. In editie 2 (2022) werd voor € 375.000 aan projectmiddelen toegekend via de projectoproep. De materiaalkosten voor deze oproep bedroegen € 125.000, al geeft dit bedrag een enigszins vertekend beeld. Deze middelen werden immers ook gebruikt voor de bredere ondersteuning van de projectoproepen (zoals mediasamenwerkingen, beursstanden, video's over de projecten als communicatiemateriaal), die eerder indirect bijdragen tot het succes ervan. Het strekt tot aanbeveling om de rapportering over de materiaalkosten voor de projectoproepen transparanter te maken en duidelijke richtlijnen op te stellen omtrent de besteding ervan voor de directe begeleiding van de projectoproep. Hierdoor zal ook de behoefte aan werkingskosten binnen de structurele subsidie duidelijker worden, waardoor wordt vermeden dat in jaren zonder projectoproep bespaard moet worden op personeelsinzet. Meer algemeen moet de kostenefficiëntie van de procesbegeleiding van de projectoproepen worden bewaakt.

Daarbovenop wordt op het volledige personeels- en werkingsbudget een overhead van 17 tot 20% aangerekend, die rechtstreeks naar de moederinstellingen (VUB en RVO-Society) vloeit en niet beschikbaar is voor de uitvoering van het amai!-programma. Een uniforme berekeningswijze van de

overhead en duidelijke afspraken over het percentage, waarbij wordt gestreefd naar een redelijke en evenwichtige vergoeding van de centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten, is wenselijk.

We stellen voor dat de Vlaamse overheid – in samenspraak met het amai!-team – de kostenefficiëntie van de projectoproepen verbetert. Er zijn verschillende pistes denkbaar om dit evenwicht te verbeteren. Een eerste mogelijkheid is om het aantal oproepen te reduceren en te kiezen voor minder frequente, maar in omvang grotere oproepen. Dit zou toelaten om meer tijd en middelen vrij te maken voor kwalitatieve begeleiding, opvolging en valorisatie. Een alternatieve piste is het werken met een modulair oproepmodel, waarbij sommige onderdelen van het cocreatie- en selectieproces worden gedeeld tussen edities of over meerdere jaren gespreid. Tot slot zou overwogen kunnen worden om de projectwerking te koppelen aan bestaande Vlaamse subsidiekanalen, waarbij het amai!-team zich zou toespitsen op begeleiding en participatiebegeleiding in plaats van op de volledige selectie- en beheerstructuur.

Bijlage I. Lijst van geïnterviewde personen

Amai!-medewerkers
Neena Singh – imec-SMIT VUB, projectcoördinator amai!-programma
Karen Verstraelen – Scivil – projectcoördinator/verantwoordelijke binnen Scivil voor het amai!-programma
Annelies Duerinckx – coördinator Scivil en projectcoördinator in editie 1 (2021) van het amai!-programma
Ilse Ooghe – Scivil – Directeur RVO-Society
Pieter Duysbergh – Operationele leiding KDM
Michiel Vaes – imec-SMIT VUB, Projectmedewerker amai!-programma
Isaak Vandermaesen – Projectmedewerker educatie
Jef Van Laer – Scivil – Adviseur citizen science
Vlaams beleid
Simon Verschaeren – Departement WEWIS – Beleidsmedewerker Digitale Economie bij het Departement WEWIS – Dossierbeheerder
Peter Spyns – Departement WEWIS – Beleidsadviseur AI bij het Departement WEWIS – Dossierbeheerder
Kris Maison (beleidsmedewerker wetenschapscommunicatie)
Leden burgerjury (groepsinterview)
Rayan Awad – Lid van de burgerjury voor het amai!-programma
Hade Bamps – Levuur – Leiding van de burgerjury voor het amai!-programma
Projectaanvragers (groepsinterview)
Yaël Slaghmuylder – CAIre – Succesvolle aanvrager binnen de meest recente amai!-projectoproep
Marie Verougstraete – ExplAIInMed – Succesvolle aanvrager binnen de meest recente amai!-projectoproep
Samenwerkingspartners inzake wetenschapscommunicatie (groepsinterview)
Fran Devriese – VRT Educatie
Tom Le Bacq – Het Nieuwsblad
Annelies Van Caudenberghe - LIGO
Mattia De Pauw - Mediawijs
Lyn Hermans - LIGO
Sandra Vanneste – Arhus Roeselaere
Liesbeth Gysel – EOS Wetenschap

Bijlage II. Lijst van gefinancierde projecten

Projectnaam	Editie	Thema	Aantal partners	Partnerorganisaties	Korte beschrijving
1. MAGDA - Met Activiteit Geïnformeerde Diabetes Assistenten	1	Gezondheid	5	Karel de Grote Hogeschool, KU Leuven, UC Leuven vzw, Health House, Hippo & Friends	De slimme diabetesassistent
2. Bomenkaart - UFCDA Urban Forest Canopy Detection & Assessment	1	Klimaat & milieu	3	Vives Hogeschool, Eurosense, Stad Kortrijk	Slimme bomenkaart
3. bAlcycle - Automatische fietspad analyse door intelligent smartphonegebruik bij fietsers	1	Mobiliteit	7	Karel de Grote Hogeschool, Sensirate, Linkedcar Fietzersbond, Fietserbarometer, Fietsschool Antwerpen, Provincie Antwerpen	Staat van fietspaden in kaart brengen
4. MyT Learning - Slimme live ondertiteling voor krachtig leren bij anderstalige leerlingen	1	Werk	2	Karel de Grote Hogeschool, Faktion	Live ondertiteling in de klas voor anderstalige leerlingen
5. Slimme Slaapmonitor : Slapen als (doorn)roosje: niet langer een sprookje	2	Gezondheid	2	Artevelde Hogeschool, Leadlife V	Slimme slaapmonitor
6. Waste Watchers : afvaldetectie met drones, artificiële intelligentie en burgeronderzoek! (WAIWA)	2	Klimaat & milieu	2	River CleanUp vzw, VITO	Zwerfvuil detecteren met drones
7. STOEP (Slimme TOgankelijkheid & Empowerment voor Personen met een beperking)	2	Mobiliteit	2	Dataroots.io, On Wheels	Applicatie die de toegankelijkheid van openbare gebouwen in kaart brengt
8. MySpeech : slimme taalassistent voor taalontwikkeland lesgeven aan meertalige klasgroepen	2	Werk	2	Karel de Grote Hogeschool, Faktion	Taalassistent voor leerkrachten

Projectnaam	Editie	Thema	Aantal partners	Partnerorganisaties	Korte beschrijving
9. Slimme Signaalfunctie : Efficiëntere ondersteuning van leerlingen via slimme signaalfunctie	2	Werk	4	Universiteit Hasselt, Smartbit CommV, Cegeka Groep nv, GO! Onderwijs	Detecteren van leerlingen met leerproblemen
10. ExplainMed : Verstaanbare zorg voor iedereen	3	Gezondheid	5	Karel de Grote Hogeschool, Universiteit Gent, NextGenics, Forcit bv, Gezondheid en Wetenschap vzw	Vertaling van medische verslagen – AI-tool die dokterslatijn vertaalt
11. Wat gebaar jij?!	3	Gezondheid	2	Universiteit Gent, Vlaams Gebarentaalcentrum	Omzetting van gebarentaal naar spreektaal
12. Buzzwatch - een buitenkans voor onze bijen	3	Klimaat & milieu	3	Hogeschool PXL, Treehatch bv, Vlaams Bijeninstituut	Detectie van bijen en bermenplanten
13. Lili-App : Innovatieve mobiliteitsapp voor mensen met een visuele handicap	3	Mobiliteit	6	Vives Hogeschool, ACA Group nv, Openstreetmap Belgium, Blindenzorg Licht en Liefde vzw, Stad Brugge	Navigatietool en routeplanner voor blinden en slechtzienden
14. Chatbot POL : Praten-Oefenen-Leren	3	Werk	3	KU Leuven, D-Teach Online Training bv, Linguino bv	AI-tools voor anderstalige werknemers
15. CAIRE AI als Gids doorheen het nazorgtraject van Kankeroverlevers	4	Gezondheid	3	Universiteit Gent, Pairrot, Instituut Cédric Hèle	Digitale assistent voor kankeroverlevers
16. CamerAI	4	Klimaat & milieu	4	Wageningen Universiteit, Stichting Observation, Natuurpunt Studie, INBO	Herkenning van dieren in de eigen tuin
17. River Watchers : Zwerfvuil opsporen met smartphones	4	Klimaat & milieu	2	River CleanUp VZW, VITO	zwerfvuil detecteren met smartphone

Bijlage III. Evaluatievragen

Ex-postperspectief 2019/2020 – 2025

Strategieplanning en -realisatie, positie en meerwaarde van het amai!-programma

Beleidsdoelstellingen

1. Hoe zijn de **missie, visie en doelstellingen van het amai!-programma** geëvolueerd doorheen de tijd? Passen de verwachtingen ten aanzien van amai binnen een jaarlijks schema en welk effect heeft dit op de strategische planning en de werking?
2. In welke mate sloten de **doelstellingen en activiteiten/projectoproepen van amai!** (en de concretisering ervan in jaarlijkse werkplannen) aan bij de **bredero beleidsdoelstellingen** in het Vlaamse systeem waarin het functioneert, in het bijzonder het (burger)wetenschapscommunicatiebeleid? Hoe hebben ze bijgedragen tot het wetenschapscommunicatiebeleid enerzijds en het bredere innovatie- en digitaliseringsbeleid anderzijds? (Hoe) werden strategieën, doelstellingen of activiteiten/projectoproepen bijgesteld in het licht van de evoluerende beleidscontext in Vlaanderen, België, Europa en internationaal (bv. wijzigingen in de regelgeving, impact COVID-19-pandemie)?

Werking, aansturing en governance

Inhoudelijke werking en governance

3. Op welke wijze en in welke mate heeft het amai!-programma (**inhoudelijk**) **uitvoering gegeven** aan haar missie, doelstellingen en opdrachten, rekening houdend met het ruimer beleidskader? Via welke activiteiten **communiceerde amai! over AI** en droeg ze bij om AI verstaanbaar te maken voor haar stakeholders?
4. Gebeurde de **governance en aansturing** van het amai!-programma in de beschouwde periode naar behoren?
 - o Hoe verloopt de afstemming met en de rapportering naar de Vlaamse overheid (bijvoorbeeld in het kader van gemaakte afspraken of deadlines)?
 - o Hoe functioneerde de **organisatie en beleidsvoering** door (de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB van) KDM en Scivil, en i.h.b. de coördinatie en begeleiding door, en de interne afstemming en onderlinge samenwerking tussen (de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB) van KDM en Scivil, het projectverloop, de opstart, begeleiding/opvolging en nazorg van de burgerwetenschapsprojecten?
 - o Hoe functioneerde de **opvolging van en het toezicht** op het amai!-programma, in het bijzonder door de stuurgroep, de klankbordgroepen, de AI-stuurgroep?
5. Op welke wijze verliep de **algemene beleidsvoering** (personeelsbeleid, financieel beleid, communicatiebeleid, enz.) binnen het amai!-programma?
6. Voldoet de **planning, rapportering en verantwoording** door (de onderzoeksgroep imec-SMIT, VUB van) KDM en Scivil aan de noden van de Vlaamse overheid? Werkt de **kwaliteitsbewaking** voor wat betreft de begeleiding en opvolging van de geselecteerde projecten naar behoren?
7. Wat was de impact van de **herziening van het begeleidingsproces met inbegrip van het projecttoekenningsproces** (o.m. van drie seriële fases naar drie onafhankelijk van elkaar lopende sporen) op de werking van amai!? Hoe gaat amai! om met suggesties of klachten ten aanzien van het projecttoekenningsproces? Hoe kan het projecttoekenningsproces nog verder verbeterd worden?
8. Hoe ervaren de (consortia van) aanvragers en de juryleden het **amai!-selectieproces** (*projectoproep, infomoment, cocreatiesessies, vooraanmelding, indiening, expertenjury, publieksstemming, goedkeuring*) op het vlak van transparantie, eerlijkheid, vindbaarheid, duidelijkheid procedures en voorwaarden, ...? In welke mate zijn hier nog verbeteringen mogelijk?
9. Hoe ervaren de (consortia van) aanvragers de **twee andere sporen** (verzamen van vragen en ideeën voor AI; uitvoering van de geselecteerde projecten)? In welke mate zijn hier nog verbeteringen mogelijk?

Financiële analyse

10. Welke waren de **inkomsten en uitgaven** in het kader van het amai!-programma in de periode 2020-2024/2025? Hoe werden deze middelen **aangewend** (i.h.b. de middelen ingezet voor de realisatie van de doelstellingen en voor (de opstart, begeleiding/opvolging en nazorg van) de burgerwetenschapsprojecten)? Wat waren de effecten van de keuze voor het begeleiden van een kleiner aantal projecten met een hoger budget per project?
11. Wat is de **verhouding** van eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (WEWIS-middelen en andere middelen binnen de Vlaamse overheid), en middelen afkomstig van andere partijen (hefboomwerking van de (Vlaamse) subsidies)? Welke en hoeveel **andere middelen/inkomsten** werden aangetrokken? Welke inspanningen worden hiervoor geleverd? Werden deze middelen complementair ingezet?
12. **Volstaan de beschikbare middelen** om de missie en opdrachten op een kwaliteitsvolle manier uit te voeren? Staat de grootte van de financiering in verhouding tot de bijdrage tot de beleidsdoelstellingen? In welke mate zijn de middelen en resultaten van de programma's voldoende robuust om een uitgaventoetsing te doorstaan binnen de bredere beleidsprioriteiten, en hoe verhouden ze zich tot andere beleidsinterventies?
13. Werden de middelen op een (kosten)**efficiënte, effectieve en duurzame** manier ingezet?
14. Is de **financiële verantwoording** voldoende transparant en consistent? Werd jaarlijks naar behoren en tijdig **gerapporteerd** over de financiën en realisaties?

Resultaten, prestaties, impact en netwerk

Prestaties en resultaten

15. Welke **prestaties en resultaten** heeft het amai!-programma in de beschouwde periode gerealiseerd met haar acties en activiteiten (en geselecteerde burgerwetenschapsprojecten)?
 - In welke mate werden de **KPI's gehaald**?
 - Werden de vooropgestelde deliverables aangeleverd?
 - Geven de KPI's en bijbehorende streefwaarden een goed beeld van de prestaties en resultaten?
 - Welke prestaties werden neergezet i.v.m. de doelstellingen waarvoor geen KPI werd geformuleerd?
 - Welke andere relevante prestaties werden neergezet?

Impact

16. Welke **impact** realiseerde het amai!-programma, met name op maatschappelijk, educatief vlak en burgerbetrokkenheid?
17. Op welke terreinen zou het amai!-programma **haar impact kunnen versterken/vergroten**, gegeven de evoluerende beleidscontext?

Netwerk en doelgroepenbereik

18. Hoe wordt het amai!-programma ingeschakeld onder de merknaam van KDM?
19. Welke (evoluerende) **rol, positie, meerwaarde en naamsbekendheid** heeft het amai!-programma in de Vlaamse en internationale context waarin ze functioneert?
20. Wat is het **bereik** van het amai!-programma in de Vlaamse en internationale context?
21. Hoe wordt het amai!-programma ingeschakeld in het Vlaamse **burgerwetenschapsbeleid en het ruimere wetenschapscommunicatiebeleid**?
22. Welke **actoren** zijn betrokken bij (de begeleiding en de uitvoering van) het amai!-programma? In welke mate werden de doelgroepen/stakeholders **bereikt**, zowel wat betreft het brede publiek als mogelijke afnemers van projecten?
23. Wat waren de resultaten van **de aanpassingen in de doelgroepen** van amai! (bijvoorbeeld de inclusie van creatieve denkers), en hoe beïnvloedden deze wijzigingen het bereik en de doeltreffendheid van het programma? Hoe kan dit verder verbeterd worden?
24. In welke mate heeft het amai!-programma (opportuniteiten gecreëerd voor en) **samenwerkingen** opgezet?

Ontwerp van toekomstplan 2025/2026-2030

25. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk welke **strategische doelstellingen, activiteiten/projectoproepen en ambities** beoogd worden? In welke mate wordt hierbij ingespeeld op de te verwachten en ontluikende evoluties in de beleidscontext en evoluerende trends, vooral op EU-niveau?
26. Stemmen de toekomstscenario's van amai! nog altijd overeen met de beleidsnoden en de verwachtingen van de Vlaamse overheid?
27. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk welke **resultaten, prestaties** en te realiseren **impact** (maatschappelijk, educatief, en op vlak van burgerbetrokkenheid en) verwacht worden? Wordt uitgewerkt hoe verwacht wordt dat deze impact zal gerealiseerd worden ("paden naar impact")?
28. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk hoe de **toekomstige werking, governance en aansturing** vorm zal gegeven worden, zowel intern als extern?
 - Met 'intern' aandacht voor: planning, (interne) opvolging en verantwoording, management, kwaliteitsbewaking, personeelsbeleid, communicatiestrategieën, projectverloop, financieel beleid, maatschappelijke dienstverlening, enz.
 - Met 'extern' aandacht voor: regelgeving en externe opvolging. Worden toekomstscenario's vooropgesteld voor efficiënte en effectieve aansturing en opvolging van het amai!-programma, in de vorm van doelstellingen die vertaald kunnen worden in kwantitatieve en kwalitatieve KPI's of andere leverbaarheden voor jaarlijkse rapportering? Hoe kan de aansturing en opvolging eenvoudiger, duidelijker, efficiënter en transparanter?
29. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk hoe er met doelgroepen en stakeholders zal worden **samengewerkt en afgestemd** en hoe er **synergieën en complementariteit** kan worden gerealiseerd? Moeten er nieuwe doelgroepen aangesproken worden?
30. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk welke relatie verwacht worden tussen het amai!-programma en de andere (Vlaamse) actoren en beleidsinstrumenten) en i.h.b. hun inschakeling in het burgerwetenschapsbeleid, het ruimere wetenschapscommunicatiebeleid en als onderdeel van (het flankerend beleid(sluik) van) het Vlaams Beleidsplan AI. Zijn deze vooropgestelde relaties (kosten)efficiënt, effectief en duurzaam?
31. Maakt het ontwerp van het toekomstplan voor het amai!-programma (2025/2026-2030) duidelijk hoe amai! zich **inschakelt in en bijdraagt tot de Vlaamse beleidskaders** en hun doelstellingen? Zijn de keuzes voor maatschappelijke uitdagingen/thema's voor amai! relevant?
32. Welke **financiële implicaties** heeft het ontwerp van het toekomstplan van amai! en zijn die realistisch, rekening houdend met de geformuleerde doelstellingen en de te verwachten inkomsten? Waarom (niet)?

Systeemperspectief en inbedding binnen het bredere beleid

33. Is het amai!-programma nog steeds de meest geschikte manier om de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid (in eerste instantie binnen het flankerend beleid(sluik) van het Vlaams Beleidsplan AI) te realiseren? Is de organisatie van de jaarlijkse oproepen gepast?
34. Hoe kan het amai!-programma beter ingebed worden op het vlak van AI/burgerwetenschapsbeleid en in tweede instantie binnen het ruimere beleidskader, in het bijzonder op het vlak van O&O&I, digitalisering, UN Pact for the future, enz.?

